

Qəzet 1998-ci ildən çıxır

14 (2961)
24-29.04.2020

OXUMENİ

İctimai-siyasi qəzet

www.oxumeni.az

Ermanistan təhlükəsizliyə və sabitliyə böyük bir təhdid olduğunu sübuta yetirdi

Səh. 2

“Azərbaycan xalqı Ali Baş Komandanın verəcəyi əmri gözləyir”

Səh. 11

Ordu yeni koronavirusa qarşı mübarizədə önəmli rol oynamağa başlayıb

Səh. 8

ABŞ yeni koronavirusun yaradılmasında Çinlə bərabər iştirak edib

Səh. 9

Çirkli qatil: Zərərli mikrob əsrlər boyu dünyada milyonlarla insanı öldürdü

Səh. 15

Xarici ölkələri təmsil edən, dünyaca məşhur olan Bakılı alimlər

Səh. 21

Sergey Lavrovun açıqlaması Ermanistanı qarışdırıb

Səh. 11

Rusiyanın düşməni Ukraynada yüksək vəzifəyə gətirilir

Səh. 6

Lukaşenko dünyanı heyratlandırmakda davam edir...

Səh. 7

“Təşvişin olması əsassız deyil, koronavirus çox təhlükəlidir”

Səh. 17

Ermənistan təhlükəsizliyə və sabitliyə böyük bir təhdid olduğunu sübuta yetirdi

Milli Məclisin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin sədri, Avropa Şurası Parlament Assambleyasında (AŞPA) Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri Səməd Seyidov Ermənistan XİN rəhbəri Z.Mnatsakanyanın Yerevanda keçirdiyi mətbuat konfransında Qarabağ məsələsinin Azərbaycana ərazi güzəştləri ilə həllinin yolverilməzliyinə dair bəyanatına münasibətini bildirib.

Səməd Seyidov deyib: "Bildiyiniz kimi Rusiya XİN rəhbəri Sergey Lavrovun Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin mərhələli yanaşma əsasında nizamlanmasını nəzərdə tutan sənəd haqqında açıqlamasından sonra Ermənistanın xarici işlər naziri Zorab Mnatsakanyan istərik səciyyəli bir bəyanatla çıxış edib. Bu bəyanata əsas olan, 2019-cu ilin aprelinde Moskvada Rusiya, Ermənistan və Azərbaycan Xarici İşlər nazirlərinin ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrələrinin iştirakı ilə keçirilən iclasında qəbul edilən sənəd, Dağlıq Qarabağ ətrafındakı bir sıra rayonların azad edilməsini, nəqliyyat, iqtisadi və digər əlaqələrin blokadasının aradan qaldırılmasını nəzərdə tutur.

Ermənistan XİN rəhbəri Yerevanda keçirdiyi mətbuat konfransında Qarabağ məsələsinin Azərbaycana ərazi güzəştləri ilə həllinin yolverilməzliyinə dair bəyanatı ilə Dağlıq Qarabağ münaqişəsində Ermənistanın faktiki olaraq gücsüzlüyünü

göstərərək, regionda təhlükəsizliyə və sabitliyə böyük bir təhdidi özündə ehtiva etdiyini sübuta yetirdi. Faktiki olaraq, Z.Mnatsakanyan bu bəyanatla Minsk qrupunun həmsədrələrinin də fəaliyyətinə çox ciddi zərbə vurmuşdur. Məhz bu nöqtəyi nəzərdən çıxış edərək, Minsk qrupunun həmsədrələri öz münasibətlərini bildirməlidirlər.

Biz dəfələrlə münaqişənin sülh və beynəlxalq qanunlar çərçivəsində danışıqlar yolu ilə həllinin tərəfdarı olduğumuzu desək də, dünyaya, eləcə də beynəlxalq qanuna azğın və işğalçı bir bəyanatın şahidi olduq.

Mən bu bəyanatın hüquqi aspektlərini təhlil etmək fikrində deyiləm. Çünki bu mövqeyin nə dərəcədə beynəlxalq hüquqa zidd və cəfəngiyat xarakterli olduğunu hamı çox gözəl başa düşür. Mən bəyanatın ərsəyə gəlməsinin özü-özlüyündə bəzi beynəlxalq təşkilatların, Ermənistanı himayə edən dövlətlərin, yaxud da qurumların tamamilə məsuliyyətsiz, ikili

standartlarla dolu bir siyasətin nəticəsi kimi qiymətləndirmənin labüd olduğunu qeyd etmək istəyirəm.

Təəssüf hissi ilə deməliyəm ki, Ermənistanın apardığı siyasət ciddi qınağa çevrilməyəndə, beynəlxalq qanunun tapdalandığı, hətta cinayətlərə hansısa formada bəraət qazandırmaq cəhdlərinin nəticəsində, bax belə məsuliyyətsiz, regionda sülhə və təhlükəsizliyə təhdid yaradan sözlərin, fikirlərin, bəyanatların meydana çıxdığını görürük. Bu gün biz hamımız regionda sabitliyin qorunması üçün çalışır, beynəlxalq qanunu bu regiona gətirmək istəyirik.

Amma bunun üçün ölkə prezidenti İlham Əliyevin dediyi kimi, Ermənistan dövlətinin apardığı siyasətin faktiki olaraq, insanlığa qarşı bir siyasət olduğunu dünya ictimaiyyəti başa düşməlidir. Dünya ictimaiyyəti anlamıdır ki, Ermənistan hakimiyyəti, heç bir zaman nə insanları, nə insan hüquqlarını, nə də beynəlxalq qanunu

düşünmür.

Regionda fəaliyyət göstərən nüfuzlu, təsir imkanlarına malik dövlətlərin də mövqeyini nəzərə almadan, bu qəbildən məsuliyyətsiz bəyanatlarla çıxış edirlər. Hesab edirəm ki, bütün bunlarla daha öncə dediyim kimi, Ermənistanın gücsüzlüyü və ən əsası çıxılmaz bir vəziyyətə düşdüyünü göstərir. Cənab prezidentin apardığı hücum siyasəti, Münhendə, Davosda, eləcə də digər beynəlxalq arenalarda çıxış edərkən gətirdiyi və Ermənistanın iç üzünü tam şəkildə açan faktlar, onları danışıqlar prosesinə xələf gətirməyə məcbur edir.

Məhz bu təxribat burulğanında beynəlxalq qanunu tam şəkildə pozan bəyanata öz münasibətimizi bildirməli, heç bir ölkənin Azərbaycan ərazisində hər hansı bir qondarma rejimi yaradılmasının imkansızlığını, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün tam şəkildə təmin olunacağını bəyan etməliyik. Ölkə başçısı İlham Əliyevin dediyi kimi "Qarabağ tarixi əzəli Azərbaycan torpağıdır. Beləliklə, Qarabağ Azərbaycandır və nida işarəsi".

Ermənistan hökuməti və onun havadarları, nə qədər çox bu qəbildən olan bəyanatlar verərsə, fikir ifadə edərsə, qeyri-qanuni seçkilər keçirib beynəlxalq ictimaiyyət qarşısında özlərini ifşa edərsə, regiona sülh və əmin-amanlıq gətirmək istəyən qüvvələrə qarşı fəaliyyət göstərərsə, özlərini bir o qədər tez süquta və fəlakətə sürükləyəcəklər".

Parlamentin növbəti iclasının gündəliyinə 28 məsələ daxil edilib

Aprelin 24-də Milli Məclisin yaz sessiyasının növbəti plenar iclası keçiriləcək. Parlamentin sabahkı iclasının gündəliyinə 28 məsələ daxil edilib.

Müzakirəyə çıxarılacaq məsələlər arasında Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsmanın) illik məruzəsi haqqında, Azərbaycan Respublikasının "Torpaq icarəsi haqqında" və "Dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi haqqında", qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında, "Azərbaycan Respublikasının 1999-cu il 8 dekabr tarixli 773-IQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Yaşayış yeri və olduğu yer üzrə qeydiyyat haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi haqqında Əsasnamə"də dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında, "Ətraf mühitin mühafizəsi haqqında" və "Ətraf mühitin təsirin qiymətləndirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında, "Ətraf mühitin mühafizəsi haqqında", "Ovçuluq haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında və Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə, "Elm haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında, "Təhsil haqqında" və "Lisensiyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında, "Elm haqqında" və "Peşə təhsili haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında və digərləri var.

Qaqauziyada təhsil alan azərbaycanlı tələbələrə yardım edilib

Azərbaycan Respublikasının Moldovadakı səfirliyinin və Moldova Azərbaycanlıları Konqresinin birgə təşəbbüsü ilə koronavirus pandemiyası ilə əlaqədar yaradılan fəvqəladə komitə bu ölkədə yaşayan soydaşlarımıza, Azərbaycan vətəndaşlarına və tələbələrimizə yardımlarını davam etdirir.

Komitənin sədri, diaspor fəali Maarif Rəhimov AzərTac-a açıqlamasında bildirib ki, Azərbaycanın Moldovadakı səfiri Qüdsü Osmanovun təşəbbüsü və dəstəyi ilə növbəti yardım Qaqauziya Muxtar Respublikasında təhsil alan tələbələrə, həmin ərazidə yaşayan soydaşlarımıza edilib.

Ulu öndər Heydər Əliyevin Qaqauziyadakı büstü önünə gül dəstələri qoyulub.

Azərbaycan nümayəndə heyətini Qaqauziya hakimiyyətinin Xarici əlaqələr departamentinin rəhbəri Vitali Vlaş qarşılayaraq bu nəcib təşəbbüsü göstərdiyinə görə, dövlətimizə təşəkkürünü bildirib. Qeyd edib ki, Azərbaycan dövləti həmişə Qaqauziyaya öz maddi və mənəvi dəstəyini əsirgəməyib.

Sonra isə Qaqauziyada təhsil alan azərbaycanlı tələbələr və Azərbaycan ailələrinə yardımlar çatdırılıb. Azərbaycanlı tələbələr ölkəmizin səfirliyinin onlarla daim əlaqə saxladığını qeyd edərək, Prezident İlham Əliyevə göstərilən diqqət və qayğıya görə təşəkkürünü bildiriblər.

Bundan əlavə, səfirliklə konqres birgə olaraq paytaxt Kişineuda və Qaqauziyada pandemiya ilə bağlı regionun sosial layihələrinə yönəldilən maliyyə yardımı da

ediblər.

M.Rəhimov bildirib ki, ölkənin bütün bölgələrində yaşayan soydaşlarımıza və Azərbaycan vətəndaşlarına bu yardımlar davam etdiriləcək.

Qeyd edək ki, koronavirus (COVID-19) pandemiyası ilə bağlı Moldovada yaşayan və ehtiyacı olan soydaşlarımıza yardım məqsədilə səfir Qüdsü Osmanovun təşəbbüsü ilə Səfirlik Moldova Azərbaycanlıları Konqresi ilə birlikdə komitə yaradılıb. Komitəyə səfirliyin və konqresin nümayəndələri daxildir. Komitənin fonduna səfir və Moldovada imkanlı soydaşlarımız vəsait ayırıblar. Moldovada təqribən 5000 nəfər soydaşımızın yaşadığı qeyd edilir. Onlardan təqribən 400 nəfəri bu gün məlum vəziyyətə görə ehtiyacı olanlardır.

Oxucuların nəzərinə!

Əziz oxucular!

Qəzetimizə abunə olmaq üçün "Qaya" mətbuat yayımına müraciət edə bilərsiniz.

Tel: (012) 564-63-45
565-67-13

- Ədliyyə Nazirliyində qeydiyyatdan keçib.
- VÖEN: 1000028291

- Təsisçi / baş redaktor: Emin Axund

- İndeks: AZ 1073
- Ünvan: Bakı şəhəri Yasamal rayonu
- Mətbuat prospekti 22/43
- Tel: +99455 785 84 83 +99412 510 59 89
- Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.
- Yazılara görə müəllif məsuliyyət daşıyır. Əlyazmalar geri qaytarılmır.

- E-mail: oxumeniqzeti@mail.ru

Qəzet "Azərmedia" MMC-nin mətbəəsində çap olunur

Tiraj: 3000

Qiyməti: 40 qəpik

Prezident İlham Əliyev sərəncam imzaladı

Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyev Naxçıvan Muxtar Respublikasında əkin sahələrinin suvarma suyu ilə təminatının yaxşılaşdırılmasına və əhalinin içməli suya tələbatının ödənilməsinə dair əlavə tədbirlər haqqında sərəncam imzalayıb.

Sərəncamda deyilir:

1. Naxçıvan Muxtar Respublikası ərazisində əkin sahələrinin və əkin üçün istifadə olunan həyətəni torpaq sahələrinin suvarma suyu ilə təminatının yaxşılaşdırılması, habelə əhalinin içməli suya tələbatının ödənilməsi üçün subartezian quyularının layihələndirilməsi və qazıl-

ması məqsədilə "Azərbaycan Respublikasının 2020-ci il dövlət büdcəsində dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri) üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitin bölgüsü"nün 1.46.5-ci yarımbəndində göstərilmiş 1,0 (bir) milyon manat Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabinetinə ayrılınsın.

2. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi bu Sərəncamın 1-ci hissəsində göstərilən məbləğdə maliyyələşməni təmin etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

Milli Məclisin İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin onlayn iclası keçirilib

Aprelin 23-də Milli Məclisin İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin onlayn iclası keçirilib.

Parlamentin mətbuat xidmətindən bildiriblər ki, Milli Məclis Sədri Fəzail İbrahimli iclası açaraq gündəlik barədə məlumat verib.

Komitə sədri bildirib ki, Azərbaycan Respublikasının Mənzil Məcəlləsində, İnzibati Xətalər Məcəlləsində, "Uşaq hüquqları haqqında", "Validənlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında", "Qeyri-hökumət təşkilatları (ictimai birliklər və fondlar) haqqında", "Gənclər siyasəti haqqında", "Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin sosial adaptasiyası haqqında", "Könüllü fəaliyyət haqqında", "Bədən tərbiyəsi və idman haqqında", "Reklam haqqında" və "Uşaqların zərərli informasiyadan qorunması haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi ikinci oxunuşda müzakirəyə təqdim olunur.

Fəzail İbrahimli diqqətə çatdırıb ki, adları çəkilən sənədlərə təklif olunan düzəlişlər "Gənclər siyasəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il 5 mart tarixli 1524-VQD nömrəli Qanununa uyğunlaşdırma məqsədi daşıyır. Dəyişikliklər gənclərin mənəvi-əxlaqi tərbiyəsinin təmin edilməsi və sağlam gəncliyin formalaşdırılması baxımından əhəmiyyətlidir.

İclasda iştirak edən komitə üzvləri Sahib Aliyev, Azər Badamov, Sevinc Fətəliyeva, Malik Həsənov, Anar İsgəndərov, Ceyhun Məmmədov, Cavanşir Paşazadə layihə barədə fikirlərini açıqlayıblar.

Müzakirələrin sonunda qanun layihəsi Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə olunub.

Rusiya Azərbaycanın münaqişənin gedişini öz xeyrinə dəyişə biləcəyindən ehtiyat edir

Bu, çox məntiqsiz bir yanaşmadır. Bilirsiniz, dünyada neftin qiyməti bahalaşa da bilər, ucuzlaşa da bilər. Və Azərbaycanı götürsək, onun vayuta ehtiyatları, ən azı, iki illik neft ixracından qazanacağı məbləğdən çoxdur. Yəni hökumətimiz 2 il də, 3 il də nefti satmasa, iqtisadi sabitliyi qoruyub saxlaya bilər. Təbii, biz hazırkı durumda pul

vəsaitlərini mümkün qədər qənaətlə işlətməliyik. Hamıda olduğu kimi, bizdə də müəyyən çətinliklər yaranıb. Ancaq bu saat Azərbaycanda mən hansısa böhranlı vəziyyət görmürəm. Və statistik rəqəmlərə gələndə kifayət qədər nikbin danışmaq mümkündür. Azərbaycanın valyuta ehtiyatları ilə bağlı sonuncu rəqəm, səhv etmirəmsə, 53 milyard dollardır. İllik neft ixracı isə, bildiyimə görə, 14 milyard dollara yaxın gəlir gətirir. Yəni bir daha təkrar edərəm, biz 3 ilə yaxın müddətdə həmin ehtiyatları işlətsək də, ciddi bir itkimiz olmayacaq. Bir sözlə, Azərbaycan üçün neftin ucuzlaşması o qədər də böyük problem deyil. Və odur ki, guya neftin ucuzlaşmasıyla bağlı ölkəmizin Rusiya ilə eyni "səngər"ə sığınması haqda erməni iddiası tam mənasızdır.

Bu sözləri açıqlamasında XİN-in keçmiş rəhbəri, politoloq Tofiq Zülfüqarov Moderator.az-a açıqlamasında deyib.

T.Zülfüqarov Lavrovun son bəyanatı və virtual şəkildə "danışıqlar prosesinin bərpası"nın səbəbləri barədə daha dərindən düşünmək gərəkdiyini deyib:

"Dünyada gedən son proseslər onu göstərir ki, fəvqəldövlətlər pandemiya fonunda meydana çıxmış mövcud şəraitdə regional problemlərlə məşğul olmağa heç də maraqlı deyillər.

İkincisi, ümumi tendensiya onu göstərir ki, Rusiyanın həm iqtisadiyyatını, maliyyə sistemini, həm xarici siyasət sahəsini, həm də daxili siyasətini böhran bürüdüyündən ölkənin vəziyyəti gərginləşməyə doğru gedir. Bu da ona şərait yaradıb ki, indiki situasiyada Azərbaycanla Ermənistan faktiki təkbaşına qalıblar. Və hər iki ölkə Qarabağla bağlı öz daxili potensial və imkanlarına uyğun siyasət yürütməlidirlər. Təbii ki, bu münaqişədə Ermənistan bir zəif tərəf kimi görünür. Çünki Azərbaycan həm əhali sayı baxımından, eləcə də iqtisadi, maliyyə, hərbi və s. məsələlərə görə işğalçı ölkədən qat-qat üstündür. Və Rusiyanın rəsmi İrevana dəstəyi, təhlükəsizlik qərantı olmasa, sözsüz ki, Bakı münaqişənin gedişini öz xeyrinə dəyişə bilər. Məhz bundan ehtiyat edən ermənipərəst Lavrov da cəhd edir ki, guya danışıqların getməsi və hər şeyin qaydasında olmasını göstərən bir səhnəcik yaratsın. Rusiyanın belə bir manipulyasiyada marağı var. Amma bu səhnəciyin ssenarisi elə aşağı səviyyədə yazılıb və səhnələşdirilib ki, bundan komik nəticələrdən savayı heç nə gözləmək olmaz. Çünki Lavrovun bəyan etdiyi məsələlər, ən azı, 25 ildir ki, danışıqlar masasındadır. Elə bir yenilik yoxdur. Əgər bu müddət ərzində həmin sənəd və təkliflərin əsasında Ermənistan Rusiya XİN başçısının da istinad etdiyi BMT qətnamələrinə uyğun olaraq, Azərbaycan torpağındakı qoşunlarını birçə qarış da geri çəkməyibse, bunları təkrarlamağın mənası yoxdur. Yəni işğalçı dövlət əgər vasitəçi tərəfin tələblərini qəbul etmirsə, o halda vasitəçi ona qarşı hansısa tədbirlər həyata keçirməli, siyasi təzyiqlər, sanksiyalar tətbiq olunmalıdır. Amma son 25 ildə

biz tam əksini görürük. Bu müddətdə işğalçı Ermənistan silah almaq üçün kreditlər verilir, digər sahələrdə gərəklə dəstək göstərilir və s. Yəni bu baxımdan sözügedən danışıqlar prosesi, eləcə də Lavrovun bəyanatı tam məntiqsiz görünür..."

Politoloq həmçinin deyib ki, Məmmədov və Mnatşakanyanın koronavirus problemlərini müzakirə etməsi barədə rəsmi açıqlama da gülüncdü:

"Axı bunlar həkim-filan da deyillər... Yəni, bu lap gül-məli bir mənzərə oldu.

Ümumiyyətlə, son proseslər göstərir ki, Rusiya ermənipərəst lobbisini narahat edən bir məsələ var: çalışırlar ki, rəsmi Moskva Qarabağla bağlı situasiyaya mümkün qədər müdaxilə etsin. Halbuki, hazırda Rusiya məsələyə ciddi təsir imkanlarından məhrumdur. Və bunu ermənilər özləri də çox yaxşı başa düşürlər. Belə olduğunu onların Lavrovun bəyanatlarına münasibətləri də təsdiqləyir. Ermənilər görür ki, Rusiya birmənalı olaraq zəifləyir və onların Qərbə meyilli siyasəti artıq özünü açıq şəkildə büruzə verir".

YAP könüllüləri və ƏƏSMN-nin əməkdaşları tənha və ahlil vətəndaşlara sosial xidmət göstərirlər

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin müvafiq Fərmanı ilə koronavirusa qarşı mübarizə tədbirlərinin gücləndirilməsi məqsədilə ölkəmizdə Koronavirusla Mübarizəyə Dəstək Fondunun yaradılması və bütün cəmiyyətimizin dövlətimizin başçısının təşəbbüsünə dəstək verməsi xalqın həmrəyliyinə və dövlətinə inamının ifadəsidir.

Məlum olduğu kimi, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin çağırışına əsasən, karantin rejimi ilə əlaqədar olaraq Yeni Azərbaycan Partiyasının könüllüləri Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin sosial işçiləri ilə birlikdə martın 27-dən tənhalara, ahlil vətəndaşlara yardım paylayır, onlara sosial xidmətlər göstərirlər.

Həmin tarixdən etibarən bu aksiyaya uyğun olaraq Yeni Azərbaycan Partiyasının könüllüləri və ƏƏSMN-nin sosial işçiləri müntəzəm olaraq ahliləri ziyarət edir, onların gündəlik lazım olan ərzaq və tibbi vasitələri ilə təmin edirlər. Öz növbəsində tənha, ahlil insanlar göstərilən qayğıya görə, minnətdarlıqlarını ifadə edirlər.

Xatırladaq ki, Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargah tərəfindən martın 24-dən aprelin 20-dək ölkədə xüsusi karantin rejimi elan edildiyindən və bu tədbirlər çərçivəsində 65 yaşdan yuxarı şəxslərin evdən çıxması qadağan olunduğundan YAP-ın fəalları və könüllüləri bu qəbildən olan tənha yaşayan sakinlərə yardımlar edir, sosial xidmət göstərirlər.

Təhsil Nazirliyi məcburi köçkün ailələrinə ərzaq yardımını edib

Aprelin 23-də Təhsil Nazirliyinin əməkdaşları Pirsəği qəsəbəsində yerləşən Qarabağ sanatoriyasında məskunlaşmış 82 məcburi köçkün ailəsinə ərzaq yardımını edib.

Nazirlikdən verilən məlumatda bildirilib ki, yardım aksiyasının məqsədi pandemiya dövründə yaşayışında çətinlik yaranmış, ehtiyacı olan insanlara dəstək göstərməkdir.

Yardım aksiyası aprelin 24-də də davam etdiriləcək. Bakı şəhəri Nəsimi rayonundakı aztəminatlı, həmçinin tək yaşayan yaşlı insanlar olmaqla 62 ailəyə ərzaq yardımı ediləcək.

Məktəb kollektivləri də xeyriyyə aksiyalarına qoşulub

Ümumtəhsil müəssisələrinin kollektivləri də sosial yardımlaşma təşəbbüslərinə qoşulur, çoxsaylı xeyriyyə aksiyaları keçirirlər. Belə ki, Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin tabeliyindəki bir sıra təhsil müəssisələrinin pedaqoji heyətinin, şagird və valideynlərin təşəbbüsü ilə ölkədə koronavirus infeksiyasının (COVID-19) yayılmasının qarşısının alınması məqsədilə tətbiq olunan xüsusi karantin rejimi səbəbindən ehtiyacı olan ailələrə müxtəlif formada yardımlar edilir.

Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsindən verilən məlumatda bildirilib ki, yardım çərçivəsində məktəb kollektivləri xüsusilə yaxın ətrafda yaşayan ehtiyacı olan ailələri ərzaq və müxtəlif gündəlik tələbat malları ilə təmin edirlər. Seçim zamanı əsasən övladını tək böyükdən və ya ailə üzvləri müxtəlif xəstəliklərdən əziyyət çəkənlərə üstünlük verilir.

Qeyd edək ki, yardım göstərilən ailələr təkə həmin məktəbdə təhsil alan şagirdlərin və çalışan işçilərin ailələri deyil. Bəzi məktəb kollektivləri ehtiyacı olan

bütün ailələrin yardımından yararlanma bilməsi üçün ərzaq mağazalarında "Biz başladığımız, siz davam edin!" adlı xüsusi vitrinlər hazırlayıblar.

Yardım aksiyalarının təşkil olunmasında əsas məqsəd COVID-19 pandemiyası ilə əlaqədar xüsusi karantin rejiminin tətbiq olunduğu dövrdə dövlət tərəfindən həyata keçirilən tədbirlərə dəstək vermək və cəmiyyətdə vüsət alan sosial yardımlaşma təşəbbüslərinin genişlənməsinə nail olmaqdan ibarətdir.

Memarlıq və İnşaat Universitetlərində onlayn müzakirələr aparılıb

Koronavirus pandemiyası ilə əlaqədar ölkə ərazisində tətbiq edilən karantin rejiminin şərtlərinə uyğun olaraq ali və orta təhsil müəssisələrində tədrisə yanaşı, bütövlükdə iş prosesi onlayn rejimə keçirilib.

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin (AzMIU) bütün strukturları da yeni qaydalara uyğun olaraq onlayn rejimdə çalışır.

Universitetdən verilən məlumatda bildirilib ki, beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektor, professor Nərgiz Abdullayeva Xarici əlaqələr şöbəsi ilə birgə növbəti onlayn toplantısını keçirib. Toplantıda universitetin beynəlxalq əlaqələrinin mövcud vəziyyəti, müxtəlif mübadilə proqramlarına qoşulan tələbələrimizin hazırkı təhsil şəraiti, tərəfdaş universitet və qurumlarla əlaqələr müzakirə olunub. Eyni zamanda, iclasda qarşıda duran problemlər və onların mümkün həlli yolları ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb. Sonda N. Abdullayeva növbəti toplantıya qədər təklif və tapşırıqlarını verib.

BANM-də təhsil alan əcnəbi tələbələr özünütəcrid qaydalarına əməl edirlər

Bakı Ali Neft Məktəbində (BANM) təhsil alan Nigeriya, Pakistan və Qazaxıstandan olan bir qrup əcnəbi tələbə koronavirus (COVID-19) pandemiyası ilə əlaqədar ali məktəbin Tələbə Evinə qalmaqla özünütəcrid qaydalarına əməl edirlər.

BANM-dən verilən məlumatda bildirilib ki, onlar ali məktəbin əməkdaşları tərəfindən xüsusi karantin rejiminin tələbləri ilə bağlı məlumatlandırılıb, zərurət yarananda tibbi və qida ehtiyacları ilə təmin olunurlar.

Bütün dünyada olduğu kimi, ölkəmizdə də həyata keçirilən sosial təcrid tədbirləri çərçivəsində hökumətlə yanaşı, mübarizənin ön cəbhəsində olan tibb işçiləri, polis və hərbiçilərin əzmkarlığı öz doğma evlərindən uzaqda olan tələbələrin diqqətindən yayınmayıb. Onlar görünməyən qəhrəmanlara təşəkkürlərini ifadə ediblər. Pandemiya dövründə yüksək əzmkarlıq nümayiş etdirərək qlobal virusla mübarizə aparalarının

cəsaretinin bütün insanlar üçün nümunə olduğunu vurğulayıblar.

Qeyd edək ki, sözügedən tələbələr Azərbaycanda pandemiya ilə mübarizədə hökumət tərəfindən həyata keçirilən preventiv tədbirlərin effektivliyini nəzərə alaraq öz ölkələrinə getməyiblər.

Peşə təhsili məzunlarının ali məktəblərə imtahansız qəbulu üzrə mexanizm hazırlanır

2025-ci ilədək Azərbaycanda yüksək nəticələr göstərən peşə təhsili məzunlarının ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarından keçmədən birbaşa qəbul edilmələri üzrə müvafiq mexanizm hazırlanacaq.

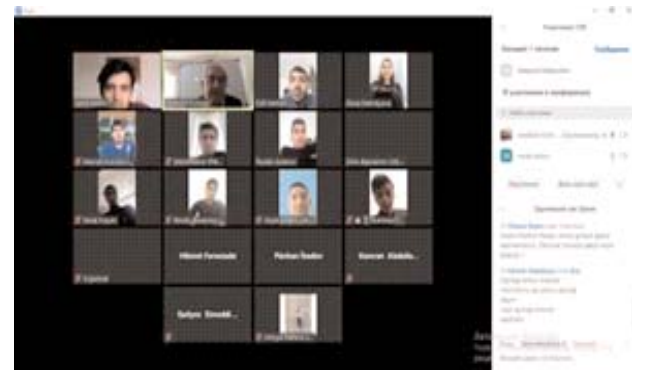
Bu, Azərbaycan Respublikasında peşə təhsili və təliminin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsində icrası nəzərdə tutulan 2025-ci ilədək olan dövr üçün uzunmüddətli baxışda öz əksini tapıb.

Mexanizmə əsasən peşə təhsili müəssisələrinin məzunlarının uyğun ixtisaslar üzrə ali təhsil müəssisələrində təhsilini davam etdirmələri üçün güzəştlər tətbiq ediləcək.

Əvvəl pilot olaraq bir neçə ixtisas üzrə informal (özünütəhsil yolu ilə biliklərə yiyələnmə) və qeyri-formal (müxtəlif kurslarda, dərnlərdə və fərdi məşğələlərdə əldə edilən və dövlət təhsil sənədinin verilməsi ilə müşayiət olunmayan) üsullarla əldə edilmiş səriştlərin (kompetensiyaların) tanınması həyata keçiriləcək.

Xatırladaq ki, Azərbaycan Respublikasında peşə təhsili və təliminin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsinə əsasən Azərbaycanda peşə təhsili və təlimi sektoru üzrə 2025-ci ilədək olan dövr üçün uzunmüddətli baxış əmək bazarının tələblərinə cavab verən peşə standartları və təhsil proqramları (kurikulumlar) əsasında ixtisaslı işçi qüvvəsi hazırlayan, hər bir sektor üzrə işəgötürənlərlə sıx əməkdaşlıq əlaqələrinin qurulduğu, funksional peşə təhsili və təlimi müəssisələrinə malik peşə təhsili sisteminin formalaşdırılmasını nəzərdə tutur.

Azərbaycan Texniki Universiteti onlayn dərslərini davam etdirir

Azərbaycan Texniki Universiteti onlayn dərsləri davam etdirir. Universitetdən verilən məlumatda bildirilib ki, aprelin 22-nə olan məlumata görə, 4600 tələbə və 360 müəllim elektron kabinetlərinə daxil olaraq onlayn dərslərdə iştirak edib.

“Muzeylərə virtual səyahət” layihəsinin növbəti videoçarxı yayımlanıb

Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Gənclər Fondunun ölkədə tətbiq edilən xüsusi karantin rejimi ilə bağlı insanların evdə asudə vaxtlarını səmərəli keçirməsi məqsədilə başladıkları “Muzeylərə virtual səyahət” layihəsinin növbəti videoçarxı yayımlanıb.

Gənclər Fondundan verilən məlumatda bildirilib ki, “Evdə qal və evdə öyrən” çağırışı ilə həyata keçirilən bu layihə ölkədə fəaliyyət göstərən muzeylərə virtual səyahət edərək vətəndaşların ölkəmizin tarixi, mədəniyyəti və incəsənəti ilə daha yaxından tanış olmasına imkan yaratmaqdadır. Layihə çərçivəsində növbəti virtual səyahət Azərbaycan Milli İncəsənət Muzeyi haqqında növbəti videoteqdimatı ilə davam edir. Dünya təsviri və tətbiqi sənətinin bütün növlərini yetərincə dolğun şəkildə əks etdirən ölkənin ən böyük incəsənət muzeyində Qərbi Avropa, Rusiya, İslam, Şərq ölkələri incəsənətinin və milli mədəniyyətimizin çeşidli nümunələrini görmək mümkündür.

Muzeydə müxtəlif dövr və üslublara aid rəngkarlıq, qrafika, heykəltaraşlıq, dekorativ-tətbiqi sənət nümunələri (çini, bədii və qiymətli metal, tikmə və xalça) nümayiş olunur.

“İçərişəhər” Qoruq İdarəsində qapalı auksion onlayn formatda nümayiş etdiriləcək

“İçərişəhər” Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu İdarəsi rəssamlara və koronavirusa qarşı mübarizə tədbirlərinə dəstək olmaq məqsədilə incəsənət-xeyriyyə layihəsinə start verir. İdarədən verilən məlumatda bildirilib ki, layihə çərçivəsində qurum Bəhruz Kəngərli, Sayal Məmmədova, Orxan Qarayev, İmran Mehdiyev və Vüsalə Ağarəzəvanın daxil olduğu bir qrup azərbaycanlı rəssama dünyada koronavirusla bağlı mövcud vəziyyəti əks etdirən rəsm əsərləri sifariş edib. Əsərlər aprelin 24-də təşkil ediləcək xüsusi qapalı auksionda onlayn formatda nümayiş etdiriləcək. Auksion aprelin 27-də saat 12:00-da başa çatacaq.

Auksionun keçiriləcəyi səhifəyə “İçərişəhər” DTMQİ-nin “İÇƏRİ ŞƏHƏR - LIVING HISTORY” feybuk səhifəsindəki linkdən keçid etmək olar.

Qeyd edək ki, nümayiş olunan əsərlər üçün təkliflər qapalı formatda qəbul olunacaq - beləliklə, müəyyən bir sənətkarın sənət əsərini almaq istəyən hər kəs səhifədə şəxsi mesaj yazmaqla təkliflərini artırmaqla. Gündə bir dəfə auksiona çıxarılan hər sənət əsəri üçün təklif olunan ən yüksək məbləğ elan olunacaq.

Xatırladaq ki, auksionda toplanan bütün vəsait Koronavirusla Mübarizəyə Dəstək Fonduna köçürüləcək.

Respublika Uşaq Kitabxanasının təşkil etdiyi onlayn sistemində şagirdlərlə mədəniyyət işçilərinin görüşü keçirilib

Bakı şəhəri Xətai rayonu 95 nömrəli məktəbinin 3-cü sinif şagirdləri, Azərbaycanın Əməkdar artisti Bəhram Bağırzadə və Firidun bəy Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasının direktoru, Əməkdar mədəniyyət işçisi Şəhla Qəmbərova arasında növbəti onlayn görüş keçirilib. Görüşün keçirilməsində məqsəd kitabxananın hazırkı fəaliyyəti haqqında oxuculara geniş məlumat vermək, onlara bu günlərdə dəstək olaraq elektron ədəbiyyatı təbliğ etmək, eləcə də uşaqların sevimli yazarları ilə canlı ünsiyyət qurulmasında vasitəçi olmaqdır. Görüşdə Bəhram Bağırzadə uşaqlara öz kitabları barədə məlumat verib və onlara maraqlı suallar ünvanlayıb. Sonra o, məktəbliləri maraqlandıran sualları cavablandırıb. Sonra çıxış edən Ş. Qəmbərova uşaqlara elektron kitabxana haqqında ətraflı məlumat verib. Bildirib ki, kitablar dünyanın ən böyük xəzinəsidir və insan yalnız kitab oxuyaraq, mütaliə edərək zənginləşə bilər. Görüş uşaqlarda zəngin təəssürat doğurub.

“Vətənimizə virtual səyahət” layihəsi davam etdirilir

Bakı Şəhər Mədəniyyət Baş İdarəsi Yasamal rayon Mərkəzləşdirilmiş Kitabxana Sistemini (MKS) M. Ş. Vazeh adına Mərkəzi Kitabxanası “Vətənimizə virtual səyahət” layihəsini davam etdirir. Kitabxanadan verilən məlumatda bildirilib ki, növbəti virtual səyahət Şəki rayonudur. Videoçarxda Böyük Qafqaz dağlarının cənub yamacında yerləşən Şəkinin ərazisi, əhalisi, iqlimi haqqında məlumat verilir. Qeyd olunur ki, Şəki Azərbaycanın şimal-qərb zonasında yerləşir, dənizdən 632 metr hündürlükdədir. Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonuna aiddir. Şəkinin iri çayları qeyd olunur və rayonun təbiətinə aid bir-birindən gözəl fotolar yerləşdirilib. Burada rayonun sənaye və kənd təsərrüfatı sahələri də sadalınır. Tarixi-memarlıq abidələrinə xüsusi yer ayrılıb: UNESCO-nun siyahısına daxil edilən Şəki Xan Sarayı, Yuxarı Karvansara, Aşağı Karvansara, Xan məscidi və s. Şəkinin müasir tikililəri və istirahət məkanlarının, parkların da fotoları videoçarxda yerləşdirilib.

Videoçarxda Şəkinin görkəmli şəxsiyyətlərinin fotoları mərkəzi yer alıb. Onların arasında M. F. Axundzadə, S. Mumtaz, F. X. Xoyski, Ə. Cəbrayilov, S. Rəhman, B. Vahabzadə, L. Abdullayev və b. Şəki halvası və Şəki kələğayısı da diqqəti cəlb edir. Müğənni Qismət Şəkilinin ifasının müşayiəti ilə Şəkiyə aid bir-birini əvəz edən fotolar maraqlıdır. “Vətənimizə virtual səyahət” adlı layihəyə daxil olan videoçarxları “Facebook”da “Kitabsevər uşaqlar” səhifəsindən də izləmək olar. Virtual turlar davam edir.

Milli Kitabxana “General Əliağa Şıxlinski” adlı virtual sərgi hazırlayıb

XX əsrin əvvəllərindən etibarən irimiqyaslı hərbi əməliyyatların iştirakçısı kimi general Əliağa Şıxlinski döyüş meydanlarındakı şücaətləri və artilleriya nəzəriyyəsinə gətirdiyi yenilikləri ilə hərbi tarixinə parlaq səhifələr yazıb. O, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin mühüm dövlət təsisatları yaradılarkən milli qoşun hissələrinin təşkilində, müstəqil ordu quruculuğunda müstəsna fəaliyyət göstərərək, sonrakı dövrlərdə də hərbi andına sadıq qalaraq ölkənin silahlı qüvvələrinin formalaşdırılmasına töhfələr verib.

Azərbaycan xalqı qarşısında böyük xidmətləri olan general-leytenant Əliağa Şıxlinski 155 illiyi ilə əlaqədar Milli Kitabxananın əməkdaşları tərəfindən təqdim olunan virtual sərgidə http://anl.az/el/vsb/Eliaga_Shixlinski/index.html generalın həyat və fəaliyyətini əks etdirən fotolar, kitab, məqalə və digər sənədlərin elektron versiyaları təqdim olunur. Virtual sərgidəki elektron resurslar tam mətni ilə verilib.

Əlli ildən çox nizami orduda qüsursuz xidmət edən Əliağa Şıxlinski həmişə birincilər sırasında olmuşdur. O, 5 müharibənin şahidi, dördüncünün iştirakçısı idi: 1900-1901-ci illərdə Çin hərbi yürüşündə, 1904-1905-ci illərdə Port-Artur, 1914-cü il dünya müharibəsində, 1918-1920-ci illərdə isə topraqlarımızın bütövlüyü uğrunda erməni daşnaklarına qarşı döyüşüb. Böyük Vətən müharibəsi illərində də general fəaliyyətini dayandırmamışdı. O, “Xatirələrim” kimi qiymətli hərbi memuarını diktə edib yazdırmışdı. Bu, Azərbaycan hərbi tarixində ilk və yeganə hərbi memuardır.

O, yeganə azərbaycanlıdır ki, ilk dəfə Fransanın generallara məxsus fəxri “Legion ordeni” və zabitlərə verilən “Legion xaçı” ilə təltif edilib.

Fitri istedadla malik olan tam artilleriya generalı Əliağa Şıxlinski bütün varlığı ilə sevdiyi Azərbaycan xalqına ömrünün sonunadək sədaqətlə xidmət edib.

Səbail rayonunun Mərkəzi Kitabxanasında Xalq yazıçısı Çingiz Abdullayevə həsr olunan elektron buklet hazırlanıb

Səbail rayon Mərkəzləşdirilmiş Kitabxana Sistemini Mərkəzi Kitabxanasında “Çingiz Abdullayev: Azərbaycan siyasi detektiv, bellestrika janrının yaradıcısı” adlı elektron buklet hazırlanıb.

Kitabxanadan verilən məlumatda bildirilib ki, vəsaitdə müasir detektiv janrının tanınmış nümayəndələrindən olan Çingiz Abdullayevin yaradıcılığından söhbət açılıb, yazıçının oxucuların maraqla mütaliə etdikləri romanları haqqında məlumat verilib. Bukletdə yazıçı haqqında ədəbiyyat da öz əksini tapıb.

Liderlər Əfqanıstanda gərginliyin azaldılmasının vacibliyini müzakirə ediblər

ABŞ Prezidenti Donald Tramp və Qətər əmiri şeyx Tamim ibn Hamad əl-Tani arasında telefon danışığı olub. Danışiq müddətində liderlər Əfqanıstanda "Taliban" hərəkatı tərəfindən gərginliyin azaldılmasının vacibliyini müzakirə ediblər.

Bu barədə Ağ Evin mətbuat katibi Cadd Dirin açıqlamasında deyilir.

"Prezident Əfqanıstanda sülhün əldə olunması üçün göstərdiyi səylərə görə əmirə təşəkkür edib. Prezident və əmir "Taliban"-ın zorakılığın miqyasını azaltmasının və məbusların sərbəst buraxılması ilə bağlı müzakirələri davam etdirməsinin zəruriliyi barədə həmfikir olublar", - deyərək qeyd edib.

Ağ Ev rəsmisinin sözlərinə görə, Tramp və əl-Tani yeni növ koronavirus pandemiyası ilə mübarizə tədbirlərini də müzakirə ediblər: "Prezident virusa birgə qalib gəlmək, onun iqtisadiyata mənfi təsirlərini minimuma endirmək və ən vacib regional məsələlərə diqqət yönəltmək üçün əmiri Fars körfəzindəki fikir ayrılıqlarını aradan qaldırmaqla bağlı addımlar atmağa çağırıb".

Rusiyanın düşməni Ukraynada yüksək vəzifəyə gətirilir

Mixail Saakaşvilinin Ukrayna Baş nazirinin müavini təklifi aldığı haqda paylaşıdığı məlumat böyük rezonans doğurub. Saakaşvilinin Ukraynada yüksək vəzifə tutması bu ölkənin siyasi istiqamətinə də ciddi təsir edən faktor sayıla bilər. Çünki M.Saakaşvili Rusiya və onun liderinə qarşı ən kəskin mövqeyi ilə seçilir.

Onun Ukraynada yüksək vəzifəyə gətirilməsini Kreml müsbət qarşılamayacaq. Xatırlayaq ki, Odessa qubernatorluğundan korrupsiyaya qarşı mübarizə çərçivəsində hakimiyyəti tənqid etməsi səbəbindən istefa verən və sabiq Prezident Poroşenko ilə yollarını ayıran Saakaşvilinin Ukraynadan deport olunmasını Kreml böyük məmnunluqla qarşılamışdı. Hazırda Zelenskinin Rusiya ilə konflikti danışıqlar yolu ilə həll etməyə çalışdığı bir məqamda M.Saakaşviliyə vəzifə verməsi isə Ukrayna-Rusiya arasında əsirlərin qaytarılması ilə formalaşdırılmasına cəhd edilən kövrək inamın qırılması fürsəti ola bilər.

Buna baxmayaraq, Zelenski artıq təklifini edib və Saakaşvilini açıqlamasından aydın olur ki, o, bu təklifi qəbul edib. Bəs, Zelenski niyə Saakaşviliyə ehtiyac duydu?

Ukrayna hazırda defolt ərəfəsindədir və Zelenski ölkəni uçurumdan xilas etmək üçün 8-10 milyard dollara təcili ehtiyac olduğunu bildirir. Ukrayna lideri bu vəsaiti tapmaq üçün bir neçə ölkə lideri, həmçinin Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevdən də xahiş edib və Prezident Əliyev artıq 300 milyon dollarlıq kreditin

ayrılmasına razılıq verib. Ukrayna tərəfinin də qeyd etdiyi kimi, bu, koronavirusun tüğyan etdiyi və ölkələrin yalnız öz problemləri ilə məşğul olduğu bir vaxtda İlham Əliyev tərəfindən Ukrayna xalqına böyük humanizmin nümunəsidir.

Ancaq Ukraynaya daha çox vəsait lazımdır. Bu işdə isə M.Saakaşvili mühüm rol oynaya bilər.

Əvvəla, ona görə ki, Saakaşvili Qərbdə korrupsiyaya qarşı kəskin mübariz kimi tanınır və onun ciddi reformlara gedəcəyinə inanırlar. Ukraynaya da əsaslı islahatlar, korrupsiyadan xilas olmaq üçün böyük siyasi iradə lazımdır. Məhz bu faktorlar Ukraynaya Qərbin yardımının qarşısını alır ki, bunları da Saakaşvili aradan qaldıra bilər. Digər tərəfdən, az öncə Saakaşvili Gürcüstan üçün 5 milyard dollar civarında uzunmüddətli və aşağıfaizli kredit, hətta yardımlar tapa biləcəyi haqda məlumat yaydı. Bildirdi ki, ABŞ Prezidenti başda olmaqla, dünyanın bir çox nüfuzlu lideri onu şəxsi dostu adlandırır, hazırkı şəraitdə Gürcüstandakı siyasi rəqabəti donduraraq, xalqın əziyyət çəkməməsi üçün o, ölkəyə böyük kreditlər və yatırımlar cəlb edə bilər. Buna görə Saakaşvili heç bir vəzifə də istəməmişdi, yalnız ona kredit üçün danışıqlar aparmaq səlahiyyətinin verilməsinin kifayət olduğunu bildirmişdi.

Saakaşvili Gürcüstan kimi kiçik ölkəyə 5 milyard dollar kredit tapmağa əminliklə söz verirsə, Ukrayna kimi nəhəng ölkə üçün 10 milyard əldə edə biləcəyi şübhəsizdir.

Görünür ki, bu fakt Zelenskini Saakaşvilini bir daha Ukraynada vəzifəyə gətirməyə sövq edir. Ancaq bu dəfə Saakaşvili qubernator yox, daha yüksək vəzifəyə gedir. Əgər Ali Rada təsdiqləyirsə, Ukrayna üçün Saakaşvili-Zelenski tandemində yeni bir dönmənin başladığına şübhə yeri qalmayacaq. Eyni zamanda, Saakaşvili Poroşenkodan fərqli olaraq, "daha rusyönlü" imicindən də qurtara və Qərblə əlaqələri genişləndirmə fürsəti qazana bilər.

Əlbəttə, Saakaşvilinin gəlişi ilə Ukrayna-Rusiya münasibətlərinin daha sərt müstəviyə keçəcəyi də qəçilməzdir.

Öz növbəsində Gürcüstan parlamentinin eks-spikeri Nino Burcanadze deyib ki, Zelenski Mixail Saakaşvilini baş nazirin müavini təyin etsə, Kiyevin Tiflis və Moskva ilə münasibətləri pisləşəcək.

"Saakaşvilini siyasi baxımdan məhv etmək lazım idi. Müharibə və digər ağır cinayətlər onun boynundadır. Bidzina İvanişviliyə sual etmək lazımdır ki, niyə Saakaşvili siyasi baxımdan məhv edilməyib və niyə Saakaşvili öz sevimli populizmi ilə məşğul olur. Ukraynada Saakaşvili mütləq uğursuzluğa düşər olacaq, amma bu vaxta qədər o öz populizmi ilə müəyyən populyarlıq qazanacaq. Uğursuzluğa düşər olduqdan sonra bu işdə digərlərini ittiham edəcək", - deyərək bildirib.

"Şərq Tərəfdaşlığı" sammiti təxirə salınmayacaq

Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti, Avropa İttifaqının (Aİ) Xarici Siyasət və Təhlükəsizlik Siyasəti üzrə ali nümayəndəsi Jozep Borrell koronavirus pandemiyasına baxmayaraq, "Şərq Tərəfdaşlığı" sammitinin iyunda keçiriləcəyinə ümid edir.

UNIAN xəbər verir ki, bu barədə J.Borrell Brüsselə Aİ Şurasının xarici işlər nazirləri səviyyəsində videokonfrans formatında baş tutan iclasından sonra bildirib. Onun sözlərinə görə, Aİ üzvü olan ölkələrin XİN başçıları koronavirusla bağlı mövcud böhranın İttifaqın Azərbaycan, Belarus, Ermənistan, Gürcüstan,

Moldova və Ukrayna üçün ən etibarlı tərəfdaş olduğu nümayiş etdirmək üçün fürsət olduğu fikri ilə razılıq veriblər.

Daha əvvəl koronavirusla bağlı yaranmış vəziyyətə görə, növbəti "Şərq Tərəfdaşlığı" sammitinin nə zaman keçiriləcəyinin məlum olmadığı bildirilmişdi. "Şərq Tərəfdaşlığı" proqramı Aİ tərəfindən 2009-cu ildə başlanılıb. Onun əsas məqsədi altı ölkə – Azərbaycan, Belarus, Ermənistan, Gürcüstan, Moldova və Ukrayna ilə regional əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsidir.

Avstraliya daha dörd ay sərhədlərini bağlı saxlayacaq

Avstraliya daha dörd ay sərhədləri bağlı saxlayacaq və beynəlxalq səfərlərə qadağanı uzadacaq. TASS informasiya agentliyinin verdiyi xəbərə görə, bu barədə Avstraliyanın baş sanitar həkimi Brendan Merfi Pandemiya Əleyhinə Parlament Komitəsində online çıxışı zamanı deyib. "Hazırda beynəlxalq vəziyyət nəzərə alınarsa, sərhəd tədbirlərinin zəiflədilməsi çox riskli addım olardı. Mən Təhlükəsizlik üzrə Milli Komitəyə avstraliyalıların ölkədən çıxışına sərt qadağanı uzatmağı və yalnız xaricdən qayıdan vətəndaşları ölkəyə buraxmağı məsləhət gördüm", - deyərək Merfi bildirib.

Onun sözlərinə görə, virus dünyada həddən artıq aktiv yayılır və yaxın dörd ay ərzində nəzərəcarpacaq dəyişiklik gözləməyə dəyməz.

Mart ayının 11-də Dünya Səhiyyə Təşkilatı COVID-19 xəstəliyinə səbəb olan yeni koronavirusun yayılmasını pandemiya elan edib. Pandemiyanın statistikasını aparan Worldometers saytının Bakı vaxtı ilə bu gün saat 12:40-a olan məlumatına əsasən, dünyada 2 milyon 646 mindən çox yoluxma və 184 min 353 ölüm faktı qeydə alınıb. COVID-19 xəstəliyindən sağalanların sayı 723 min 734 nəfərə çatıb.

Avstraliyada isə yeni koronavirusa yoluxanların sayı 6 min 600 nəfəri ötürüb, 75 nəfər həyatını itirib.

Husilər Yəməndə İranın 5-ci kolonudur

Husi qruplaşması Yəməndə müharibənin bitməsi üçün başladılan sülh proseslərinə qoşulmur. Bunu Yəmən Prezidenti Mənsur Hadi xalqa çağırışında deyib.

O bildirib ki, beynəlxalq ictimaiyyət Husi qruplaşmasının gerçək üzünü görməlidir: "Eyni zamanda, onların rəsmi Tehranın kukllarından ibarət olduğunu başa düşməlidir. Müharibə heç vaxt hökumətin variantları arasında olmayıb. Hər yola baş vuraraq müharibədən qaçmağa çalışmışıq. Əvvəl olduğu kimi, indi də müharibənin bitməsi üçün çalışırıq. BMT və Səudiyyə Ərəbistanının liderliyindəki koalisiya qüvvələri ataşkəs cəhdlərinə müsbət yanaşsa da, husilər bu müddətdə hücumlarını artırmaqda davam edir".

Lukaşenko dünyanı heyrtləndirməkdə davam edir...

Beynəlxalq aləmdə pandemiyanın hər gün yüzrlə insanın ölümünə səbəb olduğu bir vaxtda Belarus sanki bu belədən özünü təcrid şəklində, qorxusuz və təhlükəsiz halda yaşamaqda davam edir. Məsələnin bu tərəfinə diqqətli cəlb edən "Die Welt" nəşri yazır ki, Belarus Prezidenti Aleksandr Lukaşenko sanki dünyaya paralel kainatda yaşayır. O, pandemiya koronavirusu təhlükəsini "psixoz" adlandırır. Qərb və Şərq qonşuları sosial əlaqələrin məhdudlaşdırılması üçün tədbirlər görsələr də, Belarusda indiyədək pandemiya gələn təhlükəyə qarşı heç bir qadağa yoxdur.

Belə ki, Belarusda sərhədlər açıqdır, insanlar kafe və restoranlara baş çəkə bilirlər, Pasxa bayramından sonra uşaqlar məktəb skamyasına qayıdacaqlar. Bununla yanaşı, ölkədə koronavirusa yoluxanların sayı 5 min nəfərə çatıb, lakin Lukaşenko bunda problem görmür. Onun fikrincə, heç bir fəlakət yoxdur. Xəstəliyə qarşı mübarizə aparmaq üçün o, çöl işlərinə, hamama getməyi, araç içməyi məsləhət görür. "Traktor hamını sağaldacaq", - deyir dövlət başçısı hökumət iclaslarını davam etdirir. O, əllərini əllərinə sürterek maska taxmadan müəssisələrə baş çəkib gəzməyə davam edir. Lukaşenko hesab edir ki, əsas problem pandemiyanın özündə deyil, onun qorxusundan ibarətdir. Bununla yanaşı, Belarusda insanlar koronavirusdan deyil, xroniki xəstəliklərdən ölürlər ki, bu da yerli səhiyyə orqanlarının məlumatlarına ziddir.

Görünür, onun bu hərəkətləri hansısa diktatorun şiltaqlıqlarına bənzəyir, amma əslində, onların arxasında soyuq siyasi hesablama durur. Lukaşenko ölkəsinin zəif iqtisadiyyatının karantinə tab gətirməyəcəyindən qorxur. Məhdudlaşdırıcı tədbirlər ona gətirib çıxaracaq ki, ölkədə təhlükəli heç nə olmayacaq, o özü də hökumətin bu yaxınlarda keçirilən iclasında bunu etiraf edib.

Koronavirus epidemiyasının əvvəl, ölkədə iqtisadi bir düşünlük yaşanırdı. Bunun səbəblərindən biri neftin qiyməti ilə əlaqədar Moskva ilə Belarus arasındakı münaqişə idi. Rusiyadan qara qızılın tedarikü neft məhsullarının Belarus tərəfindən ixracında çox mühüm rol oynayır. Üstəlik, dünyada bu cür mallara, xüsusilə benzine tələbat global şəkildə azalıb.

Bununla yanaşı, çoxdan Al-nin tərkibində olan Latviya, Litva və Polşanın Qərb qonşularından fərqli olaraq, Belarus Brüsselin köməyinə, həmçinin böhrandan əziyyət çəkən Rusiyadan pul köçürmələrinə ümid edə bilməz. Bunun əvəzinə Minsk Beynəlxalq Valyuta Fondundan kredit götürməyə çalışır.

Lukaşenkonun bu davranışının daha bir səbəbi qarşıdan gələn prezident seçkiləridir. O, bu seçkilərdə qalib gəlmək niyyətindədir.

Sadəəcə olaraq iqtisadiyyatda durğunluq yaranacağı təqdirdə bu, onun bu seçkilərdə qalib gəlmək şanslarını təhlükə altına alacaq. Ona görə də Lukaşenko, riskli eksperimentə əl ataraq ölkəsində epidemiyanın böyük həddə çatmayacağına ümid edir. Hər şey onun arzuladığı kimi gətsə, epidemiyadan Belarus az itki ilə çıxa bilsə, onda o, artıq may ayında seçkiqabağı kampaniyaya başlaya və böhrandan təhlükəni düzgün qiymətləndirən qalib kimi çıxa biləcək.

Lakin Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) Belarusda pandemiya ilə bağlı gəldiyi nəticə Lukaşenkonun proqnozlarına ziddir. ÜST-də belə hesab edirlər ki, Belarus epidemiyanın yeni fazasına daxil olub və belə bir təhlükə sosial təmasların məhdudlaşdırılması üçün tədbirlərin görülməsini, həmçinin məktəblərin bağlanmasını zərurət kimi ortaya çıxarıb.

Lakin yaranmış vəziyyətdə müsbət məqam da var. Belə ki, belaruslar prezident Lukaşenkodan fərqli olaraq koronavirus təhlükəsinə daha ciddi şəkildə yana-

şır və özləri özbaşına təhlükəsizlik tədbirlərinə əl atırlar. Əhali arasında keçirilən rəy sorğularına görə Belarus vətəndaşları koronavirus təhlükəsinə daha ciddi və ehtiyatlı şəkildə yanaşırlar.

Sorğulara əsasən, ölkə sakinlərinin yarıdan çoxu evdən işləməyi üstün tutaraq təhsil müəssisələrinin bağlanmasını tələb edirlər. Bir çox valideynlər məktəblərdən uşaqlarını götürürlər. Üstəlik, əhəlinin böyük hissəsi kütləvi tədbirlərdən qaçır, muzey və teatrlara getmir. Həmçinin ticarət mərkəzlərində də alıcıların sayı azalıb. Belarusda bunu "xalq karantini" adlandırırlar. Necə deyirlər, Belarsuda karantin dövlət səviyyəsində deyil, əhali tərəfindən tətbiq edilməkdədir. Bunun isə panepidemiya ilə mübarizədə səmərəli olub-olmayacağını gələcək göstərəcək.

Əziz Mustafa

Kim Çenin komaya düşməsi yalan çıxdı?

ABŞ Silahlı Qüvvələrinin baş qərargah rəisinin müavini Con Hayten Şimali Koreya lideri Kim Çenin komaya düşməsi haqda məlumatlara münasibət bildirib. Amerikalı general bu xəbərin inandırıcı olmadığını deyib.

"Kim Çenin hələ Şimali Koreyanın nüvə qüvvələri və ordusunun başında dayandığını düşünürəm. Buna şübhə etmək üçün əlimdə səbəb yoxdur", - Hayten söyləyib.

Qeyd edək ki, bundan əvvəl Şimali Koreyanın rəsmi xəbər agentliyi ölkə rəhbərinin keçirdiyi əməliyyatdan sonra komada olduğunu açıqlayıb:

"Zati-aliləri dərin meditasiyadadır və xarici siqnallara reaksiya vermir".

Neftin ucuzlaşması Səudiyyə Ərəbistanını çətin vəziyyətə salıb

Qlobal enerji bazarında neftin qiymətlərində mənfəi dalğalanma Səudiyyə Ərəbistanı iqtisadiyyatını vurub.

Ölkənin maliyyə naziri Məhəmməd əl-Cedan təşkil etdiyi mətbuat konfransında bəyan edib ki, böhranla mübarizə aparmaq və yaranacaq kəsiri nəzarət altında saxlamaq gücünə sahibdirlər.

Bununla belə nazir əlavə edib ki, xərcləri azaltmaq üçün önləyici tədbirlər almağı qiymətləndirirlər.

Koronavirus epidemiyasından əvvəl ölkənin borcunun 32 milyard dollara çatacağı gözlənilsə də, nazir ilk dəfə qeyri-neft sektorunda mənfəi artım olacağını qeyd edib: "Şərtlər imkan verdiyi formada iqtisadiyyatı canlandırmaq üçün çox çalışırıq. İlk dəfə qeyri-neft-sektorunda neqativ böyümə gözləyirik".

Nazir koronavirusun yayılması səbəbindən səyahət və müvəqqəti təyinat xərclərinin azaldıldığını və bəzi layihələrin təxirə salındığını açıqlayıb.

Qeyd edək ki, Səudiyyə Ərəbistanı martın 19-da neftin qiymətlinin kəskin azalmasından sonra 2020-ci il dövlət büdcəsini 13,3 milyard dollar kiçildib. Ölkənin 2020-ci il büdcəsinin gəlirləri 222 milyard, xərcləri isə 272 milyard təşkil edəcək.

ABŞ baş qərargah rəisinin müavini general Con Hayten İrani hədələyib

ABŞ baş qərargah rəisinin müavini general Con Hayten İranın kosmosa peyk qaldırmasının pis niyyətli fəaliyyətlərinin bir hissəsi olduğunu deyib. O, sözügedən raketin uzun məsafə qət etdiyini, lakin bunun kosmosa çatıb-çatmadığını naməlum olduğunu bildirib. Hayten İranın bölgə ölkələri və qonşularını təhdid etməyə davam etdiyini söyləyib: "Əlinizdə bu qədər uzun məsafə qət edən raket varsa, bu sizin qonşularınıza və müttəfiqlərinizə təhdid deməkdir. Bunun ABŞ-ı təhdid etməməsinə çalışırıq". General İrana məxsus döyüş gəmilərinin ABŞ-ın bölgədəki hərbi donanması yaxınlığında təxribatçı manevrlərinə də toxunub: "Əgər İran təcavüzkar yolu seçsə, biz da o yolla gələcəyik, daha böyük qüvvə ilə gələcəyik. Buna görə də o yolla getməyin". Hayten İranın "qırmızı xətti" keçəcəyi halda, buna ABŞ donanması tərəfindən ağır zərbə ilə cavab veriləcək.

Angela Merkel: "Qadağalar demokratiyaya maneədir"

Almaniya kansleri Angela Merkel Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatına (ÜST) dəstəyini ifadə edib. Almaniya kansleri bu barədə Bundestaqın Aşağı Palatasında çıxışında danışıb. "ÜST əvəzolunmaz tərəfdaşdır və biz onu mandatını dəstəkləyirik", - deyir Angela Merkel bildirib. Kansler ölkədə COVID-19 epidemiyasının növbəti mərhələsində ağıllı və ehtiyatlı davranmanın vacib olduğunu vurğulayıb. "Bu, son mərhələ deyil, başlanğıcdır. Biz uzun müddət bununla olacağıq. Mən bilirəm ki, qadağalar necə çətin, bu demokratiyaya maneədir, bizim demokratik haqqlarımız məhdudlaşdırılır. Lakin təhlükəsiz yaşayışa daha tez geri dönmək üçün maksimum nizam-intizam yeganə yoldur. Biz bu günə qədər nail olduğumuzu heçə döndərməməliyik. Bu, İkinci Dünya müharibəsindən sonra xalqımızın həyatı və sağlamlığı üçün ən böyük çətinlikdir. Bununla bağlı heç bir tarixi modelimiz yoxdur.

Səhiyyə sistemimizin yüklənməməsi və nəticə etibarilə saysız-hesabsız insanların həyatını itirməməsi üçün virusun qarşısını necə ala biləcək sualı hələ uzun müddət Almaniya və Avropanın siyasətində əsas sual olaraq qalacaq", - deyir Almaniya kansleri qeyd edib. Merkel əlavə edib ki, Avropa xüsusi tibbi ləvazimatların istehsalı sənayesini daha da gücləndirməlidir.

Qasırğa 6 nəfərin ölümünə yol açıb

ABŞ-ın cənubunda yerləşən Texas və Oklahoma ştatlarının bəzi rayonları qasırğa və tornadonun təsirinə məruz qalıb. Təbii fəlakət regionda azı altı nəfərin ölümünə səbəb olub. Tornado Texas ştatında üç nəfərin həyatına son qoyub, 20 nəfər xəsarət alıb. Həmçinin təbii fəlakət nəticəsində bəzi yaşayış binaları, mağazalar və infrastruktur obyektləri zədələnib, ağaclar və elektrik dirəkləri aşılıb. Oklahoma ştatının cənubundakı Marşall dairəsində isə qasırğa zamanı iki nəfər ölüb.

Qeyd edək ki, aprel ayında ABŞ-ın cənubunda baş verən qasırğa nəticəsində azı 30 nəfər həyatını itirmişdi.

Ordu yeni koronavirusa qarşı mübarizədə önəmli rol oynamağa başlayıb

Beynəlxalq aləmdə yeni koronavirusa qarşı mübarizədə həkimlər ilə bərabər ordunun da cəlb edilməsi günümüzdə önəmli faktorlardan birinə çevrilməkdədir. Buna da səbəb mülki təşkilatların və həkimlərin köməyi ilə koronavirusun qarşısının alınmasının mümkün olmamasıdır. Özü də ordudan koronavirusla mübarizədə istifadə edilməsi, əslində çox riskli bir işdir. İstənilən halda ordudan koronavirusa qarşı mübarizədə istifadə daha çox hərbcinin bu dəhşətli xəstəliyə yoluxması riskini artırır. Bununla dünyanın əksər inkişaf etmiş ölkələri koronavirusa qarşı mübarizədə ordudan istifadəni genişləndirməkdə davam etməkdədirlər. Məsələnin bu tərəfinə diqqət cəlb edən məşhur alman nəşri "Der Tagesspiegel" yazır:

"Avropa müharibə dövründən bəri ən böyük sınaq ilə üzləşib. Hal-hazırda virusa qarşı mübarizə arzu edilən səviyyədə uğurlu deyil. Koronavirusa qarşı ordudan istifadə edilməsi də çox riskli məsələdir. Bu, orduda sürətlə koronavirusun yayılmasına gətirib çıxara bilər. Avropa İttifaqı istənilən halda koronavirusun qarşısında aciz qalıb. Əgər heç nə dəyişməsə, Avropa İttifaqı dağıla bilər".

Bununla belə demək olar ki, bütün ölkələrdə silahlı qüvvələr xidmət edən öz tibbi heyətlərini və mütəxəssislərini vətəndaş həkimləri ilə birgə işləmək üçün səfərbər edilib. Ordu hərbi-nəqliyyat aviasiyası parklarını - həm təyyarə, həm də vertolyot parklarını - xəstə və tibbi ləvazimatların daşınması üçün səfərbər edir. Sahə hospitallarının, infeksiyon mərkəzlərinin və karantin stansiyalarının inşasında Dövlət İdarəçiliyi orqanlarına da yardım həyata keçirilir.

Belə ki, Bundesver Logistika əməliyyatlarında və səhiyyə sahəsində hərbi qulluqçulardan istifadə edilir, eyni zamanda, tibb sahəsində təcrübəyə malik ehtiyatda olan əsgər və zabitləri mülki əhaliyə könüllü şəkildə yardım göstərməyə çağırılıb. Fransada hərbcilər xəstəxanalara yoluxmuş insanları çatdırır. Britaniya Müdafiə Nazirliyi isə ehtiyatda olan hərbciləri koronavirus ilə mübarizəyə cəlb edərək, onların həm də tibb təhsili ilə məşğul olur. Avropada yeni koronavirusdan ən çox zərər çəkmiş İtaliyada hərbi qulluqçular ölənlərin da-

şınması üzrə kədərli bir missiyanı yerinə yetirir.

Rusiya prezidenti Vladimir Putin isə hərbcilərə qısa müddətdə 16 çoxfunksiyalı tibb mərkəzinin tikilməsini tapşırıb. Onların may ayının ortalarında tikiləcəyi və ümumi tutumunun 1,6 min nəfər olacağı gözlənilir. Rusiya Müdafiə Nazirliyinin hərbciləri xaricdə də kifayət qədər səmərəli fəaliyyət göstərir. Onlar İtaliya və Serbiyada pandemiya qarşı mübarizə aparmağa kömək edirlər. Radiasiya, kimyəvi və bioloji Müdafiə Qoşunlarının (RXBZ) mütəxəssisləri orada tibb müəssisələrinin, müxtəlif binaların və yolların dezinfeksiya edilməsini həyata keçirirlər. Hərbi həkimlər epidemiya əleyhinə tədbirlərin keçirilməsi və yoluxmuş şəxslərin müalicəsi üçün tövsiyələr verirlər. Martın 22-dən 25-dək Rusiyadan İtaliyanın Berqamo şəhərinə 15 hərbi-nəqliyyat təyyarəsi ilə hərbi virusoloq və epidemiologiya sahəsində mütəxəssislər, səkkiz həkim briqadası, həmçinin dezinfeksiya tədbirlərinin diaqnostikası və keçirilməsi üçün avadanlıq göndərilib.

Bundan əlavə Rusiya Federasiyasının prezidentinin tapşırığına uyğun olaraq, Rusiya hərbi hava qüvvələrinə məxsus təyyarələr koronavirusla mübarizə üçün Bosniya və Herseqovinə yardım edirlər.

Koronavirusa qarşı mübarizədə ABŞ-da hərbcilərdən geniş şəkildə istifadə edilir.

İlk dəfə ABŞ hərbcilərdən 29 yanvar 2020-ci ildə Çinin Uxan vilayətindən ABŞ vətən-

daşlarının evakuasiyası zamanı istifadə edilib.

Aprelin 14-nə olan vəziyyətdə görə, artıq 14 mindən artıq amerikalı hərbcilə ölkə ərazisində "CAVID-19"-la mübarizədə iştirak edib.

Hal-hazırda ABŞ Müdafiə Nazirliyi Quru Qoşunlarının 14 Tibb qrupunu (Army Urban Augmentation Medical Task Force) COVID-19 ilə mübarizənin gücləndirilməsi üçün ayırıb. Bu müstəvidə altı qrup Nyu-Yorka, üçü Nyu-Cersi ştatına, ikisi Massaçusets, biri Konnektikuta, biri Miçiqana, biri də Pensilvaniyaya göndərilmişdir. Buna paralel olaraq Yeni Orleanda və Dallasda artıq xəstələri qəbul edən iki hərbi-dəniz hospitalı yerləşdirilib.

Amerika hərbi mühəndislik korpusu Çikaqo, Detroyt və Nyu-York kimi şəhərlərdə 15,5 min pasiyentin qəbul edilməsinə imkan verəcək 25 hospitalın tikintisi ilə məşğul olur. Koronavirusla mübarizədə Milli Qvardiyanın 30 minə yaxın hərbcisi də iştirak edir. Onlar 83,5 min xəstənin qəbul edilməsinə imkan verəcək 150 hospitalın inşasına yardım edəcəklər. ABŞ hərbi dəniz qüvvələri öz növbəsində Mercu və Komfort limanlarında iki üzən hərbi hospitalı koronavirusa yoluxanların istifadəsinə verib.

Müdafiə Nazirliyi Səhiyyə və sosial xidmətlər Nazirliyi (HHS) və fəvqəladə halların idarə edilməsi Federal agentliyi (FEMA) üçün təxminən 10 milyon tibbi maska tədarük etməyə hazırlaşır. Bu çərçivədə də yaxın gələcəkdə daha 10

milyon ədəd maskanın tədarük edilməsi gözlənilir. Buna paralel olaraq Müdafiə nazirliyi Səhiyyə və sosial xidmətlər Nazirliyi ilə 415 milyon dollar dəyəri olan 60 dezaktivasiya sisteminnin tədarük edilməsi barədə anlaşma imzalayıb.

Altı beş sistem artıq Nyu-Yorka, Kolumbus (Ohayo ştatı), Boston (Massaçusets), Çikaqo (İllinoys) və Takoma (Vaşinqton ştatı) şəhərlərində yerləşdirilib; qalanları isə may ayının əvvəlinə qədər təslim ediləcəkdir.

Ancaq koronavirus ilə mübarizə zamanı hərbcilər də zərər çəkirlər. Mart ayının sonunda təyyarə daşıyıcısı "CVN-71 Theodore Roosevelt"də xəstəliyin baş verməsi qeydə alınıb. Aprelin 12-də ABŞ Hərbi Dəniz Qüvvələrinin saytında gəminin 550 ekipaj üzvünün bu qorxulu xəstəliyə yoluxduğu və 3673 hərbcidə koronavirus testinin mənfii olduğu bildirildi. Aprelin 13-də məlum olub ki, təyyarə daşıyıcısında xidməti keçmiş dənizçi dünyasını dəyişib.

İspaniyada da koronavirusa qarşı mübarizədə ordunun yardımından geniş şəkildə istifadə edilir. Xatırladaq ki, İspaniya dünyada xəstələnenlərin sayına görə ikinci yeri tutur. İspaniya Silahlı Qüvvələrinin koronavirus ilə mübarizədə tədbirlər kompleksi "Balmis əməliyyatı" (Operation Balmis) adlandırılmışdır. Aprelin 12-də ispan ordusu 1207 yaşayış məntəqəsində tibbi tədbir keçirib. Burada 89 700 nəfər hərbi qulluqçu iştirak etmiş, 1124 xəstəliyə, 667 Tibb Mərkəzinə və 558 Sosial Müdafiə Mərkəzinə yar-

dım göstərmişdir.

Tibbi tədbirlərdə hərbi həkimlər geniş iştirak edirlər. Onların sayı 40 min nəfərdən yuxarıdır. Qeyd etmək lazımdır ki, İspaniyada ehtiyatda olan hərbi həkimlərin əməyindən də təyinatı üzrə istifadə edirlər.

İspaniya hərbi hava qüvvələrinə məxsus A400M Atlas hərbi-nəqliyyat təyyarəsi ağır vəziyyətdə olan beş xəstəni və 14 orta ağır vəziyyətli xəstəni daşıyan uçan hospitala çevrilib.

Avropada koronavirusdan daha ciddi zərər çəkmiş İtaliya silahlı qüvvələri 2020-ci ilin yanvar ayından etibarən mülki müəssisələrə maksimum dəstək verir. Hərbi bölmələr mülki tikililərin, yolların və nəqliyyat vasitələrinin dezinfeksiya edilməsində yaxından iştirak edirlər.

Fevralın 24-dən İtaliya Hərbi Hava Qüvvələrinə məxsus nəqliyyat təyyarələri xəstələrin daşınmasında və dərman vasitələrinin daşınmasında iştirak edir.

Fransadada koronavirusla mübarizədə ordudan təyinatı üzrə istifadə edirlər.

Fransa silahlı qüvvələrinin yeni tipli koronavirus ilə mübarizəsi "Davamlılıq əməliyyatı" (Operation Resilience) adlandırılmışdır.

Hazırda Fransanın hərbi həkimləri xəstələrin müalicəsinə cəlb olunub, reanimasiya hərbi idarəsi isə koronavirusun daha çox yayıldığı rayonlara yardım göstərir. "NH90 Cayman Navy" helikopterləri və Fransa Hərbi Hava Qüvvələrinə məxsus nəqliyyat təyyarələri xəstələri, tibbi yükləri və ilk zəruri əşyaları daşıyır.

Mart ayında Miluz şəhərində xəstələrə kömək etmək üçün nəzərdə tutulmuş hərbi sahə hospitalı yerləşdirilib. Orada 121 hərbi həkim (o cümlədən 91 fransız hərbi tibb xidməti əməkdaşı və 30 nəfər Quru Qoşunlarının hərbi tibb korpusu mütəxəssisi), eləcə də digər sahələr üzrə 15 hərbi tibb həkimi (anestezioloqlar, fizyoterapist və reanimatoloqlar daxil olmaqla) fəaliyyət göstərir. Həmçinin hərbi hospitallar COVID-19-a qarşı mübarizə imkanlarının gücləndirilməsi üçün mülki tibb müəssisələri ilə birgə işləyirlər.

Emin Axund

Səhiyyə sahəsində dünyanın ən güclü ölkəsi hesab edilən Amerika Birləşmiş Ştatları hər gün koronavirus infeksiyası ilə əlaqədar olaraq əhaliyə, səhiyyə sistemində, tibb, iqtisadiyyata qarşı dəhşətli zərbələrə məruz qalır. Bütün bunlar isə dünyanın supergüc ölkəsi olan Amerikanın beynəlxalq aləmdəki nüfuzunu sarsıtmaqdadır. Xəstəliyə yoluxmuş insanların ölümlərinə görə İtaliyanı sıxışdıran ABŞ bu məsələdə artıq birinci yeri tutub. Bu günə kimi ABŞ-da 700 mindən çox insan virusa yoluxub, 24 mindən çox insan dünyasını dəyişib. Dünyada təsdiqlənmiş infeksiya hallarının sayı isə

munist Çinə etibar edə bilmərik”.

Uhan infeksiyasına qarşı ədalətli mübarizə istəyən xora Britaniya da qoşulub. O, Pekini trilyon dollar təminat iddiası ilə hədələyib.

Pekinə qarşı ittihamlar isə artmaqda davam edir. Məsələn, Almaniya kansleri xanım Angela Merkel bildirib ki, Çindən başlayan koronavirusa görə ölkəsinə 150 milyard avro zərər dəyib. Onun sözlərinə görə, ölkəsi bu məbləği məhkəmə yolu Çindən tələb edərək almaq niyyətindədir. Bu arada isə məlum olub ki, Uhan virusologiya İnstitutunda heyvanları sınaqdan keçirən iki labora-

rimentlər aparılan heyvanlar isə sonradan bazara çıxarılib və satılıb. Belə ehtimal edilir ki, yeni koronavirusun yayılmasına da səbəb məhz bu amil olub. Məsələnin bu qorxulu tərəfini ABŞ üçün biabırçılıq adlandıran Floridadan olan konqresmen Meta Qaetsa “The Washington Examiner” nəşrinə verdiyi müsahibəsində deyib: “Mənim üçün ABŞ-ın uzun illər ərzində Uhandə heyvanlar üzərində həyata keçirilən təhlükəli eksperimentlərin maliyyələşdirilməsində iştirak etməsi faktını öyrənmək olduqca ağırdır. Faktiki olaraq ABŞ özünün nəzarət etmədiyi Çinin Uhan şəhərindəki yarasalar və

laboratoriyada yarasalar üzərində təcrübələr aparılır və virusun insanlara yoluxması təhlükəsi böyükdür.

“Vaşinqton Post”un qeyd etdiyi kimi, amerikalı virusoloqlar bir neçə dəfə Uhandə həmkarları ilə görüşüblər. Bu görüşlərdə isə laboratoriyadakı tədqiqatlar və nəticələrinin müzakirə edildiyi istisna edilmir. Yeri gəlmişkən, amerikalı tədqiqatçıların Uhandə səfəri barədə laboratoriyasının ingilisdilli saytında da məlumatlar gedib. Lakin bu hadisələr baş verəndən sonra həmin yazı saytdan çıxarılib.

Qəzetin yazdığına görə, Dövlət Departamenti məqalədə deyilənlərə

cavab tapmaq isə heç də asan deyil.

Pekin də ona qarşı ünvanlanan ittihamlar qarşısında susmur. Amerika qəzetlərinin yazdığına görə, Çinin koronavirusun yaranma tarixinin məxfiləşdirilməsi onun global pandemiya çevrilməsinə yol açıb. Hətta Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) əməkdaşlarının fevral ayının sonuna qədər laboratoriyaya girişinə icazə verilməyib. Bununla bağlı “The Washington Examiner” yazır:

“Pekin yeni koronavirusun yayılmasını gizlətməkdən əlavə fəal şəkildə yalanlar yayaraq, virusun ondan kənarında olduğunu

lən nəşrlər məsələni dövlət orqanları ilə razılaşdırmalıdır.

Faktiki olaraq son hadisələr, yeni ABŞ-ın Çini yeni koronavirusun yayılmasında günahlandırması Vaşinqtonun özünü məsuliyyətdən kənar qoymaq cəhdindən irəli gəlir.

ABŞ-ın Beynəlxalq İnkişaf Agentliyinin sənədlərindən görüldüyü kimi, dəyəri 200 milyon dollar olan Bioloji Tədqiqatlar Programına verilən Amerikanın dövlət dəstəyinə Uhan Virusologiya İnstitutunun koronavirusu tədqiq edən laboratoriyaları da daxil idi. Ağ Ev Çində epidemiyanın yayılmasından bir ay əvvəl gözlənilmədən

ABŞ yeni koronavirusun yaradılmasında Çinlə bərabər iştirak edib

iki milyondan çoxdur. Koronavirusun yayılmasında və laboratoriyada alınması məsələsində isə Çinlə bərabər ABŞ-ın da adı hallandırılır. Bununla belə Vaşinqton özünü yeni koronavirus ittihamlarından qorumaq üçün Çinin yalan və ölümcül yoluxmaların yayılması ilə bağlı məlumatları ört-basdır etdiyinə görə cəzalandırılmalı olduğunu bəyan edir. Bu günlərdə ABŞ-ın dövlət katibi Mayk Pompeo Almanyanın məşhur “Bild” nəşrinə müsahibəsində bildirib ki, gələcəkdə pandemiya günahkar tapmaq lazımdır və ÇXR vaxtında bu infeksiya və epidemiyaya bağlı dünyaya düzgün məlumat verməyib. Pompeo bildirib ki, gələcəkdə bu virusun necə başladığını və haradan peyda olduğunu anlamaq üçün global müzakirələr aparmaq lazımdır. Bunda əsas məqsəd günahkarların məsuliyyətə cəlb olunması olacaqdır.

Çinin Uhan şəhərində infeksiyasının haradan başlamasını anlamaq üçün ABŞ senatorları da məsələnin ciddi şəkildə araşdırılmasını tələb edirlər. ABŞ Senatının daxili təhlükəsizlik komitəsinin sədri Ron Conson bildirib ki, deputatlar koronavirusun yaranması və yayılmasının səbəblərini, Çinin və Dünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) informasiyanın gizlədilməsində rolunu araşdırmağa başlayıblar. Senator Rik Skott isə deyib: “Biz Kom-

toriyasının maliyyələşdirilməsində iştirak edən digər ölkələr də olub. Onlardan biri də elə ABŞ-ın özüdür. Belə ki, ilkin araşdırmalar zamanı məlum olub ki, onlar ABŞ Milli Səhiyyə İnstitutlarıdır. ABŞ tərəfindən maliyyələşdirilən Çinin Uhan şəhərindəki laboratoriyada heyvanlar üzərində həyata keçirilən eksperimentlərə yarasalar üzərində tədqiqatlar da daxil idi. Tədqiqatlar zamanı yarasaların bəzi koronavirus xəstəliklərinə davamlı immunitetə malik olmasının səbəbləri araşdırılırdı.

Çinin digər laboratoriyalarında heyvanlar üzərində 22-dən artıq eksperiment aparılıb.

“The Washington Examiner” nəşrinin heyvanların müdafiəsi üzrə “White Coat Waste Project” təşkilatına istinadən verdiyi xəbəərə görə, ABŞ-ın Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi hələ 2015-ci ildə Çinin Uhan şəhər bazarından it və pişik alıb. Məhz həmin heyvanlar üzərində də yeni koronavirusla bağlı eksperimentlərin keçirildiyi istisna edilmir. Departament həmçinin Uhan bazarından alınan heyvanların üzərində eksperimentlər aparılması üçün ABŞ-a göndərilməsi xərclərini ödəyib. Bütün bunlar da Amerika xəzinəsinə 22 milyon dollara başa gəlmiş və eksperimentlər yalnız keçən ilin sonlarında dayandırıldı. Amma bu da son deyil. Üzərində ekspe-

digər heyvanlar üzərində aparılan eksperimentləri maliyyələşdirməklə bu gün üzleşdiyimiz bələlərin, ölümlərin baş verməsində günahkardır”

Yəni, belə çıxır ki, ştatların özləri uzun illər heyvanlar üzərindəki təhlükəli eksperimentləri Uhandəki bilavasitə iki laboratoriyaya maliyyələşdiriblər. Amerikalıların Uhandəki təhlükəli eksperimentlərdə iştirak etməsinə “Vaşinqton Post” qəzetində dərc edilən gizli telfonoqramın mətni də sübut etməkdədir. 2018-ci ilin yanvar ayında ABŞ-ın Pekindəki səfirliyi tərəfindən Ağ Evə göndərilən gizli telfonoqramda deyilir ki, amerikalı alimlər və diplomatlar Uhandəki laboratoriyada tədqiqatlar aparılması üçün ora ezam ediliblər. Məhz amerikalı vergi ödəyicilərinin ödədikləri pullar hesabına maliyyələşdirilən iki laboratoriyanın maliyyələşdirilməsi hesabına Çin dövlət rəsmiləri onların həmin tədqiqatlara cəlb edilməsinə mane olmayıb.

ABŞ diplomatları və alimləri Uhan laboratoriyaları ilə tanış olduqdan sonra Vaşinqtona gizli məlumat göndəriblər. Məlumatda qeyd edilirdi ki, laboratoriyalarda həyata keçirilən eksperimentlər olduqca təhlükəlidir və üstəlik bu tədqiqatlarda iştirak edən mütəxəssislərin səviyyəsi yüksək deyil və onlar bundan narahatdırlar. Məlumatda o da qeyd edilib ki,

şərh verməkdən imtina edib.

ABŞ Müdafiə Nazirliyinin bu məlumatlara və hökumət üzvləri ilə deputatlar arasında gedən diskussiyalara reaksiyası da maraqlıdır. Pentaqon iddia edir ki, koronavirus SARS-CoV-2 təbii bir mənşəyə malikdir, ancaq bunu 100 faiz təsdiq etmək də çətinidir. Yəni, bu gün dünyada ölümlərə səbəb olan koronavirus bələsi təbii olsa, onda heç kimdə günah axtarmaq lazım deyil. Yeni koronavirus süni olsa, onda məsələ fərqli olacaq və günahkar yalnız Çin çıxacaq. Halbuki ABŞ məhz Uhandəki tədqiqatlarda iştirak edib və yeni koronavirus üzərində laboratoriyada araşdırmalarına 22 milyon dollar xərcləyib. Bu, artıq müəyyən bioloji silahların yaradılması və ya yaradılması cəhdidir. Kim? Niyə? Kimə qarşı? Bu suallara

iddia edir. Çinlilərin ən cəfəng yalanı Amerika əsgərlərinin 2019-cu ilin oktyabrında hərbi-idman turniri zamanı Uhandə virus gətirməsi idi”.

Ədalət naminə qeyd etmək lazımdır ki, Pekin Uhandə laboratoriyada araşdırmalarının gizli saxlanması üçün tədbirlər görüb. Xatırladaq ki, Uhan virusologiya İnstitutunun direktor müavini Şi Çjenli virus haqqında məqaləsini yalnız yanvarın 10-da dərc etdirmişdi. Lakin Çin hökuməti bu məqalənin sahibini təhdid edən cəzalara əl atdı və məqalə saytlardan yığışdırıldı. Hökumət rəsmiləri, eyni zamanda COVID-19 haqqında elmi əsərlərin nəşrinə sət şəkildə nəzarət ediləcəyini söylədi. Nəticədə iki Çin Universiteti bu mövzuda yazılan yazıları internetdən çıxarmaq məcburiyyətində qaldılar. İndi istəni-

oradakı tədqiqatlara verdiyi maliyyə dəstəyini dayandırmışdı. Xatırladaq ki, vaxtilə ABŞ-ın keçmiş dövlət katibi Kolin Pauellin BMT Təhlükəsizlik Şurasının iclasında nümayiş etdirdiyi şüşədəki ağ tozla Səddam Hüseyinin nüvə silahına malik olduğunu və onunla bütün dünyanı məhv edəcəyini söyləmişdi. Amma Səddam Hüseyin asılıandan sonra məlum oldu ki, o, nüvə silahına malik olmayıb. Sən demə Kolin Pauellin əlindəki şüşədə sadəcə olaraq partaryayan toz olub. İndi də eyni oyun ABŞ tərəfindən yeni koronavirusa münasibətdə oynanılır. Lakin hadisələrin gedişi göstərir ki, ABŞ bu dəfə yeni koronavirusun yaradılması ilə bağlı Uhandəki laboratoriyalarda aparılan tədqiqatlardakı iştirakını gizlədə bilməyəcək...

Əziz Mustafa

"AzerTelecom" fəaliyyətini normal şəkildə davam etdirir

Azərbaycanı beynəlxalq internet şəbəkəsinə bağlayan magistral internet provayderi "AzerTelecom" şirkəti tərəfindən koronavirus pandemiyası ilə əlaqəli ölkədə tətbiq olunan xüsusi karantin rejimi şəraitində internet rabitəsinin dayanıqlı və fasiləsiz şəkildə təqdim edilməsi istiqamətində bütün lazımı tədbirlər həyata keçirilir. Şirkətdən verilən məlumata görə, son günlərdə, eləcə də hazırda "AzerTelecom"dan internet və digər telekommunikasiya xidmətlərini əldə edən bütün iri internet xidmət təminatçıları (ISP – internet service provider), eləcə də digər korporativ müştərilərə bu xidmətlərin göstərilməsində hər hansı bir problem müşahidə olunmur.

Şirkət mütəxəssisləri tərəfindən ölkəyə daxil olan əsas magistral kanalların dayanıqlılığına, eləcə də xidmətin təhlükəsiz şəraitdə çatdırılmasına 24/7 rejimində daim nəzarət edilir, müvafiq monitorinq tədbirləri və qiymətləndirmələr aparılır.

Hazırkı koronavirus pandemiyası şəraitində dövlət və özəl sektor üzrə müxtəlif xidmətlərin onlayn rejimə keçməsi, rəqəmsal xidmətlərdən istifadənin genişlənməsi və bu səbəbdən də internet üzərindən ötürülən trafik həcminin əvvəlki dövrlərə nisbətə artmasını nəzərə alaraq şirkət tərəfindən provayderlərə təqdim olunan xidmətin dayanıqlılığının maksimum təminatı üçün bütün lazımı tədbirlər görülür. Həmçinin, şirkətin təqdim etdiyi internet rabitəsi xidmətinin fasiləsiz və dayanıqlı şəkildə təminatı üçün rezerv avadanlıqların daim işlək vəziyyətdə olmasına mütəmadi olaraq nəzarət edilir.

"AzerTelecom" Azərbaycanın telekommunikasiya operatorudur. Şirkət ölkənin ilk mobil operatoru və ən sürətli mobil internet provayderi olan "Bakcell" şirkətinin törəmə müəssisəsidir. "AzerTelecom" şəxəllənmiş şəbəkə vasitəsilə Azərbaycanı beynəlxalq internet şəbəkəsi ilə birləşdirir. Şirkət telekommunikasiya sektorunda yerli və xarici şirkətlərə müxtəlif qabaqcıl xidmətlər təqdim edir. Hazırda AzerTelecom şirkəti Azərbaycanın rəqəmsal mərkəzə çevrilməsi üçün "Azerbaijan Digital Hub" (ADH) proqramını icra edir.

Ukraynaya ötən il xaricdən 16 mlrd. dollar köçürülüb

Ötən il regionda ən çox pul köçürmələrini qəbul edən Ukrayna olub. Ölkəyə 2019-cu ildə təqribən 16 mlrd. dollarlıq rekord bir həcmdə pul köçürməsi daxil olub. Dünya Bankının yeni araşdırmasına əsasən, 2019-cu ildə Avropa və Mərkəzi Asiya regionunda pul köçürmələri üzrə ən aşağı xərclər Rusiyadan Azər-

baycana yönələn transferlər üzrə olub.

Ümumilikdə, sözügedən regionda bu ilin I rübündə ortalama hər göndərilən 200 ABŞ dollarına xərclənən vəsait 6,48% təşkil edib ki, bu ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 0,19 faiz bəndi azdır.

Avropa və Mərkəzi Asiya regionunda pul köçürmələri üzrə ən yuxarı xərclər isə Türkiyədən Bolqarıstana göndərilən transferlərdə qeydə alınıb. Dünya Bankının proqnozlarına görə, 2020-ci ildə bu regionda pul köçürmələrinin həcmi 28% azalacaq.

Qalib şirkətlərə 1 075 min manat ödəniləcək

"Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı" ASC-nin tikilməkdə olan meliorasiya və irriqasiya obyektlərinin birləşmiş müdiriyyəti yaşayış məntəqələrində əkin sahələrinin və əhalinin içməli suya olan tələbatının ödənilməsi üçün subartezian quyularının qazılması və texniki işlərin görülməsi ilə bağlı elan etdiyi 6 açıq tenderə yekun vurub. Vahid dövlət satınalmaları portalı xəbər verir ki, tenderlərin qalibləri "Azər Elektrik Tikinti", "İqbal-R", "Azərtrans" və "Şəmkir Su Artezian-Nur" MMC-lərdir.

Qalib şirkətlərə müvafiq olaraq 1 075 min manat, 5 924 min manat, 3 530 min manat və 4,935 min manat, ümumilikdə isə 15 464 min manat ödəniləcək.

Karantin rejimi daşınmaz əmlak bazarına mənfi təsir göstərib

Bu il daşınmaz əmlak bazarının, xüsusilə alqı-satqı əməliyyatlarının bütün dinamik göstəriciləri ötən illərlə müqayisədə mənfiyə doğru dəyişəcək. Bunu Axar.az-a açıqlamasında əmlak eksperti Ramil Osmanlı koronavirusla əlaqədar tətbiq edilən karantin rejiminin daşınmaz əmlak bazarına təsiri barədə danışarkən deyib. O bildirib ki, karantin yekunlaşması daşınmaz əmlak və digər istehlak bazarında vəziyyətin əvvəlki vəziyyətə qayıdacağına proqnozlaşdırmağa əsas verir: "Burada dünya üzrə makroiqtisadi aktivliyin azalmasından və dünya iqtisadiyyatında problemlərin yaranmasından söhbət gedir. Mövcud vəziyyətlə əlaqədar bütün istehlak bazarında olduğu kimi, daşınmaz əmlak bazarında da ortaya çıxan vəziyyət qısa müddətdə dəyişməyəcək. Bu səbəbdən hesab edirəm ki, bu il üçün vəziyyətin stabilləşəcəyini düşünmək tezdir. Müşahidələr onu göstərir ki, 2020-ci ildə daşınmaz əmlak bazarında qiymətlərin azalması gözlənilir. Eyni zamanda aktivlik xeyli dərəcədə aşağı düşəcək. Ölkəmizə turist axınının əvvəlki səviyyəyə qayıtması da hələlik mümkün deyil. Buna görə də daşınmaz əmlak bazarında hələ ki daha çox mənfi dinamikanı müşahidə edə bilərik". Ekspert onu da bildirib ki, kirayə mənzillərin qiymətində də dəyişiklik olacaq.

"Kirayə mənzil bazarı Azərbaycanda həssas məsələdir. Tələb həddən artıq yüksək, təklif isə azdır. Buna baxmayaraq, hesab edirəm ki, bu proseslər kirayə mənzil bazarına da təsir edəcək. Artıq qiymətlərin azalması müşahidə olunmaqdadır. Bu, kirayə mənzil verənlərin mövcud şəraitdə qarşı tərəfə güzəşt etmək istəyi və mənzillərin boş qalmaması üçün atılan addımlar hesabınadır".

Azərbaycanda metallurgiya istehsalı 2,1 dəfə artıb

2020-ci ilin yanvar-mart aylarında Azərbaycanın metallurgiya sənayesində xammal istehsalının həcmi ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 2,1 dəfə artaraq 109,8 milyon manat təşkil edib. Bu barədə Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatında deyilir.

Hesabata əsasən, hazır metal məmulatlarının istehsalı 2,7 faiz artaraq 54,4 milyon manata bərabər olub. Ümumilikdə bütün sahədə 56,35 faiz artım qeydə alınıb, istehsalın ümumi həcmi isə 164,2 milyon manat təşkil edib.

Qeyd edək ki, 2019-cu ildə Azərbaycanda 61,3 min ton (27,9 faiz azalma) polad əridilib, 62 min ton armatur (11,8 faiz azalma), 5,5 min ton polad boru (77,4 faiz artım), 743,4 min ton mil, val və profil (5,6 dəfə artım) istehsal edilib. Emal olunmamış ilkin alüminium qatışıqlarının istehsalı 28,4 faiz azalaraq 7,3 min ton təşkil edib.

Bundan əlavə, 7,4 milyon manat məbləğində qara metal quraşdırma tikinti konstruksiyaları (2,2 dəfə artım), 7,1 min ton qara metallardan digər konstruksiyalar (2 dəfə artım) istehsal olunub. Elastik məftil, tros, izole olunmamış mis kabel istehsalı 2,5 dəfə artaraq 1,7 min ton təşkil edib.

Əhalinin gəlirləri artmaqda davam edir

2020-ci il yanvar-mart aylarında Azərbaycan əhalisinin nominal gəlirləri əvvəlki ilin eyni dövrünə nisbətən 6,8 faiz artaraq 13 milyard 442,5 milyon manat təşkil edib. Əhalinin hər nəfərinə orta hesabla 1350,2 manatlıq gəlir düşüb.

Bütün icbari və könüllü ödənişlər edildikdən sonra əhalinin sərəncamında 12195,5 milyon manatlıq və ya əvvəlki ilin eyni dövrünə nisbətən 5,8 faiz çox vəsait qalıb.

2020-ci ilin yanvar-fevral aylarında ölkə iqtisadiyyatında muzdlı çalışan işçilərin orta aylıq nominal əməkhaqqı 2019-cu ilin müvafiq dövrünə nisbətən 28,4 faiz artaraq 712,3 manat təşkil edib.

Əməkhaqqı neft-qaz sektorunda 3581,9 manat, qeyri neft-qaz sektorunda 650,1 manat təşkil edib. Dövlət müəssisələrində çalışan işçilərin əməkhaqları 607,7 manat, özəl müəssisələrdə isə 845,9 manat olub.

"Azərbaycan xalqı Ali Baş Komandanın verəcəyi əmri gözləyir və hər an işğal altında qalmış ərazilərinin azad olunması üçün səfərbər olmağa hazırdır"

"Azərbaycan xalqı Ali Baş Komandanın verəcəyi əmri gözləyir və hər an işğal altında qalmış ərazilərinin azad olunması üçün səfərbər olmağa hazırdır. İşğalçılar unutmamalıdır ki, Azərbaycanın təcrübəli diplomatiyası ilə yanaşı, güclü hərbi ritorika faktoru da mövcuddur". "Oxu məni" qəzeti Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Administrasiyanın hərbi məsələlər şöbəsinin rəhbəri, general-polkovnik Məhərrəm Əliyevin SİA-ya müsahibəsini təqdim edir.

- Cənab general-polkovnik, bildiyimiz kimi bugünlərdə Rusiya Federasiyasının xarici işlər naziri Sergey Lavrov Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münacişəsinin mərhələli həlli ilə bağlı bəyanat səsləndirib. Lakin Ermənistan rəhbərliyi növbəti dəfə qeyri-konstruktivlik nümayiş etdirərək, danışıqlar prosesini pozmaqla yanaşı, işğal altındakı ərazilərimizi geri qaytarmayacaqlarını bəyan ediblər. Siz bu məsələyə necə münasibət bildirərdiniz?

- Əslində, Ermənistan rəhbərliyinin, eləcə də bu ölkənin xarici işlər idarəsinin işğalçılıq mövqeyindən çıxış edən bəyanatlar səsləndirməsi, Qarabağ münacişəsinin sülh yolu ilə həllinə dair əldə edilən razılaşmalardan boyun qaçırması bir daha qarşı tərəfin məqsədini açıq-aşkar bəllə edir və söz yox ki, Azərbaycanın öz torpaqlarını hərbi yolla azad etməsi hüququ öz qüvvəsində qalmaqdadır.

Lakin eyni zamanda, Azərbaycan dövləti danışıqlar prosesində münacişənin hüquqi çərçivədə və sülh yolu ilə həllinin tərəfdarı olduğunu da bəyan edib. Bu baxımdan, hesab edirəm ki, Ermənistan rəhbərliyinin hər dəfə bu proseslərdən müxtəlif üsullarla yayınması cəhdləri Azərbaycana başqa çıxış yolu qoymur.

Biz həmçinin daha bir mühüm amili də xatırlamalıyıq ki, Ali Baş Komandanımız, Prezident İlham Əliyev cənabları bir sıra nüfuzlu beynəlxalq tribunallarda dəfələrlə öz qətiyyətli mövqeyini bəyan edib. İstər Münhen Təhlükəsizlik Konfransında, istərsə də MDB dövlət başçılarının iştirakı ilə keçirilən "Valday" klubunda çıxış edən cənab Prezident İlham Əliyev Qarabağın Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsi ol-

duğunu, işğalçılıq siyasəti ilə əsla barışmayacağını vurğulayıb. Əbəs deyil ki, məhz "Qarabağ Azərbaycanındır və nida işarəsi" bəyanatı hazırkı gündə də işğalçı erməni hərbi-siyasi dairələrini ciddi şəkildə narahat etməkdədir.

Onu da düşünürəm ki, onlar sadəcə qorxularını xalqdan bu cür uğursuz bəyanatları ilə gizlətməyə cəhd göstərirlər. Ümumiyyətlə, danışıqlar masasından imtina edən erməni tərəfi birmənalı şəkildə anlamağa məhkumdur ki, onların bu cür davranışları nə həmin dövlətə, nə də erməni xalqına yaxşı heç nə vəd etmir.

- Məhərrəm müəllim, sizcə sadəcə erməni xalqı münacişənin davam etməsində nə qədər maraqlıdır, ümumiyyətlə, Ermənistan hakimiyyətinin məlum fikrini bütövlükdə xalqın fikri ilə eyni müstəvidə tutmaq nə qədər mümkündür?

- Mən elə düşünürəm. Sadəcə erməni xalqı ümumiyyətlə, bir-birini müxtəlif yollarla dəyişən hakimiyyətlərin maraqlarını bölüşür. Tarix və sənədlər sübut edir ki, münacişənin təməli xaricdə yaşayan erməni lobbisinin və əsasən də ultra-millətçi, eləcə də terror maraqlarından çıxış edən Daşnaksütyun təmsilçiləri tərəfindən qoyulub. Yəni, bu məkrli planın işlənilib-hazırlanmasında sadəcə erməni xalqı iştirak etməyib. Biz dəfələrlə şahidi olmuşuq ki, sadəcə xalq müharibəyə qarşı etiraz səsinə ucaldır, Qarabağda hərbi xidmətə göndərilən və həlak olan gənclərin anaları münacişəyə son qoyulmasını tələb edirlər. O da əbəs deyil ki, cənab Prezident İlham

Əliyev bu məsələyə də münasibətini bildirib. Ölkə başçımız vurğulayıb ki, əgər erməni əsgəri Qarabağda ölmək istəmirsə, Ermənistan rəhbərliyi işğalçı siyasətinə son qoymalı, torpaqlarımızı tərk etməlidirlər.

- Yeri gəlmişkən, cənab Prezident İlham Əliyev işğal altında qalan torpaqlarımızın hər an azad ediləcəyi ilə bağlı bəyanatlar səsləndirib və vurğulayıb ki, Azərbaycan güclü dövlətdir və Azərbaycanın güclü Ordusu var...

- Bəli, bu bir reallıqdır və dünya birliyi tərəfindən də qəbul edilən gerçəklikdir ki, güclü Orduya və ən müasir hərbi sənaye imkanlarına malik olan Azərbaycanın Silahlı Qüvvələri beynəlxalq aləmin müxtəlif ordu reytinglərini müəyyən edən cədvəllərində, sorğu nəticələrində yüksək mövqeyə sahibdir. Ona görə də hesab edirəm ki, əgər Azərbaycan danışıqlar masasında otursursa, hərbi güc, hərbi qüdrət faktoru da nəzərə alınır.

Əslində ortada olan faktlar da bu reallığı əks etdirməkdədir. Məsələn üçün, bu gün Ermənistanın hərbi-siyasi dairələrindən tutmuş ən sadə vətəndaşına qədər hər kəs bilir və dərk edir ki, Azərbaycanın 2016-cı ildəki Aprel uğuru, habelə 2018-ci ildə əldə etdiyi Günnüt qələbəsi davam edər və zəfər bayrağımız işğal edilmiş bütün ərazilərimizdə dalğalana bilər. Ona görə də, müxtəlif uğursuz və ucuz təfəkkürlü bəyanatları ilə necə deyirlər, sudan quru çıxacaqlarını sanırlar. Amma göründüyü kimi kökündən yanılırlar. Azərbaycanın qüdrətli Silahlı Qüvvələri nəinki regionun, eləcə də beynəlxalq təh-

lükəsizliyin təmin olunmasında, qorunmasında əsaslı mövqeyə malikdir. Artıq illərdir ki, Azərbaycan zabiti və əsgəri istər NATO təlimləri çərçivəsində, istərsə də ayrı-ayrı ölkələrlə keçirilən iri miqyaslı hərbi təlimlərdə, habelə beynəlxalq terrorla mübarizə məsələlərində öncül yerlərə sahib olmaqdadır.

O cümlədən, Azərbaycan xalqı da öz Ali Baş Komandanının verəcəyi əmrini gözləyir və hər an işğal altında qalmış ərazilərinin azad olunması üçün səfərbər olmağa hazır olduğunu sərgiləyir. Bu dövlətimizin, xalqımızın danılmaz haqq səsidir və ona görə də, işğalçılar unutmamalıdır ki, Azərbaycanın yalnız güclü diplomatiyası deyil, hərbi ritorika faktoru da mövcuddur. Yəni, Ermənistanın hərbi-siyasi rəhbərliyinin cəfəng, publikaya hesablanmış ucuz fikirlərindən fərqli olaraq, Azərbaycanın dövlət rəhbərliyi tərəfindən səslənən bəyanatlar əməli işlərlə isbata yetirilir.

- Cənab general-polkovnik, artıq aylardır ki, dünyada koronavirus pandemiyası ayaq-açıb yeriyir, müxtəlif ölkələrdə, eləcə də Ermənistanda bu vəziyyətin qarşısının alınması istiqamətində acizlik nümayiş olunur. Hətta ordu sıralarında yoluxma hallarının qarşısı alınmırsa, onda Ermənistan rəhbərliyi nəyə arxayındır?

- Çox doğrudur ki, artıq illərdir regional və beynəlxalq layihələrdən təcrid olunmuş Ermənistan dövləti paralel olaraq koronavirus pandemiyasından da ağır zərbələr alır, ölkə daha ağır vəziyyətə doğru sürüklənir.

Deyərdim ki, dünyanın COVID-19-la mübarizə apardığı bir dövrdə, hətta aparıcı dövlətlərin belə, müxtəlif böhranlarla üzləşdiyi bir vaxtda heç bir hərbi, sosial və iqtisadi dayağı olmayan işğalçı Ermənistanın məlum davranışı və hər hansı "möcüzəyə" ümid etməsi qeyri-ciddilik təsiri bağışlayır.

Ermənistan rəhbərliyi böğzdan yuxarı bəyanatlar səsləndirməkdənsə, yaxşı olardı ki, hərbi hissələrində koronavirusa yoluxma hallarının qarşısını almaq istiqamətində tədbirlərini görsünlər. Çünki erməni mətbuatından da izlədiyimiz kimi, artıq işğalçı ölkənin ordu sıralarında kifayət qədər infeksiyaya yoluxma halları mövcuddur. Yəni bu, təzibolunmaz bir faktır.

Bilirsiniz, artıq COVID-19 reallığından sonra dünyanın həm siyasi, həm də iqtisadi düzəni və imkanları dəyişilir və işğalçı ölkə bunu anlamağa məhkumdur. Onlar əgər dövlətlərinin yaşamasını, ayaqda qalmasını istəyirlərsə belə lüzumsuz iddialarından əl çəkməli, münacişənin həlli istiqamətində tələb olunan qaydalara riayət etməlidirlər. Əgər bir ölkənin ordusunda virus tüğyan edirsə, bu ordunun hansı üstünlüyündən danışımağa dəyər? Ona görə də hesab edirəm ki, ümumiyyətlə, Ermənistanın başqa çıxış yolu da qalmayıb – onlar ya müvafiq həll variantına boyun əyməli, ya da prosesdən kənara çəkilərək, ağır nəticələrə gətirib-çıxacaq müqəddəratları barədə düşünməlidirlər.

- Məhərrəm müəllim, demək belə nəticəyə gəlmək olar ki, əslində işğalçı ölkənin hərbi-siyasi dairələrinin məlum bəyanat və inadkarlıqları onlara heç də yaxşı müqəddərat vəd etmir?

- Təbii ki, bu belədir. Hesab edirəm ki, Ermənistanın hərbi-siyasi və diplomatik dairələri qeyd edilən faktları bir daha nəzərdən keçirməli, təhlillərini aparıb, sağlam düşüncə ortaya qoymalıdır. Əks halda, Azərbaycanın şanlı Ordusu Ali Baş Komandanımız cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında düşməni qısa müddətdə məğlub edib, üçrəngli bayrağımızı azad edilmiş torpaqlarımızda dalğalandıracaq. Bu gerçəkliyə isə kimsənin şübhəsi olmamalıdır.

- Müsahibəyə görə çox sağ olun...

Oğurlanmış kəhrəba otağı tapmaq kimə nəsisib olacaq?

Əvvəli ötən sayımızda

Amma bundan sonra onların taleyi necə olub? Yük Türingiyadan Saksoniyaya, yoxsa başqa yerə göndərilib? Bu suala cavab tapa bilməyən araşdırmaçılar Rodenin Saksoniyada kəhrəba otaq üçün müəyyənləşdirdiyi Vekselburq və Kribştayn qəsrlərində yoxlamalar aparmaq qərarına gəldilər.

1950-ci ildə professor Ştraus kəhrəba otağın Vekselburqa daşınmış-daşınmaması ilə bağlı araşdırmalara başladı. Məlum oldu ki, həqiqətən də, müharibənin son illərində ora Şərqi Prussiyadan (Köniqsberq) yüklər göndərilib. Müharibədən sonra isə bu yüklər oradan Qərbə aparılıb. Ştraus qəsrini diqqətlə araşdırdı, o dövrdə orada çalışan adamları dindirdi. Amma kəhrəba otaq barədə onlarda məlumat yox idi. Qəsr və onun ətrafında aparılan qazıntı işləri də bir nəticə vermədi. Ona görə də Ştraus kəhrəba otağın Vekselburq qəsrinə göndərilmədiyini qərarına gəldi. Bu dəfə Ştrausun başçılıq etdiyi xüsusi komissiya Kribştayn qəsrində kəhrəba otağın izini axtarmağa başladı. Çünki bəzi arxiv materiallarında Şərqi Prussiyadan, Köniqsberqdən göndiriləcək kolleksiyalar üçün Kribştaynda xüsusi yer ayrılması xahişi əksini tapmışdı. Bu məqsədlə də Rodeni oraya göndərmişdilər. Arxiv materiallarında 1944-cü il dekabr ayının 19-da Köniqsberqdən Kribştayn qəsrinə iki vaqon yük göndərildiyi barədə məlumat var. Ancaq yükün nədən ibarət olması barədə orada heç nə deyilmir. Vaqonlardakı yükün boşaldılaraq, at arabaları vasitəsi ilə Kribştayna daşındığı arxiv materiallarında əksini tapıb.

Kribştaynda nəticəsiz axtarışlar

1945-ci il aprel ayının əvvəllərində sovet qoşunları Kribştayn qəsrini döyüşsüz ələ keçirdilər. Araşdırma zamanı məlum oldu ki, orada Drezdendən çıxarılan muzey eksponatları saxlanılır. Bir il sonra həmin muzey əşyalarını əsl sahibinə Drezdenə qaytararaq, onu əvvəlki yerində yerləşdirdilər.

Amma Kribştaynda da kəhrəba otağa məxsus bir iz tapılmadı.

Ona görə də komissiya üzvləri yenidən arxivlərə baş vura-raq kəhrəba otaqla bağlı nə isə məlumat tapmağa çalışdılar. Araşdırmalar zamanı 1945-ci il fevral ayının 1-də Türningiyadakı Reynxardsbrunn qəsrinin imperiya dəftərxanası tərəfindən icarəyə götürülməsi və orada Hitler üçün yeraltı bunkerlərin inşa edilməsi barədə məlumat ələ keçdi. Yeri gəlmişkən, onu da deyək ki, hələ 1944-cü ildə adıçəkilən qəsrə faşist Almaniyası rəhbərləri üçün yeraltı bunkerlər inşa edilməyə başlamışdı. Bunun ardınca isə Veymar əyalət arxivində Erix Koxun öz kolleksiyasını Türningiyaya göndərməsi barədə sənəd tapıldı. Sənəddə deyilirdi: "Köniqsberq qauluyayteri Erix Kox incəsənət əsərlərindən ibarət olan kolleksiyasını Türningiyaya yola salıb".

Digər bir arxiv sənədində isə Koxun Türningiyaya göndərdiyi kolleksiyadakı əsərlərin adları yazılıb. Lakin onların da arasında kəhrəba ilə işlənən şamdanlardan başqa heç nə yox idi. Kəhrəba otaqdakı Venesiya güzgülərinin hər birinin qabığında üçşamllı bir şamdan qoyulmuşdu. Güzgülərin yuxarı hissəsində quraşdırılan xüsusi panellərdə isə 3, 5 və 7 şamllı şamdanlar yerləşdirilmişdi. Amma bu şamdanlar kolleksiyada yox idi. Veymardakı araşdırmalar zamanı o da məlum oldu ki, yerli muzeyin zirzəmisində olmadığı üçün kolleksiya zallararası dəhlizlərdə qablaşdırılmış şəkildə saxlanılıb. 1945-ci il

mart ayının 31-də şəhər bombalanarkən onlardan biri muzeyin binasına düşüb. Ancaq xoşbəxtlikdən binaya güclü zərər dəyməyib. Muzeyə göndərilən Koxa məxsus kolleksiyasının və digər qiymətli əşyaların qablaşdırılmış halda saxlanılmasına gəlincə, çox güman ki, buna səbəb onların oradan digər yerə göndiriləcəyi ilə əlaqədar olub.

Məsələ ilə əlaqədar komissiyaya açıqlama verən abverin (alman kəşfiyyat idarəsi) keçmiş zabiti Kaylyuvayt deyib ki, 1945-ci ildə kəhrəba otaq da daxil olmaqla, qiymətli əşyaları 8 yük maşınına dolduraraq Köniqsberqdən Qərbi Prussiyaya aparılıb. Yolda yük maşınlarından birinin arxa qapısı açılıb və yeşiklərin bəziləri yerə düşərək dağılıb. Yeşiyin içində kəhrəba otağa məxsus əşyalar var idi. Kaylyuvaytın sözlərinə görə, onlar yükü maşınlardan vaqonlara yükləyərək, Rudin dağları ətrafındakı Şneeberq stansiyasına göndəriblər. Oradan isə Türningiya istiqamətinə aparılıb. Sonra da İlmenau stansiyasında yükü vaqonlardan boşaldaraq, İlmenau və Şleyzingen arasındakı meşəyə daşıyıblar. Amma abver zabiti yükün sonrakı taleyindən xəbərsiz olduğunu bildirib. O bunu 1945-ci ilin fevral ayında Berlində çağırılması və yeni işə təyinat alması ilə əlaqələndirib.

Əvvəlcə, Kaylyuvaytın dedikləri komissiya üzvlərinə inandırıcı təsir bağışlamadı. Zabitin dediklərini yoxlamaq üçün kəhrəba yeşiklərin maşından düş-
rək dağıldığı yerdə qazıntı aparılıb. Orada, həqiqətən də, parçalanmış kəhrəba qırıntıları tapıldı. Bu isə abver zabitinin yalan danışmadığını göstərdi. Yeri gəlmişkən, onu da deyək ki, 1980-ci ildə Qərbi Almaniyada çıxan "Tsayt" qəzetinə verdiyi müsahibəsində Qərbi Berlindən olan sənətsünas, keçmiş qəsrilər və bağlar idarəsinin əməkdaşı Marqaret Kyun demişdi: "Kəhrəba otağı Mərkəzi Almaniyanın cənub-şərqinə Türningiyaya aparmışdılar".

Amma kəhrəba otağın Reynxardsbrunn qəsrindən də Türningiyaya aparılmasından muzeyin direktoru Qallın xəbəri ola da bilirdi, olmaya da. Çünki burada söhbət kəhrəba otağın izinin itirilməsindən gedirdi. Yenə də qəsrdəki heyətin təmizliyinə baxan almanlardan birinin heyat yoldaşının dediyinə görə, o, şəxsən yeşiklərdən yerə qarışıq halda tökülən kəhrəba qırıntılarını görüb. Qəsrin xidmətçisi isə almanlar buraya gəlməzdən bir neçə gün əvvəl yüklərin təcili şəkildə maşınlarla yükləndiyini və bu zaman yeşiklərdən bir neçəsinin yerə düşərək dağıldığını bildirib. O dağılan yeşikdə kəhrəba plitələrin olduğunu görüb. Yerə düşən kəhrəba plitələrin bəziləri maşına yüklənməyib və bir müddət heyətdə qalıb. Sonra onları kimse qəsrin çardağına yığıb. Belə güman edilir ki, Hitlerin baş qərargah rəisi polkovnik Streve kəhrəba otağın Berlində və ya Alp dağlarına daşınması barədə göstəriş verib. Bunu sübut edən faktlar var. Belə ki,

mart ayının 24-də Kox Bormanla, 25-26-da isə Türningiyanın qauluyayteri Zaukellə danışıb. Bundan bir həftə sonra isə kəhrəba otağı və Koxun kolleksiyasını Veymardan naməlum istiqamətə aparılıb. Onların daşınmasına isə Albert Popp adlı birisi rəhbərlik edib. Çətinliklə də olsa Poppun yaşadığı ünvanı müəyyən etmək mümkün olub. Ancaq məlum olub ki, bu ünvanda əslən Köniqsberqdən olan SS zabiti sturmbanfürer Georq Rinqel yaşayıb. 1959-cu ildə Georqun oğlu Rudolf "Fraye Velt" jurnalına yazmışdı ki, atası kəhrəba otaq barədə çox sirri bilirdi. Onu da deyək ki, müharibənin sonlarında sovet və ingilis kəşfiyyatı Rinqel tərəfindən Berlində göndərilən: "Kəhrəba otaq aksiyası başa çatıb. Otaq BSCN-də yerləşdirilib" adlı radioqramma ələ keçirilmişdir.

Amma bu günə kimi BSCN-in hansı mənə daşdığını aydınlaşdırmaq mümkün olmayıb. Yenə də belə güman edilir ki, qiymətli yük harada isə Elbanın Şandau axarından Riziyyə qədər olan ərazisində gizlədilib. Çünki o dövrdə Berlin müttəfiqlər tərəfindən bombalanırdı və qiymətli yükü oraya kimi sağ-salamat aparmaq imkanı yox idi. Sonuncu yükün Veymardan çıxarılmasının sabahı, aprelin 10-da Amerika tankları şəhərə daxil olublar. Şəhərdə qalan Koxun kolleksiyasının cüzi hissəsi amerikalıların əlinə keçib. Onlar da SSRİ-yə məxsus olduqları üçün öz əsl sahibinə qaytarılıb. Yenə də qiymətli yükün yaxındakı dağlarda, hətta məşhur Karlovi-vanda gizlədildiyi barədə ehtimallar mövcuddur. Ancaq adıçəkilən yerlərdə axtarışlar bir nəticə verməyib. Yeri gəlmişkən onu da deyək ki, Almaniyaya təslim olandan sonra Albert Popp könüllü şəkildə amerikalılara təslim olub. O, 1978-ci ildə dünyasını dəyişib. Beləliklə, kəhrəba otağın sonuncu dəfə gizlədilməsinə rəhbərlik edən bu iki şəxs sirri özləri ilə qəbrə aparılıb. Amma bu gün də kəhrəba otağın axtarışı davam edir. Onun tapılmasına ümidlər olduqca azdır. Bir sözlə, almanlar özlərininki hesab etdikləri kəhrəba otağın bir də ruslara qismət olmaması üçün əllərindən gələni ediblər...

Son

Əziz Mustafa

Beynəlxalq aləmdə tuğ-yan edən və on minlərlə insanın ölümünə səbəb olan yeni koronavirus xəstəliyi ilə mübarizə davam etdiyi bir vaxtda dünyanın müxtəlif münəqişə zonalarında toqquşmalar ara vermir. Bu baxımdan son günlər Liviyada müharibənin yenidən qızışması diqqəti cəlb etməkdədir. Liviyada münəqişənin qızışacağı öncədən də gözlənilən idi. Belə ki, hələ bir müddət əvvəl Avropa İttifaqının (Aİ) Xarici İşlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi

hücuma başlamışdı. Lakin bölgədə və eləcə də Aralıq dənizi hövzəsində böyük siyasi və iqtisadi maraqları olan Türkiyənin beynəlxalq aləm tərəfindən tanınan Liviya Milli Birlik hökumətinin yardımına gəlməsindən sonra vəziyyət kəskin şəkildə dəyişdi.

Son məlumatlara görə, Həftər gücləri Liviya paytaxtı ətrafında gedən qızğın döyüşlər nəticəsində ağır məğlubiyyətə uğrayıb. Həftər güclərinin məğlub olmasında və bu işdə Milli Birlik Hökumətinə Türkiyə tərə-

Həftər güclərinə yardım etmədiyini sübut etmək üçün təcili olaraq Liviyaya münəqişəsində iştirak edən hər iki lideri Moskvaya dəvət etdi. Lakin Həftər sülhlə bağlı sənədi imzalamaq əvəzinə vaxt istədi və ertəsi gün Rusiyanın məsləhəti ilə güzlü Moskvanı tərk edərək ölkəsinə qayıtdı. O, Liviyaya qayıtdıqdan sonra bölgədə döyüşlər yenidən qızışdı.

Görünür, Rusiya-Türkiyə qarşılıqlı Suriyadan Liviyaya keçib. Müvafiq olaraq, belə bir sual ortaya

Liviyada vəziyyət yenidən gərginləşir

Jozep Borrel dünya birliyini Liviyada baş verən hadisələri unutmağa çağırıb. Avropa siyasətçisi həqiqətdən də haqlı idi. Belə ki, son iki həftə ərzində Liviyada Fariz Saracın rəhbərlik etdiyi Milli Birlik Hökumətinin hərbi qüvvələri və general Xəlifə Həftərin komandanı olduğu Liviya Milli Ordusunun (LNA) qoşunları arasında gedən şiddətli döyüşlər, pandemiya ilə bağlı yayılan xəbərlərin kölgəsində qaldı. Xatırladaq ki, neftlə zəngin olan Şimali Afrika ölkəsində Xəlifə Həftər və Fariz Sarac gücləri arasında döyüşlər birinci il deyil ki, davam edir. Ancaq son günlər tərəflər arasında döyüşlər daha kəskin hal almaqdadır. Əslində öncə hər şey Rusiya və bəzi dövlətlər tərəfindən dəstəklənən Həftər ordusu üçün yaxşı gəldirdi. Moskvadan böyük həcmdə hərbi yardım alan Həftər gücləri Milli Birlik Hökumətinə məxsus qüvvələrə ağır zərbələr vura-raq paytaxt Tripoli üzərinə

findən verilən dronlar önəmli rol oynayıb. Türkiyə dronları Həftər ordusuna məxsus ağır texnikanı məhv edərək ona canlı qüvvə baxımından da böyük itkilər verərək geri çəlməyə məcbur edib.

Hər halda, bölgədə baş verən son hadisələr Suriyada bu ilin fevral- mart aylarında İdlib əyaləti uğrunda Rusiya və Türkiyə tərəfindən dəstəklənən güclər arasında gedən şiddətli döyüşləri xatırladır. Məlum olduğu kimi, orada prezident Bəşər Əsədin qoşunları Türkiyə ordusu və Suriya müxalifətinin silahlı birləşmələri tərəfindən ağır məğlubiyyətə uğrayıb.

Qeyd edək ki, İdlibdə baş verən hadisələrdən bir qədər əvvəl Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdöğan Liviyada yüzlərlə rusiyalı əsgərin fəaliyyət göstərdiyini və bunun Ankara üçün tamamilə qəbul ediləməz olduğunu bəyan etmişdi. Kreml Türkiyə liderinin bu bəyanatını təkzib edib. Bunun ardınca Kreml

çıxır: fevral-mart aylarında Suriyada olduğu kimi, bu Şimali Afrika ölkəsində Rusiyapərəst və türkiyəli (həm də Rusiya və Türkiyə) birləşmələrin toqquşması ehtimalı nə qədərdir?

Məsələyə münasibət bildiren Yaxın Şərq üzrə ekspertlərin əksəriyyəti belə hesab edir ki, Rusiya-Türkiyə qarşılıqlı Suriyada, eyni zamanda həm Suriyanı, həm də Liviyanı əhatə edir. Onların fikrincə, Liviya həm Moskva, həm də Ankara üçün daha vacibdir. Birincisi, Liviya Suriyada baş verənlərlə müqayisəyə gəlməyən nəhəng neft ehtiyatlarına malikdir. İkincisi, bu ölkə Afrika qaçqınları üçün Avropaya dəniz darvazasıdır. Liviyaya kim nəzarət etsə, o, qaçqınlar üçün qapıların açılmasını təhdid şəkildə önə çıxara-raq Avropanın şantajı üçün əlavə təzyiç vasitəsi əldə edəcək. Eyni zamanda, əksər ekspertlərin fikrincə, Liviyada Türkiyə və Rusiya arasında birbaşa toqquşma ehtimalı böyük deyil,

amma orada Rusiya muzdularının həlak olma-yacağına təminat yoxdur.

Liviyadakı son döyüşlərdən danışarkən qeyd edək ki, Liviya Milli Birlik Hökuməti qüvvələrinin qazandığı uğurlarda Türkiyəyə məxsus pilotsuz təyyarələr əhəmiyyətli rol oynayıb. Məhz Liviya Milli Birlik Hökuməti qüvvələrinin hücumlarını dəstəkləyən dronlar Xəlifə Həftərin böyük məğlubiyyətlərinə gətirib çıxardı. Liviyanın qanuni hökumətinin qazandığı son uğurlarda amaziqov-ibadit amili də rol oynayıb. Söhbət Liviyada xüsusi islam formasına-ibadizmə etiqad edən bərbərlərdən gedir. Onların dəstələri Liviyaya Milli Birlik Hökuməti qüvvələrinin əməliyyatlarına qoşulub.

Məsələyə münasibət bildiren politoloq Mixail Magid də son uğurlarda Türkiyə dronlarının rolunu xüsusi vurğulayıb. Onun sözlərinə görə, Liviyada Liviya Milli Birlik qüvvələrinin tərəfində vuruşan Türkiyə dronları Suriyada Əsəd qüvvələrinə ciddi zərər vurduğu kimi, Həftər gücləri ilə gedən döyüşlərdə də öz gücünü nümayiş etdirib: "Lakin hər şey belə sadə deyil. Əsəddən fərqli olaraq Həftər və onun nəzarətində olan hərbi qüvvələr yaxşı döyüş dronlarına malikdir. Onlara dronlar Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri tərəfindən verilib. Buna baxmayaraq, Türkiyənin "Bayraktar" dronları Tripoli rayonunda yerləşən Həftər güclərinə məxsus ağır texnikanı və ordu qərrargahını məhv edib. Eyni zamanda, döyüşlərdə dola-yısı ilə Türkiyənin Hərbi Ha-

va və Hərbi Dəniz Qüvvələri də iştirak edirlər. Özü də sonuncular Həftər qüvvələrinə həm havadan, həm də dənizdən ağır zərbələr endiriblər". Liviyada gedən döyüşlərdə diqqəti cəlb edən bir məsələ də Türkiyənin adı çəkilən ölkəyə Suriyada Əsəd rejiminə qarşı döyüşən silahlı dəstələrin bir qrupunu da cəlb etməsidir. Bəzi məlumatlara görə, Ankara münəqişə zonasına Suriyadan iki min döyüşçü gətirib. Belə başa düşmək olar ki, Liviyada münəqişə beynəlmilləşdirilir. Belə ki, Əsəd də Həftərlə danışıqlar apararaq ona canlı qüvvə və hərbi texnika ilə yardım edəcəyini bəyan edib.

Hadisələri ətraflı analiz edəndə bu qərara gəlmək olar ki, Liviyada gedən döyüşlər bu ilin fevral-mart aylarında Suriyada baş verən müharibənin davamıdır. Amma istənilən halda nə Rusiyanın, nə də Türkiyənin birbaşa münəqişəyə cəlb olunmaq istəyi yoxdur. Ankara və Moskva arasında geniş ticarət əlaqələri mövcuddur və onun döyüş təxmini 30 milyard dollar təşkil edir. Amma tərəflərin və onların dəstəklədikləri şəxslərin ambisiyaları uzunsürən, bahalı və təhlükəli münəqişəyə gətirib çıxardı. Nəhayət Liviyada münəqişə həm də genişlənən pandemiya, Türkiyə və Rusiyada yaşanan iqtisadi böhran fonunda baş verdi. Rusiya beynəlxalq məsələlər şurasının eksperti politoloq Vladimir Semyonov da belə hesab edir ki, Liviyada Rusiya-Türkiyə qarşılıqlı Suriyadan Liviyaya keçib, müvafiq olaraq, belə bir sual ortaya

yəqin ki, çətinidir, çünki burada bir qədər fərqli vəziyyət var. Onun fikrincə, həm Suriyada, həm də Liviyada Rusiya və Türkiyə maraqlarını müdafiə edir. Hər iki ölkə faktiki olaraq Liviya və Suriyadakı bu və ya digər qüvvələrə münasibətdə özlərinin milli, iqtisadi, siyasi və hərbi maraqlarından çıxış edirlər.

Eyni zamanda, ekspert bildirir ki, Rusiyanın Liviyaya münəqişəsinə cəlb edilməsi özlüyündə Suriyadan çox fərqlənir. "Əgər Suriyada Rusiyanın Bəşər Əsədi birmənalı dəstəkləməsindən danışmaq mümkündürsə, Liviya barədə bunu söyləmək çətinidir. Moskva rəsmi şəkildə Həftəri dəstəkləmir. Ancaq qeyri-rəsmi şəkildə onun komandanlığı altında olan silahlı dəstələrə hərbi yardım göstərir".

Yeri gəlmişkən onu da xatırladaq ki, Rusiya prezidenti Vladimir Putin dəfələrlə qeyd edib ki, Liviyada Rusiya muzdularını yoxdur. Lakin o, Liviyada əvvəllər Suriyada döyüşən Rusiya muzdularından təşkil edilən Vaqner silahlı dəstələrinin ibarət muzduların Həftər gücləri tərəfində döyüşdüyünü istisna etməyib. Necə deyərler, Rusiya muzdularından təşkil edilən Vaqner dəstələri Liviyada Türkiyənin dəstək verdiyi güclərə qarşı döyüşlərdə iştirak edirlər. Belə bir vəziyyətdə isə Liviyada münəqişənin uzanacağı istisna edilmir. Ona görə də yaxın illərdə bölgədə əmin-amanlığın bərpasına nail olunacağına inanmaq olduqca çətinidir.

Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov gözlənilmədən Dağlıq Qarabağdakı münaqişənin müzakirəsini kəskinləşdirib. Ermənistan və Azərbaycan XİN rəhbərləri arasındakı danışıqlardan bir neçə saat əvvəl o bildirib ki, keçən il Moskvada tərəflər "mərhələli yanaşma əsasında nizamlanmaya doğru irəliləməyi təklif edən" sənədlər barədə razılığa gəliblər.

Ermənistanda bu sözlər hakimiyyətin tənqidi dalğasını doğurub. Bundan əvvəl İrəvanda ərazinin gələcək statusu əvvəlcədən müəyyənləşdirildiyi Qarabağ münaqişəsinin nizamlanmasına dair paketli yanaşmaya təkid ediblər və yeni sənədlərdən söhbət belə getməyib.

Çərşənbə axşamı Ermənistan və Azərbaycanın xarici iş-

Sergey Lavrovun açıqlaması Ermənistanı qarışdırıb

lər nazirləri Zöhrab Mnatsakanyan və Elmar Məmmədya-rov arasında Dağlıq Qarabağla bağlı növbəti danışıqlar aparılıb. Demək olar ki, bütün beynəlxalq tədbirlər kimi, o, video konfrans şəklində keçirilib. Eyni zamanda, gözlənilmədiyi kimi, heç bir irəliləyiş əldə edilməyib.

Hər iki tərəf, eləcə də ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrləri koronavirusa qarşı global mübarizə şəraitində atəşkəs rejiminə əməl olunmasının daha vacib olduğunu bildirdilər.

ATƏT-in təmas xəttində aparıldığı monitoring mart ayında dayandırılmalı idi, yəni hər hansı bir tərxiat adi haldakıdan daha ciddi nəticələrə səbəb ola bilər.

Bundan əlavə, videokonfransdakı iştirakçılar şəxsi görüş hazırlıqlarını davam etdirdiklərini təsdiqləyiblər, amma onun nə vaxt keçiriləcəyi hələ bilinmir.

Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi də öz növbəsində, Dağlıq Qarabağla bağlı danışıqların intensivləşməsinin vacibliyini qeyd edib. Bununla belə, o artıq müşahidə olunur: məsələn, 2019-cu ildə tərəflər beş dəfə görüşüb, bəzən gecə saatlarına qədər müzakirələr aparılıb və 2020-ci ildə ilk görüş ümumən 10 saat davam edib və o, son illərin "ən gərgini" adlandırılıb. Üstəlik, hər görüşdən sonra tərəflər oxşar, çox cüzi bəyanatlar veriblər.

Bu ilin fevralında Münhen Təhlükəsizlik Konfransında Ermənistanın baş naziri Nikol Pa-

şinyan ilə Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev arasında kəskin atmacalar mübadiləsi də tərəflərin heç bir güzəştə getməyəcəyindən xəbər verir.

Bununla birlikdə, Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrovun Çərşənbə axşamı A. M. Qorçakov Fondunun təşkil etdiyi dəyirmi masadakı çıxışından (o da onlayn təşkil olunmuşdu) belə görünür ki, hər şey deyilən kimi deyil. "Trend" agentliyi direktorunun müavini Gülnarə Məmmədzaadənin sualını cavablandıraraq cənab Lavrov deyib ki, Qarabağ məsələsini tənzimləyən digər sənədlər arasında "bir il əvvəl, keçən ilin aprel ayında Moskvada Rusiya, Ermənistan və Azərbaycan xarici işlər nazirlərinin iştirakı ilə keçirilən iclasda nəzərdən keçirilmiş layihələr var; onlar həmsədrələrə də paylanıb və hazırda aktiv müzakirə olunur". Nazir "bu sənədlərin mərhələli yanaşma əsasında həll yolu irəliləməni nəzərdə tutduğuna" aydınlıq gətirib.

Birinci mərhələdə, cənab Lavrovun fikrincə, bu plana "ən aktual problemlərin həlli: Dağlıq Qarabağ ətrafındakı bir sıra ərazilərin azad edilməsi və nəqliyyat, iqtisadi və digər kommunikasiyaların açılması" daxildir.

Qarabağ münaqişəsinin nizamlanmasına paketli yanaşma bütün qarşılıqlı güzəştlərin, o cümlədən Dağlıq Qarabağın gələcək statusunun əlaqələndirilməsini nəzərdə tutur və mərhələli yanaşma bu prosesin zamanla uzanmasına imkan verir. Məsələn, əvvəlcə sovet dövründə mövcud olmuş

Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin ətrafındakı "təhlükəsizlik kəməri"ndən yalnız iki bölgə Azərbaycanın nəzarətinə qaytarılır, sonra Azərbaycan iqtisadi blokadanın qaldırılmasını təmin edir, bundan sonra tərəflər ərazinin statusunu müzakirə etməyə başlayırlar.

İrəvan, mərhələli yanaşmanın çox riskli olduğunu nəzərə alaraq, demək olar ki, həmişə paket yanaşmasına təkid edib: iqtisadi blokadanı ləğv etmək asandır, ərazilər yalnız hərbi yolla geri qaytarıla bilər.

Mnatsakanyan və Məmmədya-rovun Sergey Lavrovun vasitəçiliyi ilə 2019-cu ilin aprelində Moskvada görüşünə gəlincə, bu, həqiqətən əhəmiyyətli idi, ancaq "mərhələli yanaşma təklif edən sənədlər" açıqlanmayıb. Bunun əvəzinə, tərəflər jurnalistlərin qarşılıqlı səfərləri və etimadın artırılmasına yönəlmiş digər humanitar addımlar barədə razılığa gəlib.

Qeyd edək ki, 2019-cu ilin payızında erməni jurnalistlər Azərbaycana, azərbaycanlı jurnalistlər isə Ermənistana səfər ediblər.

Bununla belə, cənab Lavrovun əvvəlcədən hazırlanmış sənədlər barədə dedikləri Ermənistanda hakimiyyətin güzəştə getməsinə dair vacib bir sızma kimi qəbul olunub.

Zöhrab Mnatsakanyan vəziyyəti düzəltməyə çalışıb, lakin Moskva və Bakı arasında gizli razılaşmalara dair şübhələrin daha da artmasına səbəb olaraq, keçən ilki danışıqların mövzusunun qabardıb. Maraqlıdır ki, Bakının özündə də bu mövzu təhrif olunmuş şəkildə

şərh edilib. "Sergey Lavrovun mövqeyini münaqişənin həllinin bütün səviyyələrində və mərhələlərində dəfələrlə və ardıcıl şəkildə səsləndirən ATƏT-in Minsk qrupunun bütün həmsədrləri təsdiqləyir" – bu, Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Leyla Abdullayevanın "Kommersant"a açıqlamasında dediği yeganə şeydir.

Mnatsakanyan "Kommersant" bildirib: "Bəli, Sergey Lavrovun bu şərhlərində Ki-Uestdən (2001-ci ildə Florida-da Qarabağla bağlı danışıqların aparıldığı şəhər) başlayan çox sayda sənədlərə istinad edilib. Söhbət, həmçinin bu 2 il ərzində hansı sənədlərin müzakirəsindən gedib. Bənzər yanaşmalar 2014, 2016-cı illərdə də ortaya çıxıb və bu yanaşmalar erməni tərəfləri (yəni Yerevan və Stepanakert) üçün qəbul edilməyib. 2018-ci ildən bəri müzakirələr fərdi elementlər ətrafında tərəflərin yanaşma və qiymətləndirmələrini nəzərdən keçirməklə məhdudlaşılıb. 2014-cü ildə təklif olunan seçim bu gün danışıqlar masasında deyil".

2018-ci ilin "məxməri inqilabı"na qədər iqtidarda olmuş Ermənistan Respublika Partiyası sədrinin müavini Armen Aşotyan deyib: "Nazir Mnatsakanyan rusiyalı vəzifədaşının keçən ilin aprel ayında tərəflərə təqdim olunan yeni bir layihə ilə bağlı dediklərini təkrar etməyib. Buna görə də, hazırkı hakimiyyətin danışıqlarda sənədinin yoxluğu ilə bağlı verdiyi çoxsaylı yanlış və şərəfsiz ifadələri qətiyyətlə pisləyirik".

"Əksər suallar xarici işlər naziri, həm də ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədri kimi Sergey Lavrovun ölkənin bəyanatı ilə bağlı deyil, Ermənistanın Xarici İşlər Nazirliyinə aiddir, – deyər "Çiçəklənən Ermənistan" parlament fraksiyasının katibi Arman Abovyan eyni fikri davam etdirib. – Qarabağ məsələsinin həlli ilə bağlı konkret sənədin müzakirəsi olub-olmaması və hansı məsələlərin müzakirə olunduğu anlaşılmalıdır. Artsax Respublikasının (Dağlıq Qarabağın erməni adı – "Kommersant") de-fakto müstəqilliyinin qanuni şəkildə qanunlaşdırılması məsələsi ön plana çəkilməlidir. Qalan məsələlər qanuni olaraq tanınmış müstəqil Artsax Respublikasının nəyi və necə razılaşdırılacağına qərar verməsin sonra müzakirə ediləcəkdir".

Eyni zamanda, mövcud hakimiyyətin – Nikol Paşinyanın rəhbərlik etdiyi "Mənim addımım" blokunun nümayəndələri heç bir ifşanın olmadığını söyləyirlər.

"Ermənistan xarici işlər nazirinin Qarabağ münaqişəsinin nizamlanması prosesi ilə bağlı verdiyi açıqlama hərtərəfli və daha aydın idi, – deyər Ermənistan parlamentinin Xarici Əlaqələr Daimi Komitəsinin sədri Ruben Rubinyan öz "Facebook" səhifəsində yazıb. – Hazırda danışıqlar masasında heç bir sənəd yoxdur. Son 2 ildə prinsipial mövqələrimiz həm daxili, həm də xaricdə açıq və səmimi şəkildə ifadə olunub".

"Kommersant",
Tərcümə: Strateq.az

Çirkli qatil: Zərərli mikrob əsrlər boyu dünyada milyonlarla insanı öldürdü

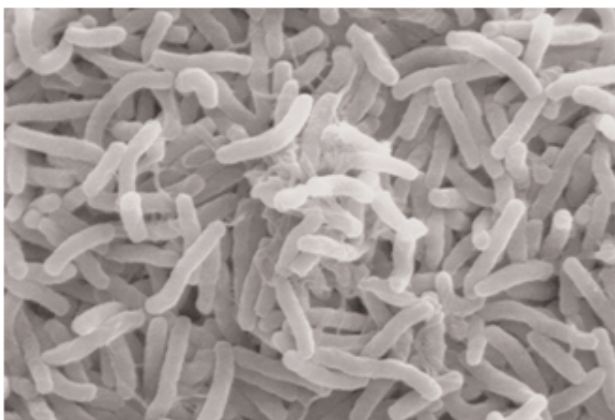
11 Mart 2020-ci ildə bəşəriyyət yeni koronavirusun yaratdığı CAVİD-2019 pandemiyası ilə rəsmi olaraq üzləşdi. Donuz qripinin keçmiş pandemiya-sından yalnız on il keçdi, lakin indiki patogen daha təhlükəlidir, yüksək ölüm və virulentlik ilə fərqlənir. Xəstəliyin yayılmasının görünməmiş sürətinin olmasına baxmayaraq, tarix sivilizasiyanı daha böyük qüvvə ilə təhdid edən bir çox infeksiyaları ilə tanınır. Onlardan biri vəba xəstəliyidir. Bu xəstəliyin kütləvi bir qatil halına gəldiyindən bəhs edəcəyik.

Özləri günahkardılar

Xolera bir gün ərzində insanı öldürə bilən ildırım sürətli xəstəlikdir. Onun patogen-bakteriya *Vibrio cholerae* - təşkil pandemiyaların sayına görə rekordçulardan biridir. Hal-hazırda xolera zəif inkişaf etmiş infrastruktur (Haiti, İraq, Yəməni və Afrika ölkələrində baş verən epidemiyalar) malik kasıb ölkələrin xəstəliyi sayılsa da, keçmişdə o, inkişaf etmiş Avropada möhkəmlənərək, ümumiyyətlə, hamını qırıb. XIX əsrdə altı pandemiya dərhal baş verdi ki, bu nəticəsində on milyonlarla insan həyatını itirdi. Ümumiyyətlə, xolera Cənubi Asiyanın Britaniyalılar tərəfindən müstəmləkəçiliyindən, eləcə də mikrobun Avropaya və Şimali Amerikaya yol açan sənaye inqilabından meydana gəldi. Çünki xəstəliyə qarşı ən səmərəli vasitə təmiz su idi. Yeni bir paradigma ortaya çıxdı: antisənitarlığın hökm sürdüyü və gigiyenanın olmadığı yerdə infeksiyalar ortaya çıxır. Doğrudur, müasir dünyada təmizlik artıq heç də həmişə sağlamlığın rəhni olmur və qızılı stafilokok kimi yeni patogenlər, hətta steril xəstəxana bokslarında da yayıla bilər.

Xoler Vibrion

Xoler Vibrion əvvəlcə zərərsiz mikroblar olmuş və Sundarban meşəsində (Hindistan və Banqladеш) məskunlaşmışdır. Uzun müddət insanın ayağı bu ərazilərə demək olar ki, dəyməyib, lakin XVIII əsrin ikinci yarısında bura İngilis kolonistləri daxil olub. Yüz ildən sonra insanlar, demək olar ki, Sundarban

boyu məskunlaşdılar və şilonoqlarla yoluxmuş suda diz boyu yaşayırdılar. Uzun və sıx əlaqələr vibrionların tədricən insan bədənində uyğunlaşmasına imkan verdi, lakin onlar dərhal qatillər olmadı.

Çevik infeksiya Murdar və çirkli suyun Haiti gölünə boşaldılması

*Vibrio cholerae*nin əsas alınması bağırsaqların əksinə hərəkət etməsinə səbəb olan toksin oldu: suyun bədən toxumalarından elektrolitlərlə qurudulması ishal və dehidrasiyaya səbəb olur. Xəstəlik birdən-birə özünü göstərdi: sağlam insanın görkəmində güclü və dönməz diarreya başlayırdı ki, onu evdə, küçədə və ya ictimai binada tutmaq mümkün idi. Su itkisi səbəbiylə xəstə sanki quruyur, canlı bir mumiyyəyə çevrilirdi. XIX əsrin əvvəllərində Avropada xolera insanı ləyaqətdən məhrum edən və onu dilənçi və gecəqondu sakinləri ilə bərabərləşdirən alçalıcı xəstəlik hesab edilirdi. Xolera törədici küçələri, içməli suyu çirkəndirirdi, xəstələrin və sağlam olanların əlində qaldı və yayıldı. Xəstəliyin baş verməsi yeni şəhərləri vurub və sanki Avropaya can ataraq dalğa ilə getdi. Xolera nəqliyyat yolları ilə daşınırdı və antisənitarlığın hökm sürdüyü, insanların nəcis tullantılarıyla yan-yana yaşadığı hər yerdə qızırdı. Çox selenyumlu rol da oynadı, xüsusilə də vibrionların asanlıqla qurultularına nüfuz etdiyi gecəqonduların böyüməsi ilə. Yalnız yaşayış islahatları Qərbi ölkələrində xoleradan və digər infeksiyalardan ölüm hallarının azalmasına imkan verib, lakin Planetin yoxsul regionlarında yüz milyonlarla insan hələ də dəhşətli şəraitdə yaşayır.

Xolera xəstəsində Oral Nəmləndirmə

Meşələrin qırılması, əhalinin yüksək sıxlığı, vəhşi heyvanlarla sıx və uzun-uzadı təmasları-özünə ölüm-cül patogenlər gətirməyə doğru yollardır. Başqa bir "fani günah"ı cəhəlet və xurafat adlandırmaq olar. Bədənin dehidrasiyadan ölməməsi üçün sadəcə itirilmiş mayeni doldurmaq lazımdır. Bir çimdik duz və təmiz su 50 faizdən bir az daha çox ölüm nisbətini azaldacaq. Bu vasitə 1830-cu illərdə təklif edilmişdir, Xolera ikinci pandemiyası zamanı. Lakin XIX əsrin həkimlərinin böyük əksəriyyəti bu xəstəliyin miazma - "üfunətli buxarlanma" adlandırıldığını düşünürdü. Beləliklə, onların fikrincə, insanları qorumaq güclü ətirin köməyi ilə mümkündür. Bəzən insanları profilaktik məqsədlər üçün peyini iyləməyə məcbur edirdilər.

Fəlakət dövründə bir çoxları günahkarları axtarmağa və əcnəbilərə, həkimlərə, səlahiyyətliyə və qonşularına açıq düşmənçilik göstərməyə meyllidirlər. Bu vəziyyətdə təcavüz obyektinin həqiqətən günahkar və ya epidemiyanın səbəbi olub-olmaması vacib deyil. XIX əsrin 30-cu illərində holerin ardınca tarixçilərin "nifrət pandemi" adlandırdıqları dalğa gəldi. Rusiya, Qərbi Avropa və ABŞ-ı əhatə edən soyuq qiyamlar əsl kütləvi isteriya halına gəlmiş və məntiqlə heç bir əlaqəsi olmamışdır. Hətta, şübhəsiz ki, xəstəliyin qarşısının alınması üçün effektiv tədbirlərkarantın iğtişaşlara səbəb oldu.

Pis sonluqla bitən epidemiya

Ölüm epidemiyası insanlığın tarixini necə dəyişdi? Böyük Britaniyada şayiələr var idi ki, xəstəxanalarda pasiyentlərdən xilas olmaq, cəmiyyəti "təmizləmək", həkimlər isə anatomik tədqiqatları ilə əlaqədar meyitlər əldə etmək üçün xəstələri öldürmək istəyirlər. Həkimlər xəstəxanalara və təcridxanalara gedir, hücum edir, polis və məmurlar qurban olurdular. İnsanlar yerli qəbiristanlıqlarda xoleradan ölənlərin dəfn edilməsinə etiraz etdilər.

İspaniyada Madridin sakinləri, xolera epidemiyasının siyasi səbəblərdən quyuları zəhərləyən rahiblərin səbəb olduğuna qərar verdilər və kilsələri, ibadət evlərini dağıtmağa başladılar. San-Fransiskoda oxşar vəziyyət yaranmışdı və burada izdiham fransiskanların ordeninin nümayəndələrinə divan tutmuşdu. İmmiqrantlar qırğınların və qan tökülməsinin qurbanı oldular, baxmayaraq ki, şərablar əsasən immiqrant məhəllələrini sıx məskunlaşmış gecəqondulara çevirmiş ev sahiblərinin üzərində yerləşirdi. Əvvəlcə hər şeydə irlandiyalıları günahlandırırıdılar və hesab olunurdu ki, ABŞ-a xolera gətirən onlardır. Sonra cəmiyyət Həcc ziyarəti edən zəvvar müsəlmanlarına keçdi. XIX əsrin sonlarında Şərqi Avropadan olan immiqrantlar, o cümlədən macarlar və Rusiya yəhudiləri nifrət obyektinə çevrilmişdilər.

Hazırladı: İsa Rəvan

Səfa Rəşid

DÖNÜK BƏXT

Çox uzundur gecələrin həmləsi,
Yorularsan, gözlərini qan çəkər.
Dayanarsan aynaların önündə,
Darıxarsan, bəxt üzünü yan çəkər.

Kibrit-kibrit alışarsan içində,
Bir ümmanlıq suda sönməz həsrətin.
Ayrı salıb taleyinin köçündən,
Dəyişdirdin ünvanını qismətin.

Qırıq-qırıq saçlarından dən olar,
Həsret boyda ayrılığın ağrısı.
Taleynin bir üzündə payız var,
Bir üzündə ürəyinin oğrusu.

TƏNHALIQ

Payız idi, bağçamızın gülləri,
Soldurmuşdu yarpaqların sazaqda.
Tənhalığın payızında üşüyüb,
Darıxırdım, darıxırdım uzaqda.

Xilaf çıxdı vədəsinə arzular,
Nə doğrusu, nə yalanı bilindi.
Neçə ümid əllərimi buraxdı,
Neçə arzu ünvanını itirdi.

Sızıldadı yetim qalan ümidlər,
Qəribliyin dumanında, çəninə.
Eh, nə yaman ip çəkəndi qəriblik,
Çırpınsan tənhalığın əlində.

Ətayə Odər Əkbərsoy

UTANSIN!

Geri dönsən, bu ayrılıq olmazdı,
Sevdam ağrı deyib, saçın yolmazdı.
Sevgimiz yollarda heç yorulmazdı,
Bizi ayrı salan illər utansın!

Bəlkə də bəxtimin bəxti qarayıb,
Həsret ürəyimdə ağır yarayıb.
Mən hardan bilərdim, yolun harayıb?
Səni məndən alan əllər utansın!

Məni həsrət yükün çəkən anlayar,
Ömrü ayrılıqda keçən anlayar.
Həyat şillə vurur, ömür danlayar,
Zamansız saralan güllər utansın!

Bilməzsən nə yazıb, Tanrı bəxtinə,
Qismətin haradır, bəxtin əhdi nə?
Bəzən də güvənib zaman cəhdinə,
Bizi ayrı salan yollar utansın!

Gözümə hicranın nisgili çökdü,
İllər ayrılığı belimi бүkdü.

Qəlbim Vətənimtek bölük-bölükdü,
Vətən parçalayan əllər utansın!

ABBAS İLHAM

YAXŞIDIR

İstəyirsən hər dərdimi biləsən,
Bilməyindən, bilməməyin yaxşıdır.
Kimə lazım sənə saxta gülüşün?
Gülməyindən, gülməməyin yaxşıdır.

Sevindirmir, hətta səni xoş xəbər,
Paxılıqla ömür keçibdir hədə.
Üz-gözündən elə yağır bəd nəzər,
Gəlməyindən, gəlməməyin yaxşıdır.

Var-dövləti səndə daim bol görüm,
Həyatində dəvə görüm, döl görüm.
Bir almanı verim sənə, bül görüm,
Bölməyindən, bölməməyin yaxşıdır.

MƏNƏM

Deyirlər, keçmişə qayıtmaq olmaz,
Hər gecə keçmişə qayıdan mənəm.
Hər səhər günəşin şəfaqi olub,
Öpüb gözlərindən oyadan mənəm.

Kədərli anında, qəmli halında,
Gözündən süzülən o damcı mənəm.
Deyirsən, arada ürəyim sancır,
Bəlkə də o ağrı, o sancı mənəm.

İpek saçlarını tez-tez oxşayan,
Gah sakit, gah dəcəl o külək mənəm.
Nəinki o ağrı, həsrətdən gülüm,
Sində sızlayan o ürək mənəm,
Özün deyirdin ki, sən ürəyimsən.

Əfsanə Rəvan

SƏN

Nə yaxşı qarşıma çıxdın, əzizim,
Könlümün ilkisen, nubarısan sən.
Məni yaşamağa həvələndirən,
Bəxtimin əyilməz vüqarısan sən.

Payıza çevirmə bahar ömrümü,
Yoxsa ağır-acı tapar ömrümü.
Getsən, özünle bir apar ömrümü,
Sevginin ən gözəl diyarısan sən.

Sən arxam, dayağım, dərdə yanam,
Sən mənim məbudum, dinim, imanım.
Ay mənim nəfəsim, ay mənim canım,
Dən düşən saçımın tumarısan sən.

AYAĞI DÜŞMƏDİ BU EŞQİN

Gözümdən ən gözəl bulaqlar düşdü,
Əllərim yoruldu, ayaqlar düşdü.
Yoluma ən çətin sınaqlar düşdü,
Ayağı düşmədi bu eşqin mənə.

Gəldi həyatımı taladı, getdi,
İçimdə bir atəş qaladı, getdi,
Ömrü göz yaşına buladı, getdi,
Ayağı düşmədi bu eşqin mənə.

Olar-olmazıyla inlətdi məni,
Həsretə, hicrana öyrətdi məni.
Getdi, gedişlə göynətdi məni,
Ayağı düşmədi bu eşqin mənə.

Zahid Yusifov

HƏYAT LÖVHƏSİ

Qoy umanın olsun, bir də küsənin,
Əl əldən yəqin ki, tutmaq üçündür.
Nə qədər çox olsa asıb, kəsənin,
Səbir də acını udmaq üçündür.

Həyat da nemətdir, vergi təsadüf,
Sınağı ağırdır, yükü daşınmaz.
Təzad bələyinə ömürlər büküb,
Bir qorxu pıçıldar, həyat yaşanmaz.

Fırtına dənizin vuran nəbizi,
Sevirəm tufanla əlbəyaxanı.
Bir dəli inaddır dözdürən bizi,
Sevirəm odun da qəlbə yaxanı!

ƏZİZİM

Qayğılar yük olar zərif çiyinə,
Ver çəkim əzizim, könül yükünü.
Qıymaram ömrünü dərdlər çeynəyə,
Üzəram qəlbindən qəmin kökünü.

Qorxulu nağıllar yaşandı, ötdü,
Əridi acılar, zamanla getdi.
Qığılıcı ömürdür, yaş andı, ötdü,
Çəkildi cavanlıq dumanla getdi.

Tənhalıq boşaldı daha dünyamı,
Yığılıb dünyama yığış, əzizim.
Olana, keçənə, qınaq-qınama,
Unudub sinəmə siğış, əzizim!

Ceyhunə Mehman Börekçioğlu

NİYƏ QAYITMISAN?

Niyə qayıtmısan, bilmirəm niyə,
Yeni istəyin nə, yeni arzunu nə?

Səhifəni hazırladı: İsa Rəvan

Niyə qarğıyırsan bu yerə, göyə,
Söylə, bu dünyaya etirazın nə?

Xaraba qoyduğun könül evimə,
Bilmirəm, çıxmağa yiyəmi gəldin?!
Mənə etdiklərin başqa surətdə,
Qarşına çıxmışdı deyəmi gəldin?!

Daha bir addım da yaxına gəlmə,
Sənə milyon illik uzağam, yadam.
Mən Tanrı deyiləm, Allah deyiləm,
Səni bağışlaya bilmirəm, adam!

CAVABINA DƏYƏRİMİ?

Bu ayrılıq yük olurmu sənə də,
Əzablarım sol çiyini əyirmi?
Görən məni bitirən bu suallar,
Sənin bir cə cavabına dəyirmi?!

Nə demədim sənə, unut, ayrılıq,
Nə demədim, dəli kimi sev məni.
Görən yenə tövbə edib gecələr,
Gündüzləri pozursanmi tövbəni?

Fikirlərin qarışımı ara bir,
Xeyalların yenə duyuc düşürmü?
Mənim burda itirdiyim yuxular,
Sənin orda yastığını dəşirmi?

Qaçmaq üçün gecələri kabusdan,
Verirsənmi yuxularda nəzir sən?
Baxışların soyunurmu əksimi,
Yoxsa yenə hamıda mən gəzirsən?!

Məhəmməd Xəyal

ZAMAN

Yun kimi darayır, əyirir zaman,
Hər gün darağında, cəhrəsindəyəm.
Əzəldən qəsdimə dayanıb yaman,
Bir köntöy baxışlı çöhrəsindəyəm.

Dağlayıb sinəmi, dağın çıxardır,
Gözümün qaraşın, ağın çıxardır.
Elə bil ayranın yağın çıxardır,
Səhərdən axşama nəhrəsindəyəm.

Özümde bilmirəm nə sirr ömrümü,
Bu yesir ömrümü, əsir ömrümü.
Xəyal Məhəmmədəm, kəsir ömrümü,
İti baltasında, dəhrəsindəyəm.

ADAMLAR

Nədən belə, niyə belə bilmirəm,
Bir-birinə gərəksizdir adamlar.
Özlərini bilə-bilə, bilmirəm,
Daş gəzdilir, ürəksizdir adamlar.

Yaşı min illərdən ulu dünyada,
Torpaqlı, havalı, sulu dünyada.
Təhnəsi xəmirle dolu dünyada,
Yenə duzsuz, çörəksizdir adamlar.

Gecə-gündüz ədalətdən yazırlar,
Yarı yolda əhdi, andı pozurlar.
Ucalanın quyusunu qazırlar,
Yıxılırlar, dirəksizdir adamlar.

Namidə Bingöl

- Əhliman müəllim, dünyanı cənginə alan koronavirus ölkəmizdə yayılıb. İnsanlar koronavirusun daha çox psixoloji gərginliyini yaşayır. Belə deyək, virus beyinlərdə daha təhlükəli hala çevrilib. Bunun üçün nə etməliyik?

- Əslində gərgin psixoloji durumun yaranması, həyəcan və təşvişin olması əsassız deyil. Doğrudan da koronavirus çox təhlükəli xəstəlikdir. Bir çox hallarda insanların bu xəstəliyə biganə yanaşdığına şahidi oluruq. "Heç nə olmaz" - deyirlər. Halbuki bu xəstəlik dünyada yayılıb. Bəşəriyyət tarixində dünyada bir neçə pandemiya mövcud olub. Növbəti pandemiya isə koronavirusdur. Reallıq odur ki, bizim ölkəmizdə də gəlib çıxıb. Ölkəmizdə aşkarlandığına görə son dərəcə ehtiyatlı olmalıyıq. Xəstəliyin psixoloji tərəfinə bir də qayıtmaq istəyirəm. Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sonuncu iclasına psixoloq da dəvət etmişdim. Hesab edirəm ki, bu məsələyə tək psixoloqları deyil, sosioloqları da qatmaq lazımdır. Sadəcə olaraq panika yaratmaq lazım deyil. Çünki panikanın ziyanı daha çoxdur. İnsanlar bunun ciddi xəstəlik olduğunu bilməlidir. Hər birimizin koronavirusa yoluxma ehtimalı var. Heç kim bundan sığortalanmayıb. Ancaq dövlət tərəfindən bütün tədbirlər görülür. Xəstəxanalarımızın imkanı, tibbi avadanlıqlarımız kifayət qədərdir. İlk gündən vacib tədbirlər görülməyə başlandı. Dövlət başçımızın tapşırığı ilə əlavə olaraq həm avadanlıqlar, həm ləvazimatlar, həm də dərman preparatlarının ehtiyatı yarandı. Bu gün dövlət tərəfindən son dərəcə geniş işlər görülür.

- Xəstəliyin ölkəmizdə yayıldığı ilk günlərdə koronavirusa yoluxanlar əsasən İrandan, İtaliyadan gələn vətəndaşlarda aşkarlanırdı. Lakin son günlərdə virus aşkarlanan xəstələrin hansısa ölkənin vətəndaşı olması barədə məlumat yoxdur. Bu da onu deməyə əsas verir ki, aramızda koronavirusa yoluxmuş xəstələr var. Güman ki, biz onlarla təmasdayıq. Siz bu barədə nə düşünürsünüz?

- Bəli, ölkədə koronavirusa yoluxmuş insanlar var. O günkü dinləmələrə Tibbi Ərazi Bölmələrinin İdarəetmə Birliyi (TƏBİB) İdarə Heyətinin sədri Ramin

"Təşvişin olması əsassız deyil, koronavirus çox təhlükəlidir"

Müsahibim Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sədri, akademik Əhliman Əmiraslanov son vaxtlar dünyada tüğyan edən təhlükəli koronavirusla bağlı fikirlərini bildirdi.

Bayramlıını da dəvət etmişdim. O, rəsmi olaraq dedi ki, bizdə 27 xəstə var. Onların biri dünyasını dəyişib, 6 nəfər isə sağalıb evə göndərilib. Kritik vəziyyətdə olanlar yoxdur. Bu gün məlum olur ki, bu pandemiya 150-dən çox ölkədə yayılıb. Elə ölkələr var ki, az, elələri də var ki çox yayılıb. Əvvəla, bu virus son dərəcə sürətli yayılmağa meyillidir. Xüsusilə insandan insana keçmək şansı son dərəcə yüksəkdir. İnsanın hüceyrələrinə daxil olub onu zədələmək imkanları genişdir. İnkubasiya dövrü 14 günə qədərdir. Bu da uzun müddətdir. Təsəvvür edin, virus daşıyıcısı 14 gün ərzində heç nə hiss etmir. Hər kəslə ünsiyyətdə olur, görüşür. 14 gündən sonra məlum olur ki, bu xəstədir. Hətta 27 gün də deyirlər. Bu da vi-

Burada şəxsi gigiyenanın son dərəcə böyük rolu var. Əlləri tez-tez və sabunla yumaq, əlləri antiseptiklərlə təmizləmək çox vacib elementlərdən biridir. Çünki

ridir. Belə epidemiyalarla mübarizədə karantinin xüsusi rolu olur. Təsəvvür edin, kimsə xəstəliyə yoluxub və karantinə alınmır. Evə gedir və evdə, qonşuda, qohumda hər kəslə təmasda olur. Bir müddətdən sonra bu şəxsə əlamətlər aşkarlandıqda vəziyyət daha ağır olur. Bir xəstə və daşıyıcı insan yüzlərlə insanı yoluxdurma ehtimalı var. Ona görə də bu çox təhlükəlidir. Bəzən mənə də sual edirlər ki, "bəlkə mənim qohumumu karantinsiz evə buraxsınlar?!" Buna yol vermək olmaz. 14 gün müddətində karantinin olması mütləq vacibdir. Karantin üçün kifayət qədər ən müasir tələblərə cavab verən xəstəxanalarımız var.

- Pandemiyanın maraqlı tərəfi odur ki, uşaqlar arasında yayılır. Bunun konkret səbəbi nədir?

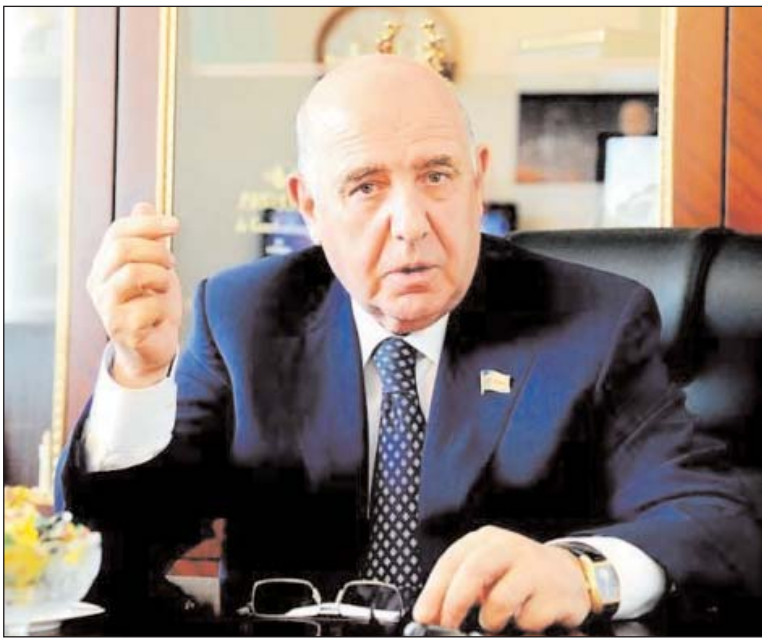
- Uşaqlar arasında çox nadir hallarda virusa yoluxma ola bilər. Bu da onunla əlaqədardır ki, həm uşaqlarda, həm də gənclərdə immunitet güclüdür. Ancaq yaşlı adamlarda həm immunitet zəifdir, həm də xroniki və digər xəstəliklərin xəstəliyə tutulma riskini artırır.

Dövlətimiz üzərinə düşən bütün tədbirləri həyata keçirir. Birincisi, dövlət səhiyyə müəssisələrinin hamısını lazımi tibbi avadanlıqlarla təchiz edib. Xəstəxanalarımızın hamısı hazır vəziyyətə gətirilib. Kifayət qədər xəstəxanalarımızda avadanlıqlarımız, tibbi ləvazimatlarımız var. İlk vaxtlarda səs-küy yarandı ki, maska, spirt yoxdur. Ölkə Prezidentinin tapşırığı ilə əlavə tibbi ləvazimatlar gətirildi. Ağır

pnevmaniya xəstələri üçün əlavə olaraq süni tənəffüs aparatları da gətirildi. Hər bir ləvazimat alınıb və alınmaqda da davam edir.

- Mətbuat səhifələrində xəstəliklə bağlı rəsmi xəbərlərə daha çox üstünlük verilir. Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahın məlumatlarına istinad edirik. Ancaq əhali arasında həqiqəti əks etdirməyən məlumatlar da yayılır. Məsələn, bəzi insanlar ölkəmizdə daha çox insanın koronavirusdan dünyasını dəyişdiyini və bunun gizli saxlandığı barədə fikirlər səsləndirirlər. Təbii ki, bu da ajiotaja səbəb olur. Siz bu barədə nə deyə bilərsiniz?

- Heç bir şeyə tipli məlumatlara inanmaq lazım deyil. Koronavirusa yoluxmuş hər hansı xəstəni gizlətmək olmaz. Belə bir riskin altına heç kim girə bilməz. Belə söhbətlərin heç birinin əsası yoxdur. Bir məsələni deyim ki, dövlət öz üzərinə düşən vəzifələri çox yüksək səviyyədə həyata keçirir. Xəstəxanalar hazırdır. Müasir tələblərə cavab verən laboratoriyalar qurulub. Dərman preparatları ilə bağlı heç bir çatışmazlığımız yoxdur. Hər şey yüksək səviyyədə həyata keçirilir. Baş Nazir bu məsələyə diqqət edir. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı ilə ciddi əlaqələrimiz var. Onlar Azərbaycana gəlib vəziyyətlə tanış oldular. Görülən işləri yüksək qiymətləndirdilər. Bəzi insanların məsuliyyətsizliyi, etinasızlığı digərlərini də yoluxdurmağa gətirib çıxara bilər. Kütləvi tədbirlər qadağan edilib. Ancaq bəzi adamlar yenə də buna əməl etmir. Ailənin 6-7 üzvü bir yerdə mağazalara gedir. Böyük bir xəstəxanaya rəhbərlik edirəm. Bir dəfə gördüm ki, bir orta yaşlı insan 1 yaşlı uşaqla xəstə ziyarətinə gəlib. Xəstəxanada nə qədər adam yatır. Biz belə ziyarətləri də qadağan edirik. Görünür, bu istiqamətdə insanlarda informasiya qıtlığı var. Onlara bu virusun nə dərəcədə təhlükəli olduğunu başa salmaq lazımdır. Yenə təkrar edirəm. Koronavirusdan qorxmaq lazımdır, ancaq panikaya, ajiotaja yol vermək olmaz.

rusun həddindən artıq təhlükəli olmasından xəbər verir. Bu xəstəliyin təhlükəli olmasını səciyələndirən şərtlərdən biri də onun müalicəsi üçün ona təsir edən ciddi dərman preparatlarının və vaksinin olmamasıdır.

- Bu gün insanların şəxsi gigiyenik qaydalarına riayət olunması hər kəsə tövsiyə olunur. Artıq hər kəsin evində, iş masasında, çantasında spirt var. Hətta bir qədər də irəli gedərək koronavirusun məhv olması üçün soğan və sarımsağın faydalı olduğunu iddia edənlər də var. Bütün bunlar barədə fikirlərinizi bildirmək istərdik.

- Bir məsələni deyim ki, bəzi şeylər şişirdilmiş söhbətlərdir.

virus daha çox əl vasitəsilə ağıza, gözə keçir. İkinci tərəfdən hava damcı yolu ilə keçir. Bir-birimizlə yaxın məsafədə olsa, virusun keçmə şansı daha çox ola bilər. Ancaq soğan və sarımsağın nə dərəcədə profilaktik əhəmiyyətli olacağını demək çətinidir. Çünki bunlar təsdiqini tapmayıb. Sadəcə əllərin yuyulmasına, antiseptiklərdən və maskalardan istifadə edilməsinə daha çox əhəmiyyət verilməlidir.

- Hələ də karantindən qorxan insanlar var. Ümumiyyətlə, karantin dövrü nə dərəcədə vacibdir?

- Karantin çox vacibdir. İnfeksiyanın yayılmış olduğu ölkələrdən gələn insanların karantinə saxlanması olduqca zərur-

Çində təkrar istifadə üçün yararlı olan ilk qoruyucu tibbi kostyum hazırlanıb

Pekin dərman vasitələrinə nəzarət idarəsindən verilən məlumata görə, Çində təkrar istifadə üçün yararlı olan ilk qoruyucu tibbi kostyumun bazara çıxarılmasına icazə verilib. Sinxua agentliyi xəbər verir ki, on dəfə təkrar istifadə oluna bilən bu kostyum kliniki şəraitdə sınaqdan keçirilib. Yeniliyin istehsalçısı - Pekində yerləşən "BW Techtexile" şirkətidir.

Şirkətdə bildirişlər ki, birdəfəlik istifadə üçün nəzərdə tutulan qoruyucu tibbi geyimin istehsalı müddəti uzun və bu məhsula tələbat yüksək olduğuna görə yaranmış defisit problemini aradan qaldırmağa bu yenilik kömək edə bilər. Sınaqlar zamanı məlum olub ki, yenilik möhkəmlik, filtrasiya, sintetik qanın və suyun keçməsinə davamlılıq kimi əsas parametrlər üzrə müəyyən edilmiş dövlət standartlarına birdəfəlik analoqlarından daha çox uyğun gəlir.

"BW Techtexile" şirkətində bildirişlər, yeni kostyum elə bu şirkət tərəfindən hazırlanmış üçqat kompozit materialdan istehsal edilib.

Gürcüstan Daxili İşlər Nazirliyinin əməkdaşları koronavirusa yoluxub

Gürcüstanda 20 həkim yeni növ koronavirusa yoluxub. Gürcüstanın məcburi köçkünlərin işləri, əmək, səhiyyə və sosial müdafiə naziri Yekaterine Tikaradze bu barədə keçirdiyi mətbuat konfransında bildiriş.

Onun sözlərinə görə, yoluxmuş şəxslər arasında Gürcüstan Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) əməkdaşları da var. Y. Tikaradze bildiriş ki, yoluxan şəxslərin sağlamlıq vəziyyətində ciddi problem yoxdur, onlar nəzərdə saxlanılır.

Ukraynada koronavirusdan ölənlərin sayı 187 nəfəri ötüb

Ukraynada son sutka ərzində yeni növ koronavirusa 578 yoluxma qeydə alınıb, 13 nəfər vəfat edib.

Ukrayna Səhiyyə Nazirliyinin verdiyi xəbərə görə, İndiyə kimi koronavirusa yoluxanların sayı 7,17 min nəfərə çatıb. Ukraynada xəstəlikdən İndiyə qədər 187 nəfər ölüb, 504 nəfər sağalıb.

İsraildə koronavirusdan 191 nəfər ölüb

İsraildə koronavirusa yoluxanların sayı 14 592 nəfərə çatıb. Bu barədə məlumatı İsrailin Səhiyyə Nazirliyi yayıb. Bildirilib ki, son sutkada daha 266 yoluxma və 4 ölüm faktı qeydə alınıb. Məlumata görə, İsrail üzrə koronavirusdan 191 nəfər ölüb.

İspaniyada koronavirusdan ölənlərin sayı 22 157-ə çatıb

İspaniyada ötən sutkada 440 nəfər koronavirusun qurbanı olub. Bu barədə ölkənin Səhiyyə Nazirliyi məlumat yayıb. Bununla da İspaniyada pandemiya ölənlərin sayı 22 157-yə çatıb. Bundan başqa, ölkədə daha 4 635 nəfərə koronavirus diaqnozu qoyulub və beləliklə, İspaniyada infeksiya daşıyıcılarının sayı 213 024-ə yüksəlib. Xatırladaq ki, koronavirus infeksiyası ötən ilin dekabrında Çinin Uhan şəhərində yayılmağa başlayıb. Hazırda virus 210 ölkə və bölgədə qeydə alınıb. Dünyada koronavirus infeksiyasına İndiyədək yoluxanların sayı 2 648 000-i ötüb. Bunların 724 242 nəfəri sağalıb, 184 614 nəfəri isə ölüb. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) fevralın 11-də infeksiyanın adını COVID-19, martın 11-də isə koronavirusu pandemiya elan edilib.

İranda son sutka ərzində yeni növ koronavirusdan 90 nəfər ölüb

İran Səhiyyə Nazirliyinin verdiyi xəbərə görə, ölkədə koronavirusdan ölənlərin sayı 5481 nəfərə çatıb. İranda son 24 saat ərzində 1030 yoluxma qeydə alınıb. Ölkədə İndiyə kimi COVID-19 virusuna yoluxanların sayı 87 026 nəfərə çatıb. 64 843 nəfər xəstəlikdən sağalıb. Hazırda virus daşıyıcısı olan xəstələrdən 3105 nəfərin vəziyyəti ağır və ya orta ağırdır.

Moskvada son günlər daha 27 nəfər koronavirusdan ölüb

Rusiya paytaxtında daha 27 nəfər koronavirusdan ölüb. Bu barədə Operativ Qərargah məlumat yayıb.

Məlumata görə, bununla da Moskvada COVID-19 diaqnozu ilə ölənlərin sayı 288-ə çatıb.

"Ölənlər 38-90 yaşları arasında olanlardır. 38 yaşında olan xəstə xroniki bronxitdən əziyyət çəkirmiş. Xəstələrin əksəriyyətində paralel olaraq digər xəstəliklər də var idi. Onların arasında hipertoniya, xroniki bronxit, şəkərli diabet, xroniki limfolyoz da olub", - məlumatda belə deyilir.

Qeyd edək ki, İndiyədək Rusiyada 2,25 milyon test aparılıb, onlardan 57 999-da koronavirus aşkar olunub. Ümumilikdə 513 nəfər bu virusdan həyatını itirib, 4420 nəfər isə sağalıb.

Bu günə qədər dünyada 2 635 716 nəfər yeni növ koronavirusa yoluxub

Son sutka ərzində dünyada koronavirus infeksiyasına 80 minədək insan yoluxub, təxminən 6,6 min nəfər də bu virusun qurbanı olub.

Bölgələr və ölkələr üzrə COVID-19 virusuna yoluxanların qeydiyyatını aparən "Worldometer" bu barədə məlumat yayıb.

22 aprel tarixli statistikaya görə, dünyada 2 635 716 nəfər yeni növ koronavirusa yoluxub, 184 066 nəfər isə bu ölümcül virusun qurbanına çevrilib. Son gün ərzində 79 956 insanda koronavirus aşkarlanıb, ölənlərin sayı isə 6607 nəfər artıb.

Ən çox yoluxma və ölüm halları Avropa regionunda qeydə alınıb - 1 168 284 yoluxma və 111 202 ölüm. Sutka ərzində burada yoluxanların sayı 28 233, ölənlərin sayı isə 3296 nəfər artıb.

Şimali Amerikada virusa yoluxanların ümumi sayı 912 911 nəfər təşkil edir, İndiyədək 51 088 nəfər də ölüb. Cənubi Amerikada vəziyyət nisbətən ürəkəçandır - 96 661 yoluxma və 4575 ölüm faktı.

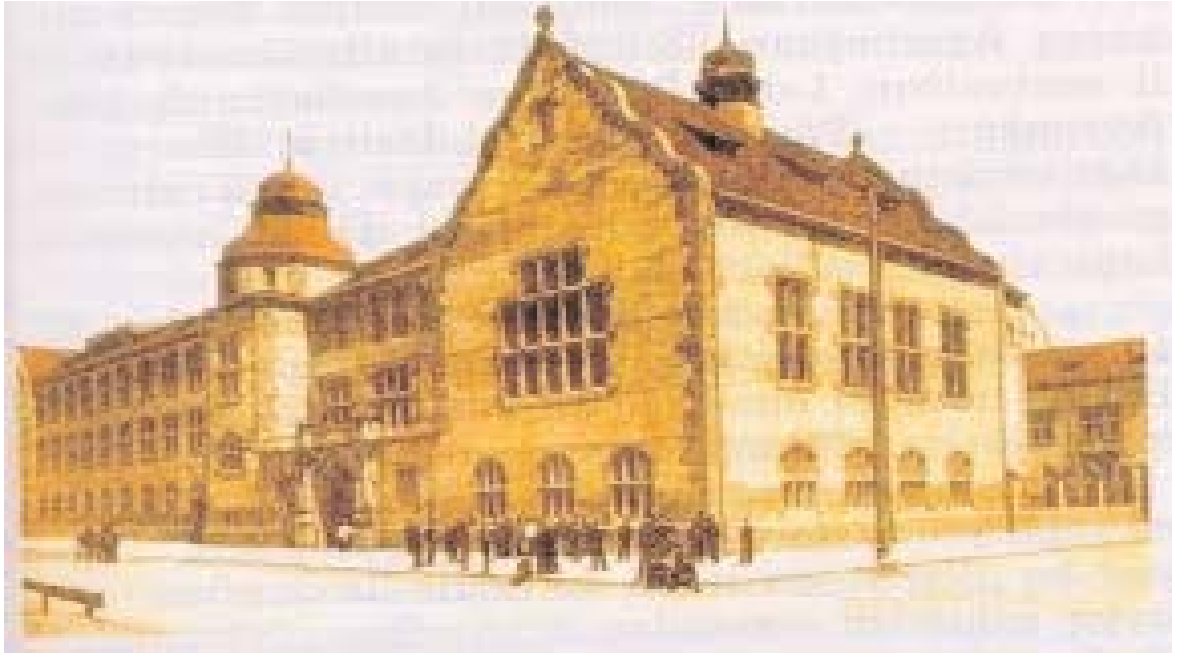
Yoluxma sayı üzrə üçüncü yeri Çin, Koreya Respublikası və Yaponiyanın daxil olduğu Asiya qitəsi tutur. Son məlumata görə, burada 422 287 yoluxma, 15 854 ölüm faktı qeydə alınıb.

İndiyədək dünyada 717 444 nəfər müalicə üsulu ilə virusdan xilas olub.

Ən çox yoluxanlar ABŞ-dadır-848 717 nəfər. Onun ardınca İspaniya (208 389), İtaliya (187 327), Fransa (159 877), Almaniya (150 648) və Böyük Britaniya (133 495) gəlir.

Elm və təhsilin inkişaf etdirilməsi

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə ölkəmizdə təhsilin inkişafına verilən ən böyük töhfələrdən biri ötən il yaradılmasının 100 illiyi dövlət səviyyəsində təntənə ilə qeyd edilən Bakı Dövlət Universitetinin fəaliyyətə başlaması oldu. O dövrdə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti ni idarə edənlər ölkəmizdə ali məktəblərin yaradılmasının taleyüklü məsələlərdən biri olduğunu yaxşı bildirdilər və bunun təhsilimizin inkişafında önəmli rol

bin yaradılması Azərbaycanın nəinki daxili həyatında, həm də beynəlxalq səviyyədə böyük uğurlarından biri kimi qəbul ediləcək. Darulfunun yaradılmasının mədəni həyatımıza yeni ruh, yeni nəfəs gətirəcəyini xüsusi qeyd edən Məhəmməd ağa Şahtaxtı yazırdı: "Darulfünundan əl çəkmək mədəni həyatdan rugərdan olmaqdır".

O dövrün digər maarifpərvər xadimləri də ali məktəbin açılmasının zərurliyini açıq şəkildə

Bakı Dövlət Universitetinin yaradılması Azərbaycanın təhsilin inkişafında önəmli rol oynadı

oynayacağını döndə-döndə vurğulayırdılar. Təsadüfi deyil ki, Azərbaycanda yüksək ixtisaslı kadrlar hazırlayan ali məktəblərin açılması məsələsi 1918-ci ilin may ayında ölkəmiz müstəqilliyini əldə etdiyi ilk günlərdən gündəmə gəlmişdi. Lakin Azərbaycanın müstəqilliyini əldə etdiyi ilk ildə ölkəmizdə ali məktəblərin açılması məsələsini həll etmək mümkün olmadı. Çünki həmin dövrdə problemlər kifayət qədər çox idi və bunun üçün böyük maliyyə vəsaiti tələb olunurdu. Üstəlik ilk növbədə ölkəmizdə təhsilin inkişafında özünəməxsus rol oynayan ibtidai və orta təhsil üçün müvafiq baza yaradılmalı idi. Həqiqətən də 1918-ci ildə təhsilin ilkin mərhələsi hesab edilən ibtidai təhsilin qaydaya salınması və onun müstəqilliyimizin tələblərinə cavab verən şəkildə qurulması istiqamətində mühüm addımlar atıldı. Bütün bunlar da 1919-cu ildə ali məktəblərin açılması ilə bağlı məsələnin həllinə imkanlar əmələ gətirdi. Azərbaycanda ilk ali məktəbin-universitetin yaradılması ilə bağlı vaxtın artıq gəlib çatdığını o dövrün tanınmış ziyalıları da xüsusi vurğulamağa başlamışdılar. Həmin dövrdə "Azərbaycan" qəzetində tanınmış ziyalıları tərəfindən yazılan yazılarda ali məktəbin yaradılmasının Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə imicinin artırılması baxımından xüsusi önəm daşdığı xüsusi qeyd edilirdi. Məsələn, dövrünün tanınmış maarifpərvər xadimi Məhəmməd ağa Şahtaxtı 1919-cu ilin iyul ayının 28-də "Azərbaycan" qəzetində dərc etdirdiyi "Azərbaycanda darulfünun" adlı məqaləsində yazırdı ki, ali məktə-

vurğulayır və AXC rəhbərliyini bununla bağlı qəti addımlar atmağa, müvafiq qərarlar qəbul etməyə çağırırdılar. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti rəhbərliyi öz növbəsində ölkəmizdə ali məktəbin açılması ilə bağlı Xalq Maarif Nazirliyinə xüsusi göstəriş vermişdi. Göstərişə uyğun olaraq Xalq Maarif Nazirliyi tərəfindən müvafiq işlər aparılmış və ilk ali məktəbin açılması ilə bağlı tədbirlər planı hazırlanmışdı. Lakin bu məsələnin dövlət səviyyəsində həyata keçirilməsi ölkəni idarə edənlərin atacağı addımlardan asılı idi. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti rəhbərliyi öz növbəsində ali məktəbin açılması prosesini sürətləndirmək niyyətində idi. Belə ki, məsələnin vacibliyi nəzərə alınaraq ali məktəblərin açılması parlament səviyyəsində müzakirəyə çıxarılmışdı. Ölkəmizdə ilk ali məktəblərin açılması barədə Azərbaycan parlamentində keçirilən qızğın müzakirələrdən sonra müvafiq qərar qəbul edildi. Qəbul edilən qərara əsasən 1919-cu il sentyabrın 1-dən Bakıda ali məktəblər təşkil edilməsi haqqında 10 maddədən ibarət qanun hazırlanmışdı. Qərarda ölkəmizdə ilkin mərhələdə üç ali məktəb Bakı Dövlət Universiteti, Kənd Təsərrüfatı İnstitutu və Dövlət Konservatoriyasının fəaliyyətə başlaması daha məqsəduyğun bilinmişdi. Lakin eyni zamanda 3 ali məktəbin açılması obyektiv və subyektiv səbəblərdən mümkün olmadı. Çünki eyni zamanda 3 ali məktəbin açılması üçün maliyyə vəsaiti demək olar yox idi. Digər tərəfdən də 3 ali məktəbin açılması üçün müvafiq dərslilər və müəllim kadrları çatışmırdı. Ona

görə də qərara alındı ki, ilk növbədə Bakı Dövlət Universiteti açılsın. Digər iki ali məktəbin isə növbəti illərdə açılması daha məqsəduyğun hesab edildi. Bu məqsədlə təxminən 10 milyon manat həcmində smeta hazırlanaraq hökumətə təqdim edilməli idi. Bakı Dövlət Universitetinin açılmasını sürətləndirmək və bu məsələni qısa müddətdə həll etmək məqsədi ilə 1919-cu il may ayının 19-da təşkilat komitəsi yaradıldı. Təşkilat komitəsinin qarşısına qoyulan əsas vəzifələrdən biri Bakı Dövlət Universitetinin fəaliyyətə başlaması üçün maddi texniki bazanın yaradılması, yüksək səviyyəli professor-müəllim kadrları ilə təmin edilməsi idi. Təşkilat komitəsi onlara tapşırılan vəzifəni layiqincə və yüksək səviyyədə yerinə yetirmək üçün dərhal işə başladı. Təşkilat Komitəsi yaradılandan 4 gün sonra, 1919-cu il may ayının 23-də ilk iclasını keçirdi. İclasda görülməli işlər müəyyənləşdirildi və komitənin hər bir üzvünə müvafiq tapşırıqlar verildi. Yeri gəlmişkən onu da deyək ki, Təşkilat komitəsi Bakı Dövlət Universitetinin yaradılması məqsədi ilə may ayının 23-dən sentyabr ayının 9-na kimi 35 iclas keçirdi. Bu iclaslarda Bakı Dövlət Universitetinin yaradılması üçün nəzərdə tutulan bütün məsələlər uğurla həll edildi. Bakı Dövlət Universitetində tarix-filologiya, həmçinin bu fakültənin nəzdində Şərq şöbəsi, fizika-riyaziyyat, hüquq və tibb fakültələrinin fəaliyyət göstərməsi məqsəduyğun hesab edilmişdi.

Lakin müəyyən səbəblər üzündən yalnız iki fakültə – tibb və tarix-filologiya fakültələrinin

saxlanması daha məqsəduyğun hesab edildi. Yeni yaradılacaq Universitetin rektoru məsələsinin həlli və onun yüksək səviyyəli elm adamına tapşırılması da asan olmadı. Uzun müzakirələrdən sonra qərara alındı ki, Bakı Dövlət Universitetinin rektoru vəzifəsinə tanınmış pedaqoq və cərrah, tibb alimi Vasili İvanoviç Razumovski təyin edilsin. Bu, olduqca düzgün və yerində qəbul edilən qərar idi. Çünki Razumovski həm mahir pedaqoq, həm tibb alimi, həm də yüksək səviyyəli təşkilatçı idi. Necə deyərler bu seçim olduqca düzgün idi. Amma qeyd etdiyimiz kimi Bakı Dövlət Universitetinin vaxtında fəaliyyətə başlaması ilk növbədə onun təcrübəli pedaqoqlarla təmin edilməsindən asılı idi. Təcrübəli pedaqoqların tapılması və universitetdə işə cəlb edilməsi isə heç də asan məsələ deyildi. Çünki həmin dövrdə Bakı Dövlət Universitetində dərslər deyəcək milli professor-alim kadrları az idi. Buna paralel olaraq Azərbaycan türkcəsində ali məktəblər səviyyəsində dərslilər də çatışmırdı. Ona görə də Bakı Dövlət Universitetində ilk dövrdə dərslərin rus dilində keçirilməsi məqsəduyğun hesab edilmişdi. Bakı Dövlət universitetinin yüksək səviyyəli müəllim kadrlarına olan ehtiyacını ödəmək məqsədi ilə rektor Razumovski ona verilən səlahiyyətlər çərçivəsində 1919-cu il sentyabr ayının 10-da Rusiyanın tanınmış universitetlərindəki tanışlarını Bakı Dövlət Universitetində işə dəvət edir. Prosesi sürətləndirmək məqsədi ilə Razumovski, həmçinin, görkəmli tarixçi, publisist, ümumi tarix kafedrasının dosenti

N.A.Dubrovski Rusiyanın müxtəlif şəhərlərinə, o cümlədən Rostov-Don, Yekaterinoslav və Xarkov şəhərlərinə gedərək oradakı professor və alimləri Bakı Dövlət Universitetində işləməyə dəvət etdilər. Onlara yüksək maaş, həmçinin yaşamaq üçün mənzil və digər sosial problemlərinin ödənilməsi vəd edilmişdi. Onların bu gərgin əməyindən sonra Bakı Dövlət Universitetinin fəaliyyətə üçün lazım olan müəllim-professor kadri məsələsi demək olar həllini tapmışdı. Beləliklə, Bakı Dövlət Universitetinin fəaliyyətə başlaması üçün lazım olan qədər, yeni ilk tədris ilində universitetə ştat üzrə lazım olan 104 nəfər, o cümlədən 43 professor və dosenti cəlb etmək mümkün olmuşdu.

Yeri gəlmişkən onu da deyək ki, Bakı Dövlət Universitetinin açılmasına şovinist "Daşnaksütun" partiyasından olan erməni millətçiləri, mürtece "Slavyan-rus cəmiyyəti", eləcə də "İttihad", "Əhrar" partiyaları, "Müsləman sosialist bloku" mane olmaq istəyirdilər. Onlar bunun əvəzinə xaricə oxumaq üçün müvafiq sayda gənclərin göndərilməsini istəyirdilər. Lakin Azərbaycanın mütərəqqi və uzaqgörən rəsmiləri, parlament üzvləri və qabaqcıl ziyalıları onların bu əsassız iddialarına qarşı çıxdılar və universitetin açılması ideyasını dəstəklədilər.

Davamı var

Əziz Mustafa

Məqalə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə vəsaiti ilə hazırlanıb

Koronavirusa görə onlayn nikah təşkil olunur

Koronavirusa qarşı görülən tədbirlər çərçivəsində yeni evlənən cütlüklər üçün onlayn nikah təşkil olunur. Bildirilir ki, yenilik Türkiyənin İstanbul şəhərində, Ümraniyyə bələdiyyəsində həyata keçiriləcək.

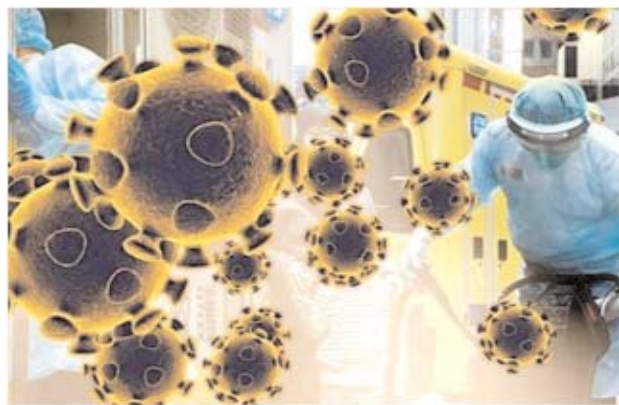

Vətəndaşların sağlamlığının müdafiəsi üçün nikah mərasimlərinə gəlin və bəyin yaxınlarının gəlməsinə icazə verilmir. Mərasimə ancaq cütlüklər və nikah şahidləri buraxılır.

Bu səbəbdən cütlüyün xoşbəxtliyinə şahidlik etmək istəyən qohumlar üçün onlayn tətbiqə başlanılıb: nikah mərasimləri internetdən canlı yayımlanır.

Məlumata görə, bələdiyyədə gün ərzində orta hesabla 15 nikah bağlanılır.

Koronavirusla bağlı 12 il əvvəl yazığın kitabında verilən proqnoz

Amerikalı yazıçı Din Kuntsun 1981-ci ildə yazdığı "Qaranlığın gözleri" adlı kitabda Çinin bioloji silah kimi hazırladığı qeyri-adi virusdan bəhs olunur. Virusun adının isə "Uhan-400" - bu gün dünyanı cənginə alan pandemiya ilə oxşar olması məsələnin ən təəccüblü tərəfidir.

2008-ci ildə başqa bir amerikalı yazıçı və medium Silviya Braun tərəfindən qələmə alınan "Günlərin sonu" adlı kitabda isə 2020-ci ildə baş verəcək fəlakətlərdən danışılır.

Müəllif kitabın 312-ci səhifəsində bu ifadələrə yer verir:

"2020-ci ildə ağciyərlərə və bronxlara hücum edən və indiyədək müəyyən edilmiş müalicə üsullarının üstündən xətt çəkəcək, sətəlcəmə bənzər xəstəlik dünyanı cənginə alacaq. Xəstəliyin ən qərribə tərəfi gözlənilmədən ortaya çıxması kimi, gözlənilmədən də yox olacaqdır. On il sonra yenidən yayılacaq və tamamilə yox olacaq".

Göy üzünə "əllərinizi yuyun" sözləri yazıldı

Avstraliyada bir vətəndaş koronavirusa qarşı mübarizə haqqında əhalini məlumatlandırmaq üçün maraqlı addım atıb.

O, təyyarə ilə göy üzünə "əllərinizi yuyun" sözlərini yazıb.

Həmin anları əks etdirən görüntülər sosial şəbəkələrdə maraqla qarşılanıb.

Xatırladaq ki, hazırda Avstraliyada 126 virusa yoluxma halı müəyyən edilib.

Koronavirusa görə ac qalan meymunlar şəhərə hücum etdilər

Tailandda koronavirus səbəbi ilə ac qalan meymunlar şəhərə hücum edib.

Koronavirusa görə Tailanda səfər edən turistlərin sayı azalıb. Meymunlar onları bəsləyən turistlər olmadığından ac qalaraq, şəhərə hücum ediblər. Məbədin çoxsaylı meymunları qida tapmaq üçün küçələrə axışblar.

Küçədə tapdıqları banan üstündə meymunlar bir-birləri ilə dalaşır. Onlar gün ərzində qrup halında şəhərdə gəzərək yemək axtarışında olublar.

Belə ki, koronavirus səbəbi ilə ölkəyə gələn turistlərin sayı 44 faiz azalıb.

İstirahətdə olan qadın koronavirusa görə qandallandı

İspaniyada istirahətdə olan qadın sosial izolyasiya qaydalarına əməl etmədiyinə görə saxlanılıb.

İspaniyanın Tenerife adasındakı "Paradise Park Hotel"də dincələn qadın sosial izolyasiya qaydalarını

pozduğuna görə tutulub.

Belə ki, qaydaları pozaraq hovuzla girən qadın polis tərəfindən saxlanılıb. Onun kimliyi müəyyənləşdirilib. Adı James O Neill olan qadının britaniyalı olduğu aşkarlanıb.

Sosial şəbəkələrdə yayılan görüntülərdə qadının hovuzdan zorla çıxarılıb, qandallanması əks olunub.

Koronavirusla bağlı ABŞ marketlərində maraqlı alış-veriş

Amerikalılar koronavirus səbəbi ilə marketlərə axın edib, ehtiyacları olan və ya olmayan məhsulları alıblar.

Epidemiya ilə bağlı amerikalılar təşvişə qapılaraq ərzaq mağazalarına axın ediblər. Həmin maraqlı market görüntüləri böyük marağa səbəb olub. 57 paket dondurulmuş qarğıdalı paketi alan alıcı, bir araba şirniyyat alan alıcı, 3 araba salfet alan alıcı və marketdə satılan tabutu satın alan qadın görünərlər tərəfindən maraqla qarşılanıb.

Çinlilər koronavirusla bağlı maska taxan cinayətkarı ayırd etmək üçün yenilik etdilər

Sürətlə dünyaya yayılan koronavirus təhlükəsi gündəmdə olarkən çinli mühəndislər beynəlxalq aləmi təəccübləndirən bir yeniliyə imza atıblar.

Çində cinayətkarları müəyyən etmək üçün ölkənin dörd bir yanı üz tanıma texnologiyasına sahib kameralarla təchiz olunub. Həmin texnologiya sayəsində milyonlarla insan haqqında operativ məlumat almaq mümkündür.

Ancaq epidemiya ilə əlaqədar vətəndaşların maskada gəzməsi böyük problem yaradır, kameralar artıq üz tanıyır.

Mənzərəni dəyişmək istəyən çinlilər yeniliyə imza atıblar.

Belə ki, "HanwangTechnology" şirkətinin yeni hazırladığı texnologiya sayəsində artıq maska taxanlar da tanınır. Bu kameralar bir saniyə içində onlarla insanı analiz edir.

Yeni texnologiya ilə maskasız insanların 99,5 faizi, maska taxanların isə 95 faizinin kimliyini müəyyənləşdirmək mümkün olub.

Elmin Nuri

Azərbaycan hələ o zamanlardan burada yaşayan digər azsayılı millətlərin də bir növ vətəni olub. Xüsusən Bakı şəhəri uzun illər beynəlmiləl şəhər kimi tanınıb. Bir çox millətlərin nümayəndələri bu şəhərdə anadan olub, böyüyüb, təhsil alıb, sonradan Bakını tərk ediblər. Bakıda dünyaya gələn bu tanınmışların bəziləri uşaq, bəziləri gənc yaşlarında küləklər şəhərini tərk edib dünyaya məxsus olublar.

"Oxu Məni" Bakıda anadan olub sonradan başqa yerlərdə məşhur olan alimlərin bir qismini təqdim edir:

Lev Landau. Bu siyahıda əvvəlcə yeganə Nobel mükafatçısı olan bakılı Lev Landau-nun adını çəkmək lazımdır. O, 1962-ci ildə fizika sahəsində Nobel mükafatına layiq görüldü. Maraqlı məqamlardan biri budur ki, həmin mükafat ona xəstəxanada təqdim edilib. Landau avtomobil qəzası nəticəsində başından və döş qəfəsindən ölümcül xəsarət alıb. Dünyanın məşhur fiziklərinin səyləri, onların Avropadan, ABŞ-dən göndərdikləri dərman preparatlarının yardımı nəticəsində Lev Landau-nu ölümdən xilas etmək mümkün olub.

1962-ci ilin noyabrında Landau ona Nobel mükafatı verilməsi barədə teleqram alıb. Nobel komitəsinin tarixində ilk dəfə olaraq xüsusi hal kimi məşhur fizik Lev Landau-nun Stokholma gedə bilməməyi nəzərə alınır və İsveçin Moskvada olan səfiri Nobel mükafatını xəstəxanada ona təqdim edir. Lev Landau ömrünün iki ilini xəstəxanalarda keçirib, ancaq 1964-cü il yanvarın 25-də öz evinə qayıdıb.

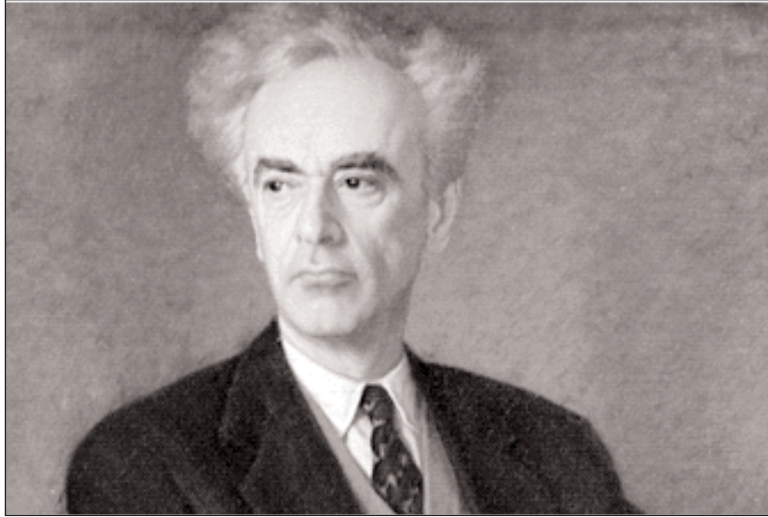
Lev Landau 1908-ci il yanvarın 22-də Bakıda anadan olub. O zaman gələcək böyük alimin atası David Landau Balaxanı neft mədənlərində mühəndis, anası Lyuba isə mamaqinekoloq işləyirdi. 1913-cü ildə kiçik Levin təhsil alması üçün onun ailəsi indiki Nizami və Səməd Vurğun küçələrinin kəsişməsində yerləşən evə köçür. Lev Landau 1924-cü ilə qədər həmin evdə yaşayır (hazırda evin qarşısında Landau-nun orada yaşadığını bildiren lövhə var).

8 yaşında Bakıda gimnaziyaya daxil olur, 12 yaşında əla qiymətlərlə oranı bitirir. Lakin yeniyetmə olması onun ali

Xarici ölkələri təmsil edən, dünyaca məşhur olan Bakıda doğulan alimlər

məktəbə gedən yolunu kəsir. Ailəsi məcbur olub onu Bakıda-ki İqtisadiyyat Texnikumuna qoyur. 1922-ci ildə texnikumu bitirəndə Landau-nun 14 yaşı var idi. Elə həmin il Azərbay-

Elmlər Akademiyası Geokimya və Analitik Kimya İnstitutunda, 1972-ci ildən SSRİ EA Geologiya İnstitutunda baş elmi işçi olub. 2004-cü ildə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının

can Dövlət Universitetinə (indiki BDU) imtahan verərək, eyni vaxtda iki ixtisasa qəbul olunur: fizika-riyaziyyat və kimya.

Lütfi Zadə. Modern dünya elminin inqilabçısı sayılan Lütfi Rəhim oğlu Ələsgərzadə 1921-ci il fevralın 4-də Bakı şəhərində anadan olub.

Lütfi ilk təhsilini Bakıdakı 16 sayılı məktəbdə başlayıb. Lakin 1932-ci ildə rejimim güney azərbaycanlılarla bağlı qəbul etdiyi qərara görə, onlar iki yoldan birini seçməli idilər: ya bu tayda qalıb buranın vətəndaşlığını qəbul etməli, ya da ölkəni dərhal tərk edib getməli idilər. Ələsgərzadələr ailəsi İrana geri qayıtmaq qərarına gəlir. Beləcə, o, 10 yaşında ikən ailəsi ilə birlikdə Bakını tərk edir. Balaca Lütfi o vaxt Bakıda rusdilli məktəbin üçüncü sinfini bitirmişdi. Maraqlısı budur ki, Bakıda üç sinif oxuyana qədər dünya ədəbiyyatının, xüsusən də rus ədəbiyyatının tanınmış yazarlarının hamısının əsərlərini mütaliə etmişdi. Tehrana köçdükdən sonra təhsilini amerikalıların "Albors" missioner məktəbində davam etdirib. Süni-intellekt nəzəriyyəsinin banisi sayılan Lütfi Zadə Kaliforniyada yaşayıb və orada Berkli Universitetinin ömürlük professoru seçilib.

Viktor Xain. 1914-cü il fevralın 13-də Bakı şəhərində anadan olub. Geotektonika və regional geologiya sahəsi üzrə mütəxəssisdir. 1935-ci ildə Azərbaycan Sənaye İnstitutunu (indiki Dövlət Neft Akademiyası - red.) bitirdikdən sonra Azərbaycanın geologiya müəssisələrində çalışıb. ADNA-nın və Moskva Universitetinin professoru, 1957-ci ildən SSRİ

fəxri üzvü seçilib. Bakıda anadan olub burada çalışan alim sonradan həyatını Moskva ilə bağlayıb. Viktor Xain 2009-cu ildə Moskvada vəfat edib və orada dəfn olunub.

Kərim Kərimov. O, keçmiş SSRİ-nin bütün kosmik gəmilərinin heyətlərini şəxsən özü kosmosa göndərirdi. Kosmodromda kosmik heyətlərin uçuşa hazır olmaları və uçuşun uğurla başa çatması haqqında məruzələri şəxsən ona edirdilər. Yəni ona "çəst" verib keçirdilər. Həmin məruzə və hesabatların efirdə yayımlandığı reportajlarda heç kim Kərim Kərimovun üzünü görməzdi, onun ancaq küreyini göstərirdilər.

Kərim Kərimov 1917-ci il noyabrın 14-də Bakıda mühəndis-texnoloq Əli Kərimovun ailəsində doğulub. Atasının neft sənayesində işləyib, anası isə evdar qadın olub. Həyat onu lap kiçik yaşlarından çətin sınaqlara çəkib. 1925-ci ildə orta məktəbin birinci sinfinə qəbul olunan balaca Kərimin sevinci uzun sürməyib, elə həmin il onun anası vəfat edib.

1967-ci ildə "Soyuz" kosmik gəmilərinin birinci avtomatik birləşməsinin uğurla həyata keçirilməsi münasibəti ilə Kərim Kərimova general-leytenant rütbəsi verilib. 1979-cu ildə isə orbital stansiyalarda beynəlxalq uçuşlar silsiləsinin müvəffəqiyyətlə həyata keçirilməsi münasibətilə ona Dövlət Mükafatı təqdim olunub.

Andrey Mirzəbəyov. 1937-ci ildə Bakı şəhərində anadan olub. Rusiya Elmlər Akademiyasının V. A. Engelqardt adına Molekulyar Biologiya İnstitutunun direktoru işləyib. Andrey-Mirzəbəyov 300-dən çox çap

olunan işlərin və ixtiraların müəllifi, molekulyar biologiya sahəsində görkəmli alimdir. 1969-cu ildə Mirzəbəyov Valinli RNK-nın ilkin strukturunun qurulması üzrə elmi işdə iştirakına görə Dövlət Mükafatına layiq görüldü. Xromatin üzrə tədqiqatlara görə Rusiya EA 1999-cu ildə Mirzəbəyovu V. A. Engelqardt adına Qızıl medalla təltif edib. Andrey Mirzəbəyov 25 ildən artıq Bioloji Mikroçiplər Mərkəzinə rəhbərlik edib. Onun rəhbərliyi ilə 35-dən çox namizədlik və 3 doktorluq dissertasiyası müdafiə olunub. Alimin elmi-pedaqoji fəaliyyətinə Moskva Fizika-Texnika İnstitutunda molekulyar biofizika kafedrasına 10 illik rəhbərliyi də daxildir.

O, Avropa Akademiyasının (1990-cı il), Almaniya Elmlər Akademiyasının (1999-cu il)

üzvü seçilib, Avropa Cəmiyyəti Federasiyasının mükafatına, medallara layiq görüldü (1978-ci il), QreqoraMendel adına Leopoldin Akademiyasının vitse-prezidenti olub (1989-cu il). 2000-ci ildə Valensiya Fundamental Tədqiqatlar Akademiyası Zati Allilər Kral Həzrətləri Don I XuanKarlosun fəxri sədrliyi ilə Mirzəbəyovu özünün fəxri üzvü seçib, nailiyyətlərinə görə medalla təltif edilib.

Akademik Andrey Mizəbəyov 2002-ci ildə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Fəxri üzvü seçilib.

Bəxtiyar Siracov. Bəxtiyar Tahir oğlu Siracov 1957-ci il oktyabrın 21-də Bakıda anadan olub. Atasının Tahir Siracov keçmiş Ali Partiya Məktəbinin məzunu olduqdan sonra bir neçə partiya təşkilatında işləyib. Anası Mehparə xanım isə Bakı Dövlət Universitetini bitirdikdən sonra orta məktəbdə fizika-riyaziyyat müəllimi kimi çalışıb. Bəxtiyar Siracov 1974-cü ildə

Bakının 82 sayılı orta məktəbini bitirərək Azərbaycan Dövlət Universitetinin (indiki BDU) tətbiqi-riyaziyyat fakültəsinə daxil olur və 1979-cu ildə oranı müvəffəqiyyətlə başa vurur. Ondan sonra Milli Elmlər Akademiyasının Kibernetika İnstitutuna təyinat alır. Oradan da Moskvaya göndərilir. SSRİ Elmlər Akademiyasının Hesablama Mərkəzinə ezam olunan Siracov 1980-81-ci illərdə təkmilləşdirmə proqramı çərçivəsində tətbiq olunan kompüterləri mənimsəyərək elmi tədqiqat sahəsində fəaliyyətə başlayıb.

1982-ci ildə Hesablama Mərkəzinin aspiranturasına daxil olaraq professor Viktor Bryabinin rəhbərliyi altında öz tədqiqat işlərini davam etdirib. 1986-cı ildə Viktor Bryabinin təşəbbüsü ilə "SPEKTR" adlı layihəyə cəlb olunub. 1990-cı il

də Moskvada namizədlik işini müdafiə edən B. Siracov fizika-riyaziyyat elmləri namizədi alimlik dərəcəsi alıb. 1992-ci ildən isə həyatı Avstriya ilə bağlıdır. 1995-ci ildən İ-NET firmasında işə başlayan azərbaycanlı alim həmin vaxtdan bu günədək Atom Enerjisi üzrə Beynəlxalq Agentlikdə çalışır.

Qeyd edək ki, Bəxtiyar Siracov 17 ildir Beynəlxalq Atom Agentliyində (MAGATE) Azərbaycanı təmsil edir. O, hələlik orada çalışan yeganə həmvətənimizdir. Onun barəsində cəmi bir proqram hazırlanıb.

2005-ci ildə Nobel sülh mükafatı uğurlu işlərinə və dünyada sülhün təminatına görə Siracovun çalışdığı agentliyə verilir. Mükafatın təqdim olunduğu komandada əsas fiqurlardan biri də Azərbaycan alimi olur. Beləliklə, Bəxtiyar Siracov qrup halında da olsa, bu mükafata layiq görülən ilk və hələlik yeganə azərbaycanlı kimi tarixə düşür.

Tamah məqsədilə öldürdüyü adamı doğrayıb torbalara yığdı

Qəsdən adam öldürmə və digər cinayətlərdə təqsirləndirilən Fuad Mustafayevin cinayət işi üzrə ibtidai istintaq başa çatıb. Cinayət işi baxılması üçün Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə göndərilib.

Hakim İlham Mahmudovun icraatında olan iş üzrə hazırlıq iclasının vaxtı hələ məlum deyil.

Qeyd edək ki, polis və prokurorluq orqanları əməkdaşlarının həyata keçirdiyi zəruri və təxirəsalınmaz istintaq-əməliyyat tədbirləri nəticəsində Abşeron rayonunda törədilmiş qətlin üstü açılıb.

Tamara Rəsulovanın, oğlu Əli Rəsulovun itkin düşməsinə bildirməklə tapılmasında ona köməklik göstərilməsi ilə bağlı müraciəti əsasında aparılan araşdırma zamanı Ə. Rəsulovun qəsdən öldürülməsinə, eləcə də ona məxsus əmlakın dələduzluq yolu ilə ələ keçirilməsinə ehtimal etməyə kifayət qədər əsaslı şübhələr olduğundan Abşeron rayon prokurorluğu tərəfindən cinayət işi başlanılaraq istintaq aparılıb.

Aparılmış istintaqla Fuad Mustafayevin 2016-cı ilin sentyabr ayında icarəyə götürdüyü paytaxtın Pırşağı qəsəbəsində yerləşən bağ evində Əli Rəsulovu ona məxsus əmlakı satıb pulunu ələ keçirmək üçün tamah niyyəti ilə bıçaqla xəsarətlər yetirib qəsdən öldürərək cinayəti gizlətmək məqsədilə meyiti hissələrə bölməklə selofan torbaya büküb basdırmasına, daha sonra Ə. Rəsulovun tək yaşadığı evində olan məişət əşyalarını satmasına, eləcə də evi hüquq verən rəsmi sənədləri saxtalaşdırmaqla dələduzluq yolu ilə ələ keçirməsinə əsaslı şübhələr müəyyənləşib.

2019-cu ilin aprel ayında Fuad Mustafayev təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilərək həbs edilib.

Bacanağını qətlə yetirən şəxsin istintaqı başa çatıb

Bakıda bacanağını gözündən güllələyərək qətlə yetirən Mahmudov Kamran Tərhan oğlunun cinayət işi üzrə ibtidai istintaq başa çatıb.

Təqsirləndirilən şəxs barəsində toplanan cinayət işinin materialları baxılması üçün Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə göndərilib.

Cinayət işi hakim Mirzə Xankişiyevin icraatına verilib.

Qeyd edək ki, ötən ilin dekabrında Xətai rayonunda paytaxt sakini, 45 yaşlı Cəfərov Xəyal Aydın oğlu öldürülüb. X. Cəfərovu bacanağı K. Mahmudovun qətlə yetirdiyi məlum olub. K. Mahmudov X. Cəfərovu kустar üsulla hazırlanan 8 mm kalibrli revolver tapançası ilə gözündə vuraraq qətlə yetirib.

Suriyada cinayətkar birlik yaradan azərbaycanlının məhkəməsi başlayır

Suriyada cinayətkar birlik yaratmaqda, mütəşəkkil dəstədə iştirak etməkdə təqsirləndirilən Elçin Qasimovun cinayət işi üzrə ibtidai istintaq başa çatıb.

Təqsirləndirilən şəxs barəsində toplanan cinayət işinin materialları baxılması üçün Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə göndərilib. Cinayət işi hakim İradə Həsənzadənin icraatına verilib. Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin yaydığı məlumatda qeyd olunur ki, Əfqanıstan və Pakistanın sərhəd bölgələrində terror təlimlərində və silahlı münaqişələrdə iştirak edən, daha sonra tərkibində olduğu dəstənin digər üzvləri ilə birlikdə Suriya ərazisinə keçərək orada dini düşmənçilik zəminində aparılan döyüşlərdə iştirak edən 1986-cı il təvəllüdü Qasimov Elçin Tofiq oğlu ifşa olunaraq saxlanılıb.

Arvadının sevgilisini qətlə yetirən şəxsə hökm oxundu

2018-ci il avqustun 13-də Daxili İşlər Nazirliyinin "102" Xidmətindən Şabran Rayon Polis Şöbəsinə şəhər ərazisində qətl törədilməsi barədə məlumat verilib. Polis və prokurorluq əməkdaşları Vidadi küçəsi 26 ünvanında, yardımçı tikilidə üzərində bıçaq xəsarətləri olan şəhər sakini Ruslan Hacıyevin meyitini aşkar ediblər. Ev sahibi Vüsal Hacıyev həmin şəxsi qısqancılıq zəminində öldürdüyünü və qaynar xəttə zəng etdiyini deyib.

İstintaqla müəyyən edilib ki, V. Hacıyev R. Hacıyevi arvadı Dünya Adıgözəlova ilə 2014-cü ilin yayında yaşadığı evin həyətidə birlikdə yaxalayıb. Baş verənlərə rəğmən V. Hacıyev onları bağışlasa da, R. Hacıyevin başqalarının yanında onun haqqında nalayiq ifadələr işlətməsi səbəbindən qisas almağı qərarlaşdırıb.

Belə ki, V. Hacıyev 2018-ci il avqustun 12-də mebel düzəltmək bəhanəsi ilə tanış İsmayıl Səfəraliyev vəsiyyəti ilə R. Hacıyevi evə dəvət edib. Spirtli içki qəbul etdikdən sonra onu həyat yoldaşı ilə görməsini xatırladıb, həmin vaxt güzəşt etməsindən söz açıb. R. Hacıyev onun arvadının əxlaqsız qadın olduğunu, digər insanlarla da görüşdüyünü bildirib. Başlanan mübahisədə V. Hacıyev masanın üzərindəki su ilə dolu şüşə qabı tanışının baş nahiyəsinə çırpıb, mətbəx bıçağını götürüb, ailə üzvləri və qonşuları eşitməsin deyərək, onu həyətdə yerləşən yardımçı tikiliyə aparıb. Orada vurduğu bıçaq zərbələri nəticəsində R. Hacıyev hadisə yerində ölüb.

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə V. Hacıyev 12 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Sürücünü bıçaqlayan piyada hakim qarşısında

Xırdalan şəhərində bıçaqlanma hadisəsi törətməkdə təqsirli bilinən 1961-ci il təvəllüdü Fəqani Piriyevin cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi başa çatıb.

Anket məlumatında bildirilir ki, Fəqani Piriyev 23 may 2018-ci il tarixdə saat 21.00-da sərxoş vəziyyətdə Xırdalan şəhərindəki köhnə bazarın ərazisində olan "Nuru" marketin yaxınlığında avtomobillərin intensiv hərəkət etdiyi yolun əsas hissəsi ilə piyada gedərək "KİA Cerato" markalı avtomobilin qarşısına çıxıb.

Həyat yoldaşı Sevinc Piriyeva ona arxadan maşın gəldiyini xəbərdar edib. Fəqani avtomobil sürücüsünün ünvanına qeyri-etik ifadələr işlədib, sürücü İlkin Nağıyev də bunu eşidib. İlkin Nağıyev Fəqani Piriyevdən heç bir əsas olmadan mübahisə edib, cib bıçağı ilə sürücünün qarın nahiyəsinə zərbə vurub. İlkin Nağıyevə xəstəxanada vaxtında tibbi yardım göstərildiyi üçün həyatını xilas etmək mümkün olub. Fəqani Piriyev isə polis əməkdaşları tərəfindən yaxalanıb.

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə Fəqani Piriyev 6 il 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. Hökmdən narazı qalan Fəqani Piriyev apellyasiya şikayəti verir. İttiham olunduğu Cinayət Məcəlləsinin 221.3-cü maddəsi ilə bəraət, 126.2.4-cü maddə ilə olan cinayət işinə isə xiltam verilməsini istəyib. Hakim Nazim Mövsümovun sədrliyi ilə baş tutan iclasda apellyasiya şikayətinin dəlilləri araşdırılıb, sonda qərar elan olunub. Fəqani Piriyevin apellyasiya şikayəti təmin edilib, birinci instansiya məhkəməsinin hökmü dəyişdirilib. Fəqani Piriyevin Cinayət Məcəlləsinin 126.1-ci maddəsi ilə təqsirli bilinib və ona 2 il 11 ay 29 gün müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzası təyin edilib.

Yeznəsini bıçaqlayan gəncə bağlı hakim qərar verdi

İmişli rayonunda bacısının ərini bıçaqlamaqda təqsirli bilinən Əli Ələkbərlinin barəsində həbs qətimkan tədbiri seçilib. İmişli rayon Məhkəməsinə hakim Qurban Hacıyevin sədrliyi ilə baş tutan iclasda istintaq orqanının təqdimatı təmin olunub. Əli Ələkbərlinin barəsində 3 ay müddətinə həbs qətimkan tədbiri seçilib. İttihama görə, rayonun Yuxarı Qaralar kəndində 1998-ci il təvəllüdü Əli Ələkbərli yeznəsi, 1990-cı il təvəllüdü Cavid Məmmədovu bıçaqlayıb. Yaralı xəstəxanaya çatdırılıb, ona tibbi yardım göstərilib.

Əli Ələkbərli yeznəsini bacısını döydüyü üçün bıçaqlayıb. İstintaqa ifadəsində deyib ki, Cavid Məmmədov onun bacısını tez-tez döyüb, işgəncə verib.

O, əməlindən peşman olduğunu söyləyib.

Hazırda İmişli rayon polis şöbəsinin istintaq bölməsində araşdırmalar davam edir.

Baş verən yol qəzasında 2 nəfər ölüb, 2 nəfər isə ağır yaralanıb

Masallı rayonunda ölümlə nəticələnən yol qəzası baş verib. Hadisə rayonun Ərkivan qəsəbəsi ərazisində qeydə alınıb. Masallı rayon sakini, 1999-cu il təvəllüdü Zaur Talıbov idarə etdiyi "Kia Sorento" markalı avtomobillə hərəkətin əks istiqamətinə çıxaraq ötmə eməliyyatı edən rayon sakini, 2001-ci il təvəllüdü Ümid Əşrəfovun idarə etdiyi "Mercedes" markalı avtomobillə toqquşub. Hadisə nəticəsində "Mercedes" markalı avtomobil əks yola çıxaraq qarşı yolda hərəkətdə olan, 1970-ci il təvəllüdü Kənan Hatəmovun idarə etdiyi "VAZ 2107" markalı avtomobillə toqquşub. Toqquşma zamanı K. Hatəmov və onun sərnişini, 1982-ci il təvəllüdü Ağa Alışov hadisə yerində ölüb, digər sərnişinlər Tahirə Əliyeva və Hədiyyə Əliyeva ağır xəsarətlərlə Lənkəran Mərkəzi Xəstəxanasına çatdırılıb.

Faktla bağlı Masallı Rayon Polis Şöbəsində Cinayət Məcəlləsinin 263.3-cü (yol-istismar qaydalarını pozma, iki və daha çox şəxsin ölümünə səbəb olduqda) maddəsi ilə cinayət işi başlanıb.

Qadına qarşı quldurluq edən keçmiş məhkum saxlanılıb

Bakı şəhərində qadına qarşı quldurluq edilib.

Binəqədi rayonu Rəsulzadə qəsəbəsi Davudoğlu küçəsində əvvəllər məhkum olunmuş Ağdam rayon sakini, 1979-cu il təvəllüdü A. Quliyev Kürdəmir rayon sakini olan qadını bıçaqla hədələyib 50 manat pulunu quldurluq yolu ilə talayıb qaçıb. Binəqədi rayon Polis İdarəsinin 4-cü Polis Şöbəsinin əməkdaşların keçirdiyi eməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində A. Quliyev saxlanılıb. Faktla bağlı cinayət işi açılıb.

Bakıda xarici vətəndaşın maşınından sənədlər və pul oğurlanıb

Bakıda avtomobilindən oğurluq hadisəsi baş verib. Hadisə aprelin 22-də paytaxtın Nizami rayonu,

Naxçıvanski küçəsi 49 ünvanının qarşısında qeydə alınıb. Belə ki, naməlum şəxs Türkiyə vətəndaşı, 1995-ci il təvəllüdü Dörtyol Muhammed Mustafanın "Ford Transit" markalı avtomobilindən sürücülük vəsiqəsi, icazə vəsiqəsi, avtomobilin texniki pasportu və 300 manat pulunu oğurlayıb. Zərərçəkən bu barədə hüquq-mühafizə orqanları əməkdaşlarına müraciət edib.

Faktla bağlı Nizami Rayon Polis İdarəsinin 24-cü Polis Şöbəsində araşdırma aparılır.

Aptekə silahlı basqın edən şəxs hədə yolu ilə pul oğurlayıb

Bakıda aptekə basqın edilib. Hadisə paytaxtın Sabunçu rayonu Zabrat qəsəbəsi ərazisindəki "Vita" aptekdə qeydə alınıb. Naməlum şəxs əlində silahbənzər əşya ilə aptekə daxil olaraq, orada çalışan şəhər sakini, 1988-ci il təvəllüdü Esmira İbadovanı hədələyib, kassadan 700 manatı götürüb və hadisə yerindən qaçıb. Faktla bağlı Cinayət Məcəlləsinin 181-ci (quldurluq) maddəsilə cinayət işi başlanıb, hadisəni törətməkdə şübhəli bilinən şəxsin tapılması barədə eməliyyat-axtarış tədbirləri davam etdirilir.

Motosikletlə vurulan yaşlı kişi xəstəxanaya yerləşdirilib

Bakıda piyadanın vurulması ilə nəticələnən yol-nəqliyyat hadisəsi baş verib. Hadisə paytaxtın Nərimanov rayonu ərazisində qeydə alınıb. Belə ki, Xətai prospektində 1945-ci il təvəllüdü Əkbərov Hətəm Nəcəf oğlunu motosiklet vurub. Yaralı təcili yardımın köməkliliyi ilə 1 saylı şəhər Kliniki Xəstəxanasına çatdırılıb. Müayinə zamanı ona kəllə-beyin travması diaqnozu qoyulub. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

34 yaşlı kişi bıçaqlanaraq qətlə yetirilib

Qazaxda 34 yaşlı kişi qətlə yetirilib. Hadisə rayonda yerləşən stadionun yaxınlığında qeydə alınıb. Belə ki, 1986-cı il təvəllüdü Zaur Hüsey-

nova bıçaq xəsarətləri yetirilib. O, xəstəxanaya aparılarkən yolda dünyasını dəyişib.

Qazax rayon Polis Şöbəsi və Prokurorluğunun birgə keçirdikləri eməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində qətlə törədən şəxs 1994-cü il təvəllüdü Əhmədov Əhməd Əbdüləhməd oğlu tutulub. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Oğurluq edən şəxslər saxlanılıb

Zaqatala Rayon Polis Şöbəsinə şəhər ərazisində yerləşən evlərin birindən naməlum şəxs və ya şəxslər tərəfindən oğurluq edilməsi barədə müraciət daxil olub.

Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin verilən məlumata görə, daxil olmuş müraciətlə əlaqədar şöbənin əməkdaşları tərəfindən hadisə yerinə baxış keçirilib, zərərçəkmişə məxsus evdən iki ədəd televizor və müxtəlif spirtli içkilərin oğurlandığı müəyyənləşdirilib.

Keçirilmiş istintaq və eməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində oğurluğu törətməkdə şübhəli bilinən şəxslərin əvvəllər məhkum olunmuşlar- Zaqatala rayonu Danaçı kənd sakini 23 yaşlı Hacimurad Adamov və 26 yaşlı Şamaxı rayon sakini Baloğlan Xankişiyev olduğu müəyyən edilib. Onların hər ikisi tutularaq istintaqa təhvil verilib. Oğurladıqları televizorlar satdıqları şəxsədən, spirtli içkilər isə özlərindən maddi sübut kimi götürülüb.

Faktla bağlı həmin şəxslər barədə cinayət işi başlanılıb, onların digər cinayət eməllərində iştiraklarının olub-olmaması araşdırılır.

Onlayn vasitəsilə narkotik satan qohumlar saxlanılıb

Baş Narkotiklərlə Mübarizə İdarəsinin əməkdaşları onlayn yolla narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi və alqı-satqısı ilə məşğul olan şəxslərə qarşı daha bir eməliyyat keçirib.

Daxili İşlər Nazirliyindən verilən məlumata görə, Baş İdarəyə Fərid və Seymur adlı şəxslərin "Whatsapp" ani mesajlaşma şəbəkəsi vasitəsilə narkotik vasitə və psixotrop maddələrin satışını həyata keçirməsi barədə eməliyyat məlumat daxil olub. Həmin şəxslərin tutulması istiqamətində keçirilən eməliyyat nəticəsində paytaxt sakinləri Fərid Şamxalov və qohumu Seymur Şamxalov saxlanılıblar. Onların üzərində şəxsi axtarış aparılan zaman 15 qram narkotik vasitə heroin, 25 qram psixotrop maddə olan metamfetamin, 56 ədəd dövriyyəsi və satışı qadağan olunan "Pregabalin", 40 ədəd "Tropin", 2 ədəd "Ekstazi" həb və 1 ədəd elektron tərəzi aşkar olunaraq götürülüb.

Qeyd edək ki, narkotik vasitələr alan şəxslər pulu F. Şamxalov və S. Şamxalovun hesablarına müxtəlif ödəmə terminalları vasitəsi ilə onlayn yolla köçürüblər.

Faktla bağlı Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələri ilə cinayət işi başlanılıb. Saxlanılan narkokuryerlərin digər cinayət əlaqələrinin müəyyən edilməsi istiqamətində Baş İdarə əməkdaşları tərəfindən eməliyyat-istintaq tədbirləri davam etdirilir.

Endi van der Meydenin Azərbaycanca oynamaq imkanı olub

Niderland millisinin sabiq futbolçusu Endi van der Meydenin karyerasını Azərbaycanda davam etdirmək variantı olub. Bunu 41 yaşlı mütəxəssis özü ölkəsinin mətbuatına açıqlamasında bildirib.

"Ayaks"ın yetirməsi karyerasının sonlarında ölkəmdən təklif aldığı, lakin əyləncəni futboldan üstün tutduğunu söyləyib: "Azərbaycanda 2 il ərzində 1,2 milyon avro qazana bilərdim. Amma artıq futbol oynamaq istəmədim. Hər zaman məşq edə bilmərəm, çünki belədə qidalanmağıma diqqət yetirməli olardım. Mən də yeyib-ıçməyə qərar verdim".

2012-ci ildə, 33 yaşında karyerasını başa vuran van der Meyde əyləncəni çox sevdiyini etiraf edib: "Amsterdamda böyük bir evim var idi. Orada ancaq yeyib-ıçmək məclisi təşkil edirdim. İçki, narkotik, qızlar...".

Qeyd edək ki, 2002-2004-cü illərdə Niderland yığmasının heyətində 17 matçda iştirak edən Endi van der Meyde karyerası ərzində "Ayaks", "Tvente", "İnter", "Everton", PSV və WKE klublarının formasını geyinib.

Avropa komandasının kapitanı Harri Kasparov olacaq

Azərbaycan şahmatçısı Teymur Rəcəbov onlayn Millətlər Kubokunda dünya yığmasının heyətində birinci lövhədə oynayacaq.

Bu barədə Beynəlxalq Şahmat Federasiyasının (FIDE) prezidenti Arkadi Dvorkoviç "Matç! İqra" telekanalına müsahibəsində bildirib. O, komandanın digər üzvlərini açıqlamayıb.

Dvorkoviç Avropa komandasının kapitanı qismində əslən Azərbaycandan olan 13-cü dünya çempionu Harri Kasparovun çıxış edəcəyini də diqqətə çatdırıb. O, heyət üzvlərindən birinin Ermənistan şahmatçısı Levon Aronyanın olacağını dilə gətirib.

FIDE prezidenti Millətlər Kubokunun formal olaraq, Böyük Vətən Müharibəsində qələbənin 75 illiyinə həsr ediləcəyini də açıqlayıb.

Qeyd edək ki, 180 000 ABŞ dolları mükafat fonduna malik yarış iki dövrlük olacaq. İlk mərhələ 5-9 mayda gerçəkləşəcək. Daha sonra iki ən güclü komanda mayın 10-da Superfinalda üz-üzə gələcək.

"Ferrari" "Formula-1"-i tərk edə bilər

İtaliyanın "Ferrari" komandası "Formula-1" üzrə dünya çempionatından ayrılabilir. "The Guardian"a xəbər verir ki, komanda büdcə limiti 130 milyon ABŞ dolları olacağı təqdirdə bu addımı atacaq.

"Ferrari"-nin rəhbəri Mattia Binotto 145 milyon ABŞ dollarının daha tələbkar qərar olduğunu bildirib: "Əlavə əhəmiyyətli fədakarlıqlar olmadan, xüsusən də insan resurslarımız baxımından buna nail olmaq mümkün deyil. Hədd daha da aşağı olsa, yarış DNK-mızın həyata keçirilməsi üçün başqa gələcək variantlar axtarmaq istəməzdik".

Qeyd edək ki, Beynəlxalq Avtomobil Federasiyası və "Formula-1" rəhbərliyi 2021-ci il üçün 175 milyon dollar olan büdcə limiti haqqında razılığa gəliblər. Lakin bu məbləğ koronavirus pandemiyası səbəbindən 145 milyon dollara endirilə bilər. 2022-ci ildə isə limitin 130 milyon ABŞ dolları olacağı ehtimal edilir.

Daha əvvəl "Formula-1" rəhbərliyi koronavirusa görə Azərbaycanla yanaşı, Bəhreyn, Vyetnam, Çin, Hollandiya, İspaniya və Kanada Qran-prilərini təxirə salıb, Avstraliya və Monako mərhələləri isə ləğv olunub. Azərbaycan Qran-prisi 5-7 iyunda keçirilməli idi.

Qadın futbolçu Penda Bah Bakını unuda bilmir

Qambiyanın qadın futbolçusu Penda Bah 2012-ci ildə Azərbaycanda 17 yaşadək qızlar arasında keçirilmiş dünya çempionatını xatırlayıb. Hazırda 22 yaşında olan kapitan FIFA-nın rəsmi saytına açıqlamasında çempionatda ilk qolunu məhz Bakıda vurduğunu bildirib. "Orada üç oyunda məğlub olsaq da, mundialın mənim üçün yaxşı xatirələri var" deyən Bah bu çempionatın daim yaddaşında qalacağını söyləyib: "Qol epizodumun təkrarını izləməkdən yorulmuram. Şərhi belə deyirdi: "Penda Bah Afrika komandası üçün tarix yazır". Qambiya üçün daha bir tarixi hadisə bugünlərdə baş verib. FIFA-nın qadın komandalar üçün açıqladığı reyting siyahısına ilk dəfə bu ölkə də daxil olub və 113-cü pillədə debüt edib.

Qeyd edək ki, Bakıdakı dünya çempionatının qalibi Fransa yığması olub. Qambiya qrup mərhələsində Şimali Koreyaya 0:11, ABŞ-a 0:6, Fransaya isə 2:10 hesabı ilə uduzub. Son qarşılaşmada Qambiyanın ilk qolunu 48-ci dəqiqədə Penda Bah vurub.

Şimali İrlandiya Maykl O'Nillə yollarını ayırır

Futbol üzrə Şimali İrlandiya milli komandasının baş məşqçisi Maykl O'Nil istefa verib. Komanda "Avro-2020"yə vəsiqə qazanmaq üçün pley-off oyunları keçirməli idi. Ancaq koronavirus səbəbindən bu matçlar təxirə salınıb. Tərəflər bu ərafədə əməkdaşlığa son verməyə qərar veriblər.

İstefası ilə bağlı fikirlərini bölüşən M.O'Nil ki bildirib: "Federasiya ilə müzakirədən sonra kənara çəkilmək üçün ən yaxşı vaxt olduğunu düşündüm. Komandanı ən güclü formada tərk etmək vacib idi. Yeni baş məşqçiye vaxt vermək lazımdır".

Peşəkar Tennisçilər Assosiasiya (ATP) ilə Qadın Tennis Assosiasiyası (WTA) birləşə bilər

Məşhur İsveçrəli raketka ustası Rocer Federer Peşəkar Tennisçilər Assosiasiya (ATP) ilə Qadın Tennis Assosiasiyasını (WTA) bir qurumda birləşməyə çağırıb. "Pekin-2008" Yay Olimpiya Oyunlarının qalibi artıq birləşməyin vaxtının çatdığını deyib. Bildirib ki, bu iki təşkilat azarkeşlərdə çaşqınlıq yaradır. Çünki hər iki təşkilatın öz loqosu, reyting sistemi və fərqli kateqoriyalar üzrə yarışları var. Koronavirus pandemiyasının hökm sürdüyü bir dövrdə birləşmə mütləqdir. Böhran dövründə iki zəifləmiş qurumun fəaliyyətindənsə, bir güclü təşkilatın olması vacibdir. Dünya reytingində ikinci pillədə qərarlaşan İspaniyalı tennisçi Rafael Nadal həmkarının fikirlərini dəstəkləyib.

Qeyd edək ki, ATP 1972-ci ildə, WTA isə 1 il sonra yaradılıb. Bir müddət əvvəl hər iki qurum koronavirus pandemiyasına görə iyulun 13-dək bütün turnirləri dayandırılar.

AFFA mütəxəssislərlə danışıqlara müvəqqəti olaraq fasilə verib

AFFA Azərbaycan milli komandasının baş məşqçisi vəzifəsinə namizəd olan mütəxəssislərlə danışıqlara müvəqqəti olaraq fasilə verib. Bu barədə AFFA-nın saytı məlumat yayıb. Məlumatda koronavirusa görə yaranan fasiləyə görə bu qərarın verdiyi bildirilib: "Azərbaycan milli komandasının baş məşqçisi vəzifəsinə namizədlərin müəyyənləşdirilməsi istiqamətində ötən müddət ərzində AFFA tərəfindən müvafiq işlər görülüb.

Əvvəlcə namizədlərin geniş siyahısı tərtib olunub və həmin siyahı ilə bağlı İcraiyyə Komitəsinin 2020-ci il 28 yanvar tarixində keçirilmiş iclasında fikir mübadiləsi aparılıb. İcraiyyə Komitəsinin və Məşqçilər Komitəsinin tövsiyələri nəzərə alınmaqla namizəd məşqçilərin qısa siyahısı hazırlanıb. Lakin dünyanın əksər ölkələrini əhatə edən koronavirus (COVID-19) pandemiyası ilə əlaqədar bir çox fəaliyyət sahələrində işlərin sürətinin azaldılması və bir sıra hallarda dayandırılması, ölkədəxili və beynəlxalq futbol turnirlərində oyunların qeyri-müəyyən müddətə təxirə salınması, müvafiq yarışların təqvimləri ilə bağlı dəqiqləşdirmələrin aparılmasının hələ ki mümkünsüzlüyü nəzərə alınaraq, Azərbaycan milli komandasının baş məşqçisi vəzifəsinə namizəd olan mütəxəssislərlə danışıqlara müvəqqəti olaraq fasilə verilib. Bununla belə, AFFA tərəfindən müvafiq məşqçilərlə mütəmadi qaydada əlaqə saxlanılır.

Azərbaycan milli komandasının baş məşqçisi vəzifəsinə təyinatla bağlı müvafiq rəsmi məlumatlar affa.az vasitəsilə ictimaiyyətin diqqətinə çatdırılacaq".